

Kwalifikowalność wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR)

Wytyczne

Instytucja Zarządzająca
Podstawami Wsparcia Wspólnoty

Warszawa, wrzesień 2006

Wydawca:

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Departament Koordynacji i Zarządzania
Podstawami Wsparcia Wspólnoty
ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa
tel (0-22) 461 39 40, fax (0-22) 461 32 61

Publikacja współfinansowana
ze środków Europejskiego Funduszu
Rozwoju Regionalnego
w ramach Programu Operacyjnego
Pomoc Techniczna

SPIS TREŚCI

1	OGÓLNE ZASADY KWALIFIKOWALNOŚCI - PODSTAWY PRAWNE.	9
1.1	ROZPORZĄDZENIE RADY (WE) NR 1260/1999 Z DNIA 21 CZERWCA 1999 R.	10
1.1.1	<i>Znaczące modyfikacje w projekcie</i>	10
1.2	ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) NR 1783/1999 Z DNIA 12 LIPCA 1999 R.	11
1.3	ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (WE) NR 448/2004 Z DNIA 10 MARCA 2004 R.	12
1.4	PROGRAM OPERACYJNY	12
1.5	UZUPEŁNIENIE PROGRAMU	12
2	KWALIFIKOWALNOŚĆ PROJEKTÓW.	13
2.1	ZGODNOŚĆ Z POLITYKAMI WSPÓLNOTOWYMI	13
2.1.1	<i>Polityka konkurencji.</i>	13
2.1.2	<i>Zamówienia publiczne</i>	14
2.1.3	<i>Ochrona środowiska</i>	15
2.1.4	<i>Równe traktowanie kobiet i mężczyzn</i>	15
2.2	SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI PROJEKTÓW	16
2.2.1	<i>Duże projekty</i>	16
3	KWALIFIKOWALNOŚĆ WYDATKÓW.	17
3.1	HORYZONT CZASOWY KWALIFIKOWALNOŚCI	18
3.1.1	<i>Początek okresu kwalifikowalności wydatków.</i>	18
3.1.1.1	<i>Procedura zamówień publicznych</i>	18
3.1.1.2	<i>Pomoc publiczna</i>	18
3.1.2	<i>Koniec okresu kwalifikowalności</i>	20
3.2	ETAPY OCENY KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW W PROJEKCIE W RAMACH SYSTEMU WDRAŻANIA I ZARZĄDZANIA FUNDUSZAMI STRUKTURALNYMI.	21
3.2.1	<i>Sprawdzenie kwalifikowalności wydatków na etapie oceny formalnej</i>	21
3.2.2	<i>Sprawdzenie kwalifikowalności wydatków na etapie oceny merytorycznej</i>	21
3.2.3	<i>Ocena dokonywana przez Komitety Sterujące</i>	21
3.2.4	<i>Ocena wniosku o płatność</i>	21
3.2.5	<i>Kontrola</i>	22
4	KOMENTARZ DO ROZPORZĄDZENIA 448/2004	23
4.1	ZASADA NR 1: WYDATKI RZECZYWIŚCIE PONOSZONE	23
4.1.1	<i>Płatności ponoszone przez Beneficjentów końcowych</i>	23
4.1.2	<i>Koszty amortyzacji</i>	24
4.1.3	<i>Koszty ogólne</i>	25
4.1.4	<i>Wkład rzeczowy</i>	25
4.1.5	<i>Dowody wydatków</i>	27
4.1.6	<i>Podwykonawstwo</i>	27
4.2	ZASADA NR 2: KSIĘGOWANIE PRZYCHODÓW	28
4.2.1	<i>Księgowanie przychodów osiągniętych w trakcie realizacji inwestycji do momentu jej rozliczenia – przypadek ogólny</i>	29
4.2.2	<i>Księgowanie przychodów w ramach instrumentów inżynierii finansowej</i>	30
4.2.3	<i>Wkład sektora prywatnego występujący obok wkładu publicznego</i>	30
4.2.4	<i>Przychody netto osiągnięte podczas cyklu gospodarczego inwestycji infrastrukturalnych.</i> 31	
4.2.4.1	<i>Definicje</i>	31
4.2.4.2	<i>Znaczące przychody netto</i>	31

4.2.4.3 „Nieznaczące” przychody netto	32
4.2.4.4 Obliczanie przychodu netto	32
4.2.4.5 Okres referencyjny	33
4.2.4.6 Całkowite nakłady inwestycyjne	33
4.2.4.7 Kalkulacja przychodu netto	33
4.2.4.7.1 Przychody operacyjne generowane przez projekt	33
4.2.4.7.2 Koszty operacyjne projektu	34
4.2.4.7.3 WARTOŚĆ REZYDUALNA	34
4.2.4.7.4 STOPA DYSKONTOWA	35
4.2.4.7.5 INNE ZAGADNIENIA	35
Inflacja	35
Koszty amortyzacji oraz inne odpisy	35
4.2.4.8 Lista sprawdzająca w celu określenia poziomu współfinansowania.	36
4.2.4.9 Schemat sprawdzania występowania znaczącego przychodu netto	37
4.3 ZASADA NR 3: OPŁATY FINANSOWE I INNE ORAZ WYDATKI PRAWNE	38
4.3.1 Odsetki od debetu	38
4.3.2 Opłaty od transakcji finansowych	38
4.3.3 Prowizje od wymiany walut i ujemne różnice kursowe	38
4.3.4 Opłaty bankowe za prowadzenie rachunków	38
4.3.5 Porady prawne	39
4.3.6 Opłaty notarialne	39
4.3.7 Koszty ekspertyz technicznych	39
4.3.8 Koszty księgowości	39
4.3.9 Koszty audytu	39
4.3.10 Koszty gwarancji udzielanych przez bank lub inną instytucję finansową	39
4.3.11 Koszty kar finansowych oraz wydatków związanych ze sporami sądowymi	40
4.3.12 Inne wydatki finansowe	40
4.4 ZASADA NR 4: ZAKUP UŻYWANEGO SPRZĘTU	40
4.4.1 Używany sprzęt.	40
4.5 ZASADA NR 5: ZAKUP NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWEJ.	41
4.5.1 Koszt zakupu nieruchomości gruntowej	41
4.5.1.1 Zasada obliczania kosztu kwalifikowalnego gruntu	41
4.5.2 Koszt zakupu gruntu w projektach z zakresu ochrony środowiska..	42
4.6 ZASADA NR 6: ZAKUP NIERUCHOMOŚCI BUDYNKOWYCH	42
4.6.1 Zasada ogólna.	42
4.6.2 Pozostałe warunki kwalifikowania	43
4.7 ZASADA NR 7: PODATEK VAT I INNE PODATKI ORAZ OPŁATY	44
4.6.3 Podatek VAT jako koszt kwalifikowalny	44
4.6.3.1 Związek zakupów z czynnościami opodatkowanymi	45
4.6.3.2 Ograniczenia odliczalności podatku VAT.	45
4.6.3.3 Odliczenie częściowe	47
4.6.4 Ograniczenia w refundacji kosztów podatku VAT.	48
4.6.5 Zaliczanie podatku VAT do kosztów uzyskania przychodu	49
4.6.6 Inne podatki i opłaty	49
4.6.7 Schemat stwierdzania kwalifikowalności VAT-u	50
4.7 ZASADA 8 - FUNDUSZE KAPITAŁU PODWYŻSZONEGO RYZYKA I FUNDUSZ POŻYCZKOWE, FUNDUSZE KAPITAŁU PODWYŻSZONEGO RYZYKA.	51
4.7.1 Zasada ogólna	51
4.7.2 Warunki przyznawania pomocy z EFRR	51
4.8 ZASADA NR 9: FUNDUSZE GWARANCYJNE	53
4.8.1 Zasada ogólna	53
4.8.2 Warunki przyznawania pomocy z EFRR	53
4.9 ZASADA NR 10: LEASING	54

4.9.1	Kwalifikowalność leasingu (zasada ogólna)	54
4.9.2	Warunki współfinansowania leasingu na rzecz Leasingodawcy (finansującego)	55
4.9.3	Warunki współfinansowania leasingu bezpośrednio dla Leasingobiorcy (korzystającego)	56
4.9.4	Zasady współfinansowania kosztów rat leasingowych wynikających z umów leasingowych charakteryzujących się głównymi cechami leasingu finansowego:	56
4.9.5	Zasady współfinansowania kosztów rat leasingowych płaconych w ramach umów leasingowych, charakteryzujących się głównymi cechami leasingu operacyjnego:	56
4.9.6	Leasing Zwrotny	57
4.10	ZASADA NR 11: KOSZTY WYNIKAJĄCE Z ZARZĄDZANIA I URUCHOMIENIA FUNDUSZY STRUKTURALNYCH	57
4.10.1	Wydatki w ramach pomocy technicznej - zasada ogólna	57
4.10.2	Warunki kwalifikowania wydatków w ramach pomocy technicznej	57
4.10.3	Inne wydatki w ramach pomocy technicznej	58
4.10.4	Wydatki administracji publicznej związane z realizacją Projektu	58
4.11	ZASADA NR 12: KWALIFIKOWANIE SIĘ PROJEKTÓW W ZALEŻNOŚCI OD MIEJSCA	59
5	KOSZTY PROMOCJI PROJEKTU	61
5.1	WYTYCZNE IZ PWW W ZAKRESIE OZNACZENIA NA MATERIAŁACH PROMOCYJNYCH	61
6	INNE ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW	63
6.1	KWALIFIKOWANIE KOSZTÓW ZAKUPU POJAZDÓW	63
6.2	POCHODZENIE SPRZĘTU I URZĄDZEŃ WYKORZYSTYWANYCH W PROJEKTACH	64
6.3	KWALIFIKOWALNOŚĆ OPŁAT ADMINISTRACYJNYCH	64
7	INFORMACJE NIE DOTYCZĄCE KWALIFIKOWALNOŚCI	65
7.1	ARCHIWIZACJA DOKUMENTÓW	65
8	UZYSKIWANIE ODPOWIEDZI W ZAKRESIE KWALIFIKOWALNOŚCI	67
8.1	ADRESY KONTAKTOWE	67
9	ZAŁĄCZNIKI	69
9.1	LISTA ZAŁĄCZNIKÓW	69
9.2	ROZPORZĄDZENIE 448/2004	69
9.3	OŚWIADCZENIE O KWALIFIKOWALNOŚCI VAT	82
9.4	WZÓR OŚWIADCZENIA O KWALIFIKOWALNOŚCI VAT	83
9.5	PRZYKŁADY OBLICZENIA ZNACZĄCEGO PRZYCHODU NETTO DLA WYBRANEGO PROJEKTU	84
9.5.1	Budowa oczyszczalni ścieków	84
9.5.2	Założenia	84
9.5.3	Obliczenie wskaźnika samofinansowania.	84
9.6	ROZBUDOWA PRZYSTANI JACHTOWEJ W MIEJSCOWOŚCI OD 5 TYS. DO 20 TYS. MIESZKAŃCÓW	84
9.6.1	Założenia.	85
9.6.2	Obliczenie wskaźnika samofinansowania.	85

WSTĘP

Niniejsze Wytyczne, przygotowane przez Jednostkę Monitorującą - Kontrolną EFRR*, stanowią wiążącą wykładnię przepisów wspólnotowych z zakresu kwalifikowalności wydatków ponoszonych przez Beneficjentów w ramach projektów realizowanych z udziałem Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), w świetle obowiązującego prawa polskiego. Istnienie jednolitych Wytycznych obowiązujących we wszystkich Programach Operacyjnych współfinansowanych z EFRR zapewnia spójność interpretacyjną wspólnotowych reguł kwalifikowalności, a także zdejmuje z poszczególnych Instytucji Zarządzających ciężar opracowywania wykładni we własnym zakresie.

Adresatami Wytycznych są głównie Instytucje zaangażowane w zarządzanie Programami Operacyjnymi, a także ich wdrażanie. Korzystanie z Wytycznych ułatwia Instytucjom Zarządzającym podejmowanie decyzji dotyczących kwalifikowalności wydatków w poszczególnych działaniach Programu Operacyjnego, a także formułowanie zastrzeżeń w stosunku do przepisów obowiązujących. Instytucjom Pośredniczącym i Wdrażającym Wytyczne służyć mają natomiast za praktyczny przewodnik po przepisach dotyczących kwalifikowalności, z zastrzeżeniem jednak konieczności stosowania obostrzeń wprowadzonych w danym Programie Operacyjnym przez Instytucję nim zarządzającą.

Autorzy Wytycznych dołożyli starań, aby były one napisane klarownym językiem i w miarę możliwości zilustrowane przykładami, tak aby mogły służyć pomocą również potencjalnym Beneficjentom, ubiegają-

cym się o dofinansowanie z EFRR, a także Beneficjentom, którzy już realizują projekty współfinansowane przez ten fundusz strukturalny. Jednakże Beneficjenci powinni mieć na uwadze fakt, iż udzielenie ostatecznej odpowiedzi na pytanie „czy dany wydatek się kwalifikuje?” wymaga zaznajomienia się z przepisami szczególnymi obowiązującymi w danym Programie Operacyjnym.

Wytyczne składają się z części ogólnej, w której przedstawione zostały podstawy prawne i ogólne zasady kwalifikowania wydatków i projektów oraz z części szczegółowej będącej komentarzem do zasad Rozporządzenia Komisji (WE) nr **448/2004** z dnia 10 marca 2004 r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1685/2000 ustanawiające szczegółowe zasady wprowadzenia rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 w sprawie kwalifikowania wydatków związanych z projektami współfinansowanymi z funduszy strukturalnych i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1145/2003.

W załączniku do Wytycznych zamieszczono zweryfikowane tłumaczenie rozporządzenia nr 448/2004, wzór oświadczenia VAT, a także tabelę działań realizowanych w ramach schematów pomocy publicznej w programach współfinansowanych z EFRR.

Aktualna wersja Wytycznych dostępna jest na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego:

www.kwalifikowalnosc.gov.pl

*Instytucja Zarządzająca
Podstawami Wsparcia Wspólnoty*

* Jednostka Monitorująco-Kontrolna EFRR przestała istnieć z dniem 5 września 2006 r. zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o zmianie ustawy o Narodowym Planie Rozwoju oraz niektórych innych ustaw (DzU z 2006 r. Nr 149, poz 1074). Jednocześnie funkcje JMK EFRR przejęła Instytucja Zarządzająca Podstawami Wsparcia Wspólnoty.

1

OGÓLNE ZASADY KWALIFIKOWALNOŚCI – PODSTAWY PRAWNE

Szczegółowe przepisy dotyczące zagadnienia kwalifikowalności wydatków w ramach projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych (w tym z EFRR) reguluje rozporządzenie Komisji (WE) nr 448/2004; jednakże przepisy wspólnotowe w sprawie kwalifikowalności wydatków muszą być rozpatrywane po pierwsze w świetle przepisów ogólnych dotyczących funduszy strukturalnych, a po drugie w świetle uregulowań dotyczących danego funduszu strukturalnego (w omawianym przypadku EFRR). Rozporządzenie w sprawie EFRR określa m.in. zakres wsparcia z tego funduszu, co ma bezpośrednie przełożenie na kwalifikowalność projektów. Poniżej zamieszczono wykaz wspólnotowych aktów prawnych regulujących zagadnienie kwalifikowalności wydatków i projektów:

- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. wprowadzające ogólne przepisy dotyczące funduszy strukturalnych;
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1783/1999 z 12 lipca 1999 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 r. zmieniające Rozporządzenie (WE) nr 1685/2000, które ustanawia szczegółowe zasady wykonania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 w zakresie kwalifi-

kowalności wydatków ponoszonych na operacje współfinansowane z funduszy strukturalnych i unieważniające Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1145/2003 z dnia 27 czerwca 2003 r.

Pełne teksty rozporządzeń dostępne są na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego:

www.fundusze-strukturalne.gov.pl

Wszystkie rozporządzenia dostępne są w językach urzędowych Unii Europejskiej na oficjalnej stronie UE pod adresem:

<http://europa.eu.int/eur-lex/>

Obowiązkiem Państw Członkowskich jest zapewnienie, by proces wyboru i realizacji projektów współfinansowanych przez EFRR przebiegał zgodnie z ww. rozporządzeniami. Państwa Członkowskie mogą dodatkowo stosować własne, bardziej rygorystyczne przepisy i wymogi, które jednak muszą pozostawać w zgodzie z rozporządzeniami organów wspólnotowych. W polskim systemie prawnym podstawowym aktem prawnym, który reguluje kwestie korzystania ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, jest ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju¹. Zagadnienie kwalifikowal-

¹ Dz. U. nr 116, poz. 1206. „Ustawa określa sposób przygotowania i realizacji Narodowego Planu Rozwoju, w tym:

- 1) zasady koordynacji i współdziałania organów administracji rządowej, organów administracji samorządowej oraz partnerów społecznych i gospodarczych;
- 2) zasady współdziałania z instytucjami Wspólnot Europejskich oraz organizacjami międzynarodowymi;
- 3) instrumenty finansowe;
- 4) system instytucjonalny;
- 5) system programowania, monitorowania, sprawozdawczości, oceny i kontroli” (artykuł 1 ustawy).

ności projektów i wydatków w ramach poszczególnych Programów Operacyjnych zostało zdefiniowane w Uzupelnieniach Programów przyjętych w drodze rozporządzeń właściwych ministrów, na podstawie ww. ustawy.

1.1 Rozporządzenie Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r.

Przepisy dotyczące uznawania i kwalifikowania wydatków zostały przedstawione w artykule 30 Rozporządzenia Rady nr 1260/99, wprowadzającego ogólne przepisy dotyczące funduszy strukturalnych:

- Wydatki odnoszące się do operacji powinny kwalifikować się do współfinansowania z funduszy, tylko jeśli te operacje tworzą część danej pomocy.
- Wydatek może zostać uznany za niekwalifikujący się do współfinansowania z funduszy, jeżeli został on opłacony przez Beneficjenta końcowego przed dniem, w którym wniosek o pomoc trafił do Komisji.
- Końcowa data kwalifikowania się wydatków powinna zostać określona w decyzji przyznającej środki z funduszy. Powinna ona odnosić się do płatności dokonywanych przez końcowych Beneficjentów.
- Odpowiednie zasady krajowe powinny odnosić się do kwalifikujących się wydatków, chyba że Komisja ustali wspólne zasady dotyczące kwalifikowania wydatków zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 53 ust. 2 Rozporządzenia 1260.
- Państwa członkowskie powinny zagwarantować, że dana operacja otrzyma współfinansowanie z funduszy tylko wówczas, gdy w okresie pięciu lat od daty decyzji właściwych władz krajowych lub instytucji zarządzającej w sprawie wkładu funduszy nie podlega znaczącym modyfikacjom:
 - wpływającym na jej charakter lub warunki jej wdrażania czy przyznające firmie lub instytucji publicznej nadmierne korzyści,
 - wynikającym albo ze zmiany charakteru wła-

sności danej infrastruktury, albo zaprzestania lub zmiany lokalizacji działalności produkcyjnej.

- Państwa członkowskie powinny poinformować Komisję o wszelkich takich modyfikacjach; jeżeli nastąpi taka modyfikacja, zastosowanie ma artykuł 39 Rozporządzenia 1260/1999².

1.1.1 Znaczące modyfikacje w projekcie

Zgodnie z art. 30 Rozporządzenia 1260/1999, działanie zachowuje wkład z funduszy tylko wtedy, jeśli w czasie 5 lat od momentu podpisania umowy dofinansowania projektu lub wydania decyzji o dofinansowaniu projektu ze środków unijnych nie wystąpiła w nim znacząca modyfikacja:

- wpływająca na jego charakter lub warunki jego wykonania lub przyznające firmie lub instytucji publicznej nienależne korzyści, oraz
- wynikająca albo ze zmiany charakteru własności danej pozycji infrastruktury albo zaprzestania lub zmiany lokalizacji działalności produkcyjnej.

Omawiany przepis stanowi, iż znacząca modyfikacja oznacza **jednoczesne** spełnienie jednego z warunków wymienionych w punkcie 1 i jednego z warunków wymienionych w punkcie drugim, a ponadto pomiędzy tymi warunkami musi zachodzić związek przyczynowo-skutkowy (tzn. pkt 2 to przyczyna, a pkt. 1 – skutek). Należy zauważyć, iż okres 5 lat, o którym mowa w art. 30 1260/1999: („...w okresie pięciu lat od daty decyzji właściwych organów krajowych lub instytucji zarządzającej w sprawie wkładu Funduszy...”) rozpoczyna się z dniem podpisania umowy o dofinansowanie lub wydania decyzji o dofinansowaniu projektu.

Przykład: Przed upływem pięciu lat od podpisania umowy dofinansowania projektu Jednostka Samorządu Terytorialnego sprzedaje dofinansowaną z EFRR infrastrukturę podmiotowi sektora prywatnego. Z tej zmiany charakteru własności nie wynika zmiana charakteru projektu (podmiot prywatny zobowiązany jest umownie do kontynuowania projektu

² Wyjątki z Rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. wprowadzające ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych.

w obecnym kształcie) ani też nienależna korzyść dla przedsiębiorstwa (infrastrukturę sprzedano w wyniku oferty publicznej i po cenie rynkowej, a przedsiębiorca zobowiązał się umownie do nienakładania wyższych opłat za korzystanie z infrastruktury, niż miało to miejsce przed zmianą charakteru własności). Tego rodzaju zmiana nie ma charakteru znaczącej modyfikacji.

Przykład: Jednostka administracji publicznej przed upływem pięciu lat od umowy dofinansowania projektu przekształca projekt polegający na utworzeniu parku przemysłowego w działalność innego typu, ze względu na małe zainteresowanie przedsiębiorców (zmiana charakteru projektu i warunków jego wykonywania) w ten sposób, iż przestaje prowadzić park, zamykając go. Zmiana ta wynika z zaprzestania działalności, więc ma charakter znaczącej modyfikacji.

1.2 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1783/1999 z dnia 12 lipca 1999 r.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego został stworzony zgodnie z artykułem 160 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską jako instrument korygowania podstawowych dysproporcji regionalnych na obszarze Wspólnoty. Zadania oraz zakres stosowania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego zostały zdefiniowane szczegółowo w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1783/1999 z 12 lipca 1999 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego przyczynia się do finansowania:

- ▶ inwestycji produkcyjnych mających na celu tworzenie i ochronę stałych miejsc pracy;
- ▶ inwestycji w infrastrukturę (...)
- ▶ rozwoju endogenicznego potencjału poprzez środki, które zachęcają i wspierają lokalny rozwój i inicjatywy zatrudnienia oraz działalność małych i średnich przedsiębiorstw, (...)

- ▶ działań pomocy technicznej określone w art. 2 ust. 4 akapit drugi rozporządzenia (WE) nr 1260/1999.

W regionach wyznaczonych w ramach celu 1, EFRR może przyczyniać się do finansowania inwestycji w dziedzinie edukacji i zdrowia, które są korzystne dla strukturalnego dostosowania regionów.

W przypadku wymienionych powyżej dziedzin, EFRR wspiera między innymi:

- ▶ środowisko produkcyjne, w szczególności, w celu podniesienia konkurencyjności i trwałych inwestycji przedsiębiorstw, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw oraz do zwiększenia atrakcyjności regionów, szczególnie poprzez poprawę standardów infrastruktury;
- ▶ badania i rozwój technologiczny skierowane na wspieranie wprowadzania nowych technologii i innowacji oraz na wzmocnienie badań i technologicznych zdolności rozwojowych przyczyniających się do rozwoju regionalnego;
- ▶ rozwój społeczeństwa informacyjnego;
- ▶ rozwój turystyki i inwestycji kulturalnych, łącznie z ochroną dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, z zastrzeżeniem, że tworzone są stałe miejsca pracy;
- ▶ ochronę i rozwój środowiska naturalnego, w szczególności mając na względzie zasady ochrony i działanie zapobiegawcze dla wsparcia rozwoju gospodarczego, czyste i efektywne korzystanie z energii oraz rozwój odnawialnych źródeł energii;
- ▶ równość kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia, głównie poprzez zakładanie przedsiębiorstw oraz poprzez infrastrukturę lub usługi umożliwiające godzenie życia rodzinnego i zawodowego;
- ▶ ponadnarodową, przygraniczną i międzyregionalną współpracę w zakresie trwałego rozwoju regionalnego i lokalnego.”³

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1783/1999 z 12 lipca 1999 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

1.3 Rozporządzenie Komisji (WE) nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 r.

Zgodnie z punktem 41. Preambuły do Rozporządzenia Rady nr 1260/1999 wprowadzającego ogólne przepisy dotyczące funduszy strukturalnych „(...) zasady dotyczące kwalifikujących się wydatków mogą zostać sformułowane przez Komisję w sytuacji, gdy są one niezbędne dla jednolitego i sprawiedliwego wdrażania funduszy strukturalnych na obszarze Wspólnoty”. W celu ujednoczenia zobowiązań i praw państw członkowskich w tym zakresie, a także aby wyjaśnić problematykę kwalifikowalności wydatków, Komisja wydała rozporządzenie nr 448/2004 z dn. 10 marca 2004 r., zmieniające rozporządzenie Komisji nr 1685/2000 w sprawie szczegółowych zasad wdrażania rozporządzenia Rady nr 1260/1999 w zakresie uznawania wydatków na działania współfinansowane z funduszy strukturalnych. Rozporządzenie Komisji nr 448/2004 reguluje kwestię kwalifikowania (uznawania) wydatków na działania współfinansowane z funduszy strukturalnych⁴.

działań, wskaźniki monitorowania odnoszące się do Programu, priorytetów operacyjnych i działań, rodzaje potencjalnych Beneficjentów, szczegółowe zasady udzielania dofinansowania i jego maksymalną wysokość w ramach działań. Dodatkowo do Uzupełnienia Programu załączone są „zasady kwalifikacji wydatków podmiotu, który je ponosi oraz kategorie wydatków związanych z realizacją projektu, a także zasady wyboru projektów w ramach działań, uwzględniające skalę i trwałość korzyści społecznych, gospodarczych i przestrzennych oraz efektywność wykorzystania środków finansowych”⁵. Uzupełnienie Programu jest dokumentem określającym, jakie rodzaje projektów i wydatków są kwalifikowalne w ramach danego Programu Operacyjnego. Na podstawie Uzupełnienia Programu dokonuje się wyboru projektów i zawiera umowy o dofinansowanie projektów z Beneficjentami.

1.4 Program Operacyjny

W ramach poszczególnych priorytetów Programu Operacyjnego znajdują się opisy działań, których treść została uzgodniona z Komisją Europejską na drodze negocjacji. Charakterystyka poszczególnych działań jest następnie rozwinięta w Uzupełnieniu Programu na podstawie ustaleń zawartych w Programach Operacyjnych.

1.5 Uzupełnienie Programu

Zgodnie z wymaganiami określonymi w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju, Uzupełnienie Sektorowego i Regionalnego Programu Operacyjnego zawiera m.in. listę i opis

⁴ Rozporządzenie nr 448/2004 zostało szczegółowo omówione w dalszej części Wytycznych.

⁵ Ustawa o Narodowym Planie Rozwoju, artykuł 11, ustęp 3.

2

KWALIFIKOWALNOŚĆ PROJEKTÓW

Omawiając zagadnienie kwalifikowalności, należy przede wszystkim wyróżnić pojęcia kwalifikowalności projektów i kwalifikowalności wydatków poniesionych w ramach realizacji projektów.

Projekt jest kwalifikowalny, czyli może zostać zatwierdzony do współfinansowania z EFRR, jeśli spełnia następujące warunki ogólne:

- jest zgodny z politykami wspólnotowymi,
- jest zgodny z wymogami Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- jest spójny z zatwierdzonym Programem Operacyjnym i spełnia szczegółowe kryteria określone dla danego działania w Uzupelnieniu Programu.

2.1 Zgodność z politykami wspólnotowymi

Zgodnie z artykułem 12 Rozporządzenia Rady (WE) NR 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r., projekty współfinansowane przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego są zgodne z postanowieniami Traktatu, z instrumentami przyjętymi w ramach Traktatu oraz z politykami i działaniami Wspólnoty, a w szczególności z zasadami:

- polityki konkurencji,
- udzielania zamówień publicznych,
- polityki w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska naturalnego,

- polityki w zakresie równego traktowania kobiet i mężczyzn.

2.1.1 Polityka konkurencji

Z dniem przystąpienia do Unii Europejskiej w Polsce zaczęły obowiązywać bezpośrednio przepisy artykułów 81-89 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE) dotyczące wspólnotowych reguł konkurencji. Zgodnie z przepisami zawartymi w artykułach 81–86 TWE, odnoszącymi się do przedsiębiorstw, niezgodne ze wspólnym rynkiem i zakazane są wszelkie porozumienia między przedsiębiorstwami, decyzje związków przedsiębiorstw i uzgodnione praktyki, które mogą wpływać na handel między Państwami Członkowskimi i których celem lub skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz wspólnego rynku, a także nadużywanie przez jedno lub większą liczbę przedsiębiorstw pozycji dominującej na wspólnym rynku lub na znacznej jego części, w zakresie, w jakim może wpływać na handel między Państwami Członkowskimi.

Artykuły 87–89 TWE odnoszą się do pomocy przyznawanej przez Państwa. Z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktacie, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim

wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi. Aby skorzystać z możliwości odstąpienia od zasady zakazu, a następnie uzyskania zezwolenia na udzielenie pomocy, Państwo zobowiązane jest do notyfikowania Komisji Europejskiej każdej udzielanej pomocy publicznej przed jej wdrożeniem. Wymogi notyfikacyjne nie obowiązują w przypadku pomocy, do której stosuje się zasada *de minimis*, określającą próg, poniżej którego pomoc jest automatycznie uznawana za zgodną z zasadami wspólnego rynku i w związku z tym nie wymaga uprzedniego zezwolenia Komisji.

ZASADA DE MINIMIS

„W świetle doświadczeń Komisji można uznać, że pomoc nieprzekraczająca pułapu 100 000 EUR w dowolnie określonym okresie trzech lat nie wpływa na handel między Państwami Członkowskimi i/lub nie zakłóca bądź nie zagraża zakłóceniem konkurencji i dlatego nie podlega przepisom art. 87 ust. 1 Traktatu. Istotny okres trzech lat ma charakter ruchomy, tak więc w każdym przypadku przyznania nowej pomocy *de minimis* należy ustalić ogólną kwotę pomocy *de minimis* przyznaną w ciągu poprzednich trzech lat. Za datę przyznania pomocy *de minimis* należy uznać moment, w którym Beneficjentowi zostało nadane prawo przyjęcia pomocy“.

(art. 5 Preambuły Rozporządzenia Komisji (WE) nr 69/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady de minimis)

Zasadę *de minimis* stosuje się do pomocy przyznawanej przedsiębiorstwom we wszystkich sektorach, z wyjątkiem:

- a) sektora przewozu rzeczy i osób oraz działalności związanej z produkcją, przetwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu produktów wymienionych w załączniku I do Traktatu;
- b) pomocy udzielanej dla działalności związanej z wywozem, mianowicie pomocy związanej

- bezpośrednio z ilością wywożonych produktów, ustanowieniem i funkcjonowaniem sieci dystrybucyjnej lub wydatkami bieżącymi, które dotyczą prowadzenia działalności wywozowej;
- c) pomocy uwarunkowanej użyciem towarów produkcji krajowej przed towarami przywożonymi.
(art.1 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 69/2001 z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady de minimis)

Projekty zakwalifikowane do współfinansowania z funduszy strukturalnych (w tym przypadku EFRR) muszą być zgodne z polskim ustawodawstwem dotyczącym pomocy publicznej oraz polityki konkurencji, a także z Rozporządzeniem Rady nr 659/1999 wprowadzającym szczegółowe przepisy zastosowania Artykułu 93 WE. Szczególną wagę przywiązuje się do Rozporządzenia Komisji w sprawie zasad stosowania pomocy publicznej, pomocy szkoleniowej (Rozporządzenie Komisji nr 68/2001/WE), pomocy *de minimis* (Rozporządzenie Komisji nr 69/2001/WE), pomocy dla małych i średnich przedsiębiorstw (Rozporządzenie Komisji nr 70/2001/WE) oraz pomocy na zatrudnienie (Rozporządzenie Komisji nr 2204/2002/WE).

2.1.2 Zamówienia publiczne

Wsparciem z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego mogą zostać objęte tylko takie projekty, które są realizowane zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U.Nr 19 z dnia 09.02.2004 r. poz. 177). Ustawa Prawo zamówień publicznych weszła w życie dnia 2 marca 2004 r., dostosowując polskie prawo w zakresie zamówień publicznych do regulacji wspólnotowych⁶. Wymogowi temu nie podlegają projekty, które ze względu na wielkość zamówienia, nie są objęte procedurami udzielania zamówień publicznych.

⁶ Ustawa Prawo zamówień publicznych jest zgodna z następującymi Dyrektywami wspólnotowymi:

93/37/EWG, 93/36/EWG, 92/50/EWG, 93/38/EWG w zakresie: ogólnych definicji, zakresu podmiotowego (włączenie sektora użyteczności publicznej w rozumieniu Dyrektywy 93/38/EWG), wyłączeń z zakresu obowiązywania stosowanych procedur, w tym przede wszystkim warunków korzystania z procedury negocjacyjnej bez publikacji ogłoszenia minimalnych terminów, zasad publikacji ogłoszeń przetargowych i o wyborze oferty, publikacji ogłoszeń o planowanych zamówieniach (PIN), zasad kwalifikacji do udziału w przetargu, zasad wyboru oferty oraz Dyrektywy Rady: 89/665/EWG i 92/13/EWG w zakresie wprowadzenia dwuinstancyjnego postępowania arbitrażowo-sądowego.

2.1.3 Ochrona środowiska

Realizacja projektów w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego musi odbywać się zgodnie z wymogami UE, w tym z art. 1 Rozporządzenia Rady 1260/99, który stanowi, że przy realizacji celów Wspólnota winna przyczyniać się do ochrony i poprawy stanu środowiska. Działania współfinansowane przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego muszą być zgodne z postanowieniami Traktatu, a także z wynikającym z nich wtórnym prawem wspólnotowym w zakresie ochrony środowiska, w ramach realizowanej polityki ochrony środowiska UE oraz z ustawodawstwem krajowym w tej dziedzinie.

„Polityka Wspólnoty w dziedzinie środowiska naturalnego przyczynia się do osiągnięcia następujących celów:

- zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego;
- ochrony zdrowia ludzkiego;
- ostrożnego i racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych;
- promowania na płaszczyźnie międzynarodowej środków, które zmierzają do rozwiązywania regionalnych lub światowych problemów środowiska naturalnego.

Polityka Wspólnoty w dziedzinie środowiska naturalnego stawia sobie za cel wysoki poziom ochrony środowiska, z uwzględnieniem różnorodności sytuacji w poszczególnych regionach Wspólnoty. Opiera się ona na zasadzie ostrożności⁷ oraz na zasadach działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i na zasadzie „zanieczyszczający płaci”⁸. Polska została zobowiązana do wdrożenia całokształtu prawa wspólnotowego w zakresie ochrony środowiska. Pierwszy etap inkorpora-

cji tego prawa do polskiego porządku prawnego miał miejsce z dniem przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Kolejne etapy przewidziane są w terminach określonych w poszczególnych aktach prawa wspólnotowego. Postanowienia dotyczące ochrony środowiska zostały umieszczone w różnych częściach oraz rozdziałach Traktatu Akcesyjnego⁹. W zakresie ochrony środowiska do ważniejszych dyrektyw zalicza się Dyrektywę 2000/60/WE (dyrektywa ramowa dotycząca wód), Dyrektywę 91/271/EWG zmienioną Dyrektywą 98/15/WE (komunalna gospodarka ściekowa), Dyrektywę 85/337/EWG zmienioną Dyrektywą 97/11/WE (dotycząca badania wpływu projektów na środowisko), Dyrektywę 79/409/EWG (ochrona ptaków), Dyrektywę 92/43/EWG (ochrona dzikiej fauny i flory oraz ich środowiska występowania). W przypadku najbardziej kosztochłonnych i trudnych aktów prawa wspólnotowego zastosowano 10 okresów przejściowych.

2.1.4 Równe traktowanie kobiet i mężczyzn

Wszystkie działania w ramach Podstaw Wsparcia Wspólnoty są realizowane przy uwzględnieniu i respektowaniu zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn. Równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym kobiet i mężczyzn w Rzeczypospolitej Polskiej są gwarantowane przez różne akty prawne. Instytucją czuwającą w szczególności nad przestrzeganiem prawa w tym zakresie jest Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn. Zasada równych szans została uwzględniona w Programach Operacyjnych w postaci zastosowanych kryteriów wyboru projektów (priorytetowo traktowane są projekty respektujące zasadę równości płci) i znalazła zastosowanie przy tworzeniu składów Komitetów Monitorujących i Sterujących. Komitety Monitorujące

⁷ Termin „zasada ostrożności” zaczął być używany w drugiej połowie lat 80., jako wyraz konieczności sprawowania kontroli nad niebezpiecznymi substancjami jeszcze zanim potwierdzi się związek przyczynowoskutkowy pomiędzy nimi a stanem zdrowia ludności lub stanem środowiska naturalnego. Zasada ta stanowi odwrót od tradycyjnych metod oceny ryzyka.

⁸ Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, artykuł 174, ustęp 1 i 2.

⁹ Pełny tekst Traktatu jest dostępny na stronie: www.ukie.gov.pl (link: dokumenty). Do obszaru środowiska mają zastosowanie ogólne postanowienia zawarte np. w art. 5 i 6, które zobowiązują m.in. Polskę do przystąpienia do decyzji i umów podjętych przez Radę UE, a także porozumień i konwencji, w których uczestniczą Państwa Członkowskie UE. Obok przepisów ogólnych, w Traktacie Akcesyjnym są również przepisy szczegółowe odnoszące się do poszczególnych obszarów prawa wspólnotowego i do poszczególnych aktów prawnych.

w poszczególnych Programach Operacyjnych są odpowiedzialne za nadzorowanie stosowania zasad polityki równych szans.

2.2 Szczegółowe kryteria kwalifikowalności projektów

Szczegółowe kryteria kwalifikowalności co do rodzajów projektów zostały określone w ramach każdego z Uzpełnień Programów współfinansowanych z EFRR na poziomie działań realizowanych w ramach poszczególnych Programów Operacyjnych. W Uzpełnieniach Programów zostały przedstawione typy (rodzaje) projektów, które będą mogły się ubiegać o dofinansowanie w ramach poszczególnych działań. Działania zawierają często konkretne przykłady wydatków. Pamiętać jednak należy, iż listy przykładów są co do zasady katalogami otwartymi, czyli mogą być poszerzone o kolejne przykłady. Nie jest możliwe sporządzenie kompletnego wykazu wydatków kwalifikowalnych.

Kwalifikowalność w ramach EFRR rozpatrywana jest na trzech poziomach:

- Po pierwsze sprawdzana jest kwalifikowalność typu projektu w ramach danego Programu Operacyjnego.
- Następnie weryfikowana jest kwalifikowalność projektu w świetle kryteriów kwalifikowalności określonych w Uzpełnieniu Programu¹⁰. Kryteria te dzielą się na:
 - kryteria formalne, m.in. czy wniosek wypełniono zgodnie z instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, czy są wszystkie załączniki;
 - kryteria techniczno-ekonomiczne (ocena merytoryczna), m.in. czy projekt jest zgodny z celami i zakresem merytorycznym danego działania, a także, czy przyczynia się do realizacji szeroko pojętego celu, jakim jest rozwój regionalny.

- Następnie rozpatrywana jest kwalifikowalność poszczególnych wydatków.

Kwalifikowanie się danego przedsięwzięcia do wsparcia nie musi oznaczać, że projekt zostanie dofinansowany – decyzja o przyznaniu wsparcia zależy m.in. od dostępności funduszy. Aktualną informacją w tym zakresie powinny dysponować Instytucje Zarządzające i Wdrażające.

2.2.1 Duże projekty

W ramach EFRR mogą być także finansowane tzw. duże projekty - zgodnie z art. 25 Rozporządzenia Rady nr 1260/1999 dużym projektem jest przedsięwzięcie, którego całkowite koszty kwalifikowalne przekraczają kwotę 50 mln euro. Projekty takie wymagają zatwierdzenia przez Komisję Europejską¹¹. W przypadku tzw. dużych projektów, Beneficjent, zobowiązany jest sporządzić analizę kosztów i korzyści przedsięwzięcia, która obejmie bezpośredni i pośredni wpływ na zatrudnienie, a jeśli dany projekt dotyczy ochrony środowiska, niezbędne może być poszerzenie analizy o dodatkowe kryteria oceny. Zgodnie z art. 26 ww. Rozporządzenia notyfikacji dużego projektu powinna dokonać Instytucja Zarządzająca. Duży projekt przesyłany jest następnie do Komisji Europejskiej po przejściu wszystkich etapów procesu oceny projektów w Państwie Członkowskim.

Szczegółowe informacje nt. formularzy wniosków, na których składane będą duże projekty posiada Instytucja Zarządzająca danym Programem. W przypadku ZPORR i SPO-T formularze te są identyczne i zamieszczone są na stronie internetowej MRR:

www.zporr.gov.pl

oraz na stronie Ministerstwa Transportu i Budownictwa:

www.mtib.gov.pl

¹⁰ W Uzpełnieniach Programów zastosowano nieco odmienną klasyfikację kryteriów kwalifikowalności, ale podstawowy podział jest identyczny.

¹¹ Komisja Europejska konsultuje się w razie potrzeby z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym i podejmuje decyzję odnośnie poziomu pomocy wspólnotowej (art. 25-26 Rozporządzenia 1260/1999).

3

KWALIFIKOWALNOŚĆ WYDATKÓW

Kwalifikowalność danego projektu do wsparcia z EFRR nie oznacza, iż wszystkie wydatki, które zostaną poniesione w trakcie jego realizacji, muszą zostać zakwalifikowane do refundacji. Od Beneficjentów wymaga się więc, aby w ramach swojego projektu określili zarówno koszty kwalifikujące się do wsparcia, jak i koszty niekwalifikujące się. Wiążące potwierdzenie wysokości planowanych wydatków kwalifikowalnych, które zostaną zrefundowane Beneficjentowi, określa umowa o dofinansowanie projektu.

Wydatek jest kwalifikowalny jeżeli:

- został poniesiony w ramach projektu realizowanego z udziałem Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;
- jest niezbędny dla realizacji projektu;
- jest racjonalny;
- jest rzetelnie udokumentowany i możliwy do zweryfikowania;
- jest spójny z obowiązującymi przepisami.

Wydatek jest kwalifikowalny jeżeli:

- został poniesiony w ramach projektu realizowanego z udziałem Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;
Tylko wydatki w ramach projektów realizowanych w ramach działań współfinansowanych z EFRR mogą być zrefundowane z EFRR.
- jest racjonalny
Wydatek potwierdzony przez fakturę przedstawianą do refundacji w ramach EFRR musi sta-

nowić optymalny pod względem ekonomicznym i technicznym sposób wdrożenia i realizacji projektu.

- jest niezbędny dla realizacji projektu;
Wydatek musi być niezbędny dla realizacji projektu. Jest to podstawowa zasada kwalifikowalności wydatków w ramach funduszy strukturalnych. Wydatek, który jest niezbędny dla wdrażania i realizacji projektu to wydatek, bez którego projekt nie mógłby zostać zrealizowany.
- jest rzetelnie udokumentowany i możliwy do zweryfikowania;
Zagadnienie udokumentowania poniesionego wydatku zostało szczegółowo opisane w zasadzie nr 1: Wydatki rzeczywiście ponoszone
- jest spójny z obowiązującymi przepisami;
Wymagana jest zgodność z przepisami wspólnotowymi, w szczególności z rozporządzeniami 1260/1999, 1783/1999 i 448/2004, jak i krajowymi: Uzupełnieniem Programu, postanowieniami umowy o dofinansowanie, a także przepisami krajowymi dotyczącymi bezpośrednio prac przeprowadzonych w ramach projektu.
- Zasada dodatkowości stanowi, że środki z funduszy strukturalnych mają być tylko uzupełnieniem środków zgromadzonych na dany Program (projekt) przez odpowiednie władze krajowe (regionalne, lokalne), a nie ich zastąpieniem.

Ustalenie, jakie wydatki i na jakich warunkach można uznać za kwalifikujące się do refundacji z EFRR jest jednym z podstawowych aspektów codziennego

zarządzania funduszami Uni Europejskiej. Kwalifikowanie wydatków jest więc jedną z kluczowych kwestii związanych z tym zagadnieniem. Celem Komisji Europejskiej jest uzyskanie gwarancji, że wszystkie wydatki składowe poniesione w ramach projektów zakwalifikowanych do współfinansowania ze środków UE, również mogą być współfinansowane. Szczegółowe omówienie zasad kwalifikowalności wydatków zostało przedstawione w rozdziale 4 stanowiącym komentarz do rozporządzenia 448/2004.

3.1 Horyzont czasowy kwalifikowalności

3.1.1 Początek okresu kwalifikowalności wydatków

Zgodnie z lit. (o) pkt. 2 Tytułu 15 Załącznika II do Traktatu Akcesyjnego, „bez uszczerbku dla terminów wymienionych w art. 30 ust. 2 [Rozporządzenia 1260/99/WE wprowadzającego ogólne przepisy dot. funduszy strukturalnych]¹², wydatki faktycznie poniesione, w odniesieniu do których Komisja otrzymała wnioski o wsparcie z Republiki Czeskiej, Estoni, Cypru, Łotwy, Litwy, Węgier, Malty, Polski, Słoweni lub Słowacji przed dniem przystąpienia, które spełniają wszystkie warunki ustanowione w niniejszym rozporządzeniu mogą być uznane za kwalifikujące się do wsparcia z funduszy od 1 stycznia 2004 r.”

Decyzja Rady Europejskiej w Kopenhadze stworzyła warunki do kwalifikowania wydatków do współfinansowania ze środków funduszy strukturalnych w wymienionych wyżej krajach od 1 stycznia 2004 r. W przypadku Polski wystąpiły pewne ograniczenia dotyczące możliwości kwalifikowania wydatków poniesionych w ramach realizacji/przygotowania projektów w zakresie działań objętych:

- ▶ procedurą zamówień publicznych,
- ▶ pomocą publiczną;

3.1.1.1 Procedura zamówień publicznych

W związku z faktem, że ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych, zawierająca zgodne z przepisami wspólnotowymi regulacje odnośnie przeprowadzania procedur zamówień publicznych (opublikowana w Dz. U. Nr 19, poz. 177 z dnia 9 lutego 2004 r.) weszła w życie w dniu 2 marca 2004 r., koszty ponoszone w ramach realizacji projektów objętych ustawą Prawo zamówień publicznych kwalifikują się do wsparcia od dnia 2 marca 2004 r., tj. od daty wejścia w życie ww. ustawy (przy zachowaniu od dnia 2 marca 2004 r. wszystkich przepisów Prawa zamówień publicznych, także tych, które weszły w życie dopiero 1 maja 2004 r. – wyszczególnionych w art. 227 tej ustawy). W przypadku wydatków, które ze względu na wysokość nie podlegają procedurze zamówień publicznych, za kwalifikowalne mogą zostać uznane również te wydatki, które zostały poniesione przed 2 marca 2004 r. (ale po 1 stycznia 2004 r.).

Przetarg musi zostać przeprowadzony zgodnie z zasadami nowej ustawy *Prawo zamówień publicznych*.

3.1.1.2 Pomoc publiczna

W przypadku działań objętych pomocą publiczną, Instytucja Zarządzająca *notyfikuje* dany schemat pomocy publicznej Komisji Europejskiej, czyli przesyła go, oczekując zatwierdzenia. Beneficjent może ponosić wydatki na wykonanie prac przygotowawczych od 01.01.2004 r., jednak jest to obciążone ryzykiem

- ▶ niezatwierdzenia schematu pomocy publicznej przez Komisję Europejską oraz
- ▶ nieprzyjęcia projektu do realizacji.

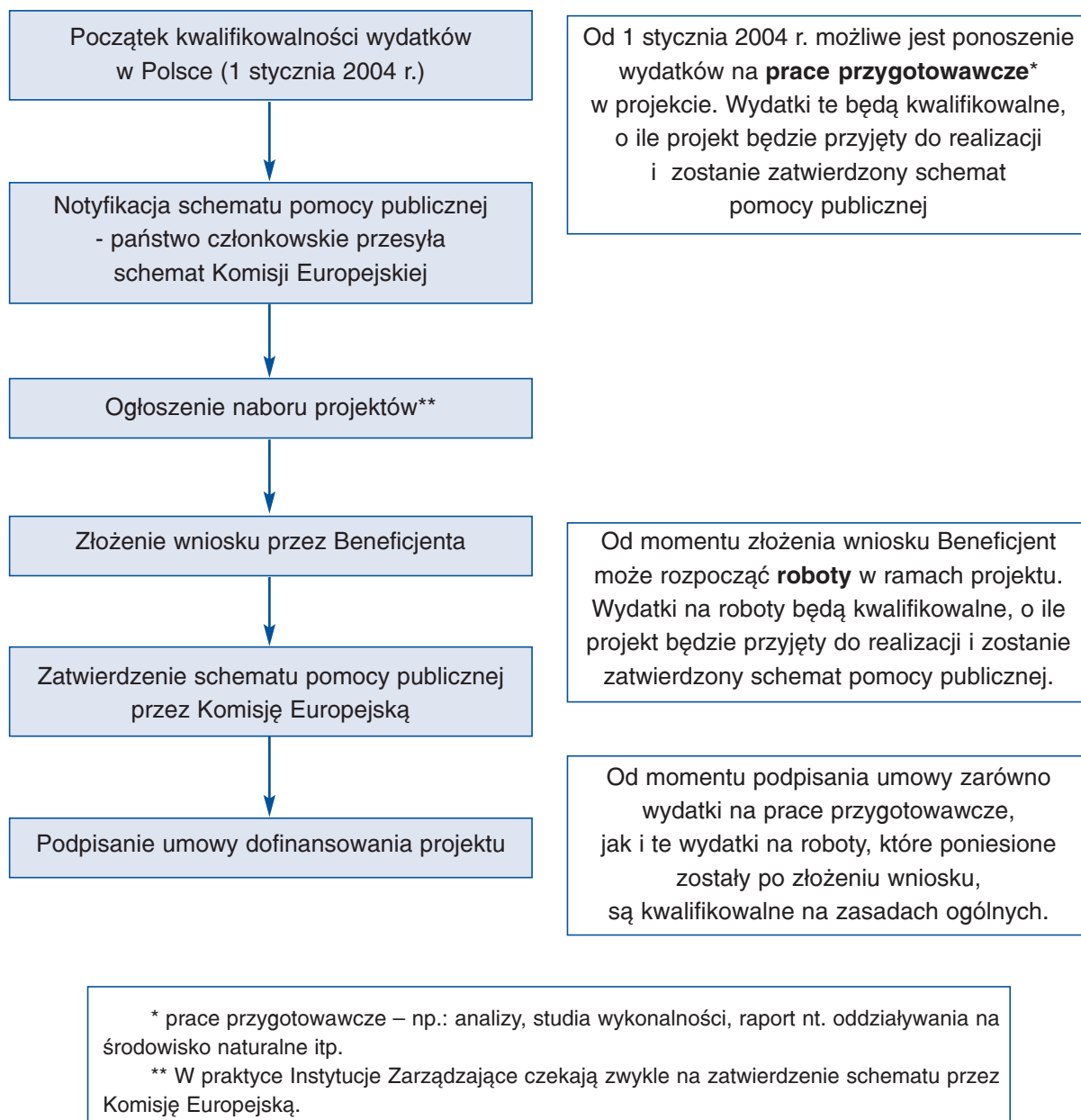
Natomiast wydatki związane z faktyczną realizacją projektu (np.: roboty budowlane, zakup wyposażenia itp.) mogą być ponoszone dopiero po złożeniu przez Beneficjenta wniosku o dofinansowanie projektu, w ramach ogłoszonego konkursu. Podobnie jak wy-

¹² W art. 30 ust. 2 przytaczanego Rozporządzenia stwierdza się, że „wydatek może zostać uznany za niekwalifikujący się do współfinansowania z Funduszy, jeżeli został on opłacony przez beneficjenta końcowego przed dniem, w którym wniosek trafił do Komisji. Data ta stanowi punkt wyjścia do kwalifikowania się wydatków.”

datki wskazane powyżej, również i te Beneficjent ponosi na własne ryzyko. Jednakże spełnienie wspomnianych wcześniej warunków pozwala na zakwalifikowanie tych wydatków do wsparcia ze środków unijnych. Podpisanie umowy z Beneficjentem, w ramach której druga strona bezwarunkowo¹³ przyzna-

wałaby Beneficjentowi współfinansowanie wspólnotowe, przed zatwierdzeniem schematu pomocy publicznej byłoby czynnością nieważną. Po zatwierdzeniu schematu pomocy publicznej i podpisaniu umowy o dofinansowanie projektu wydatki są kwalifikowalne na zasadach ogólnych.

Schemat notyfikowania i zatwierdzania pomocy publicznej w odniesieniu do kwalifikowalności wydatków w projektach realizowanych w ramach działań objętych regionalną pomocą publiczną.

¹³ Istnieje teoretyczna możliwość podpisania umowy z klauzulą warunkową.

3.1.2 Koniec okresu kwalifikowalności

Koniec okresu kwalifikowalności dotyczy jedynie wykonywania płatności (a nie ostatecznego terminu podpisywania umów o dofinansowanie projektów). Koniec okresu kwalifikowalności został zdefiniowany na podstawie art. 30 pkt. 2 Rozporządzenia 1260/1999: „Ostateczny termin kwalifikowania wydatków jest ustanawiany w decyzji przyznającej wkład z funduszy. Odnosi się do wypłat dokonanych przez bezpośrednich Beneficjentów. Może on być przedłużony przez Komisję na należycie uzasadniony wniosek Państwa Członkowskiego.” Data kończąca okres kwalifikowalności została wyznaczona na podstawie artykułu 31 Rozporządzenia 1260/1999 na dzień 31 grudnia 2008 r. (zasada $n+2$).

Dla Beneficjenta obowiązującym, najpóźniejszym terminem złożenia ostatecznego wniosku o płatność w projekcie, czyli wniosku o płatność salda końcowego, jest dzień wyznaczony w umowie o dofinansowanie projektu. Termin ten nie powinien przekroczyć najpóźniejszego dnia roku 2008, który umożliwia przeprowadzenie stosownych kontroli przez Instytucję Zarządzającą, a także zatwierdzenie wydatków przez Instytucję Płatniczą, czyli co do zasady 30 czerwca 2008 r.

Ostatecznym terminem składania przez Beneficjenta wniosku o płatność jest dzień 30 czerwca 2008 r.

W przypadku projektów realizowanych w ramach działań wymagających notyfikacji Komisji Europejskiej, data ta jest ustalana indywidualnie dla każdego z działań i może być wcześniejsza niż ta, o której traktuje art. 31 Rozporządzenia 1260/1999. W przypadku Beneficjentów Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wiążącą jest data wypłacenia należności z tytułu faktury zakwalifikowanej do dofinansowania. Wypłata musi mieć miejsce w okresie od 1 stycznia 2004 r. do 30 czerwca 2008 r.

ZASADA $n + 2$

Jedną z zasad zarządzania finansowego jest zasada $n+2$, mówiąca o tym, że „Komisja automa-

tycznie anuluje część zobowiązania, które nie zostało uregulowane przez płatność zaliczkową lub, dla którego Komisja nie otrzymała wniosku o płatność (...), do końca drugiego roku po roku dokonania zobowiązania lub, w danym przypadku i dla danych kwot, po terminie późniejszej decyzji Komisji wymaganej dla autoryzowania działania lub operacji albo po upływie nieprzekraczalnego terminu przekazania końcowego sprawozdania (...); wkład z Funduszy dla tej pomocy zostanie obniżony o tę kwotę”.

(Artykuł 31, ustęp 2, Rozporządzenie Rady 1260/1999 r.)

Zobowiązanie Komisji jest równoznaczne z alokacją rocznej transzy środków w budżecie wspólnotowym. Zdarzenie to następuje w roku n oraz w każdym kolejnym roku, który na potrzeby stosowania reguły $n+2$ staje się kolejnym rokiem n . Dnia 31 grudnia roku $n+2$ zobowiązanie zostaje anulowane. Oznacza to, że Państwo Członkowskie, które do końca roku $n+2$ złożyło wnioski o płatność opiewające na kwotę mniejszą niż roczna transza środków alokowanych w roku n , bezpowrotnie traci kwotę różnicy. Anulowanie dotyczy zatem jedynie tej części środków, dla której nie złożono poprawnego wniosku o płatność okresową. Od opisanej reguły istnieją wyjątki dotyczące ściśle określonych przypadków, kiedy decyzja o anulowaniu środków może zostać cofnięta.

Zasada $n+2$ nie dotyczy bezpośrednio Beneficjenta, ponieważ w stosunku do niego Komisja Europejska nie zaciąga zobowiązania. Dla Beneficjenta obowiązującym najpóźniejszym terminem złożenia ostatecznego wniosku o płatność w projekcie, czyli wniosku o płatność salda końcowego, jest dzień wyznaczony w umowie o dofinansowanie projektu, co do zasady nie późniejszy niż 30 czerwca 2008 r.

Konsekwencją faktu, że ostateczny termin kwalifikowalności odnosi się tylko do płatności, a nie do podpisywania umów o dofinansowanie projektów, istnieje możliwość podejmowania decyzji o dofinansowaniu projektów ze środków EFRR również po 31 grudnia 2006 r., czyli po zakończeniu okresu programowania 2004-2006. Jedynym wiążącym terminem jest

termin opłacenia faktur, który musi nastąpić bezwzględnie przed 31 grudnia 2008 r., niezależnie od daty podpisania umowy o dofinansowanie projektu. W wielu przypadkach o podjęciu decyzji dotyczącej współfinansowania projektów, których realizacja rozpocznie się po 31 grudnia 2006 r., zadecyduje możliwość uzyskania gwarancji, że Beneficjenci, których projekty będą realizowane w tym okresie, będą w stanie podjąć zobowiązanie zamknięcia operacji w terminie krótszym niż 2 lata, tak aby wszystkie opłacone faktury zostały faktycznie przekazane przed końcem czerwca 2008 r.

3.2 Etapy oceny kwalifikowalności wydatków w projekcie w ramach systemu wdrażania i zarządzania funduszami strukturalnymi.

3.2.1 Sprawdzenie kwalifikowalności wydatków na etapie oceny formalnej

Podczas formalnej oceny wniosku o dofinansowanie, ocenianie są zaproponowane przez Beneficjenta wydatki w przedłożonym projekcie pod kątem zgodności kwalifikowalności wydatków z prawodawstwem wspólnotowym oraz krajowym. Wniosek o dofinansowanie projektu z poprawnie zaklasyfikowanymi wydatkami przy spełnieniu pozostałych warunków ustalanych przez właściwą Instytucję Zarządzającą jest następnie przekazywany do oceny merytorycznej. Stwierdzenie niezgodności wydatków zaproponowanych jako kwalifikowalne z zasadami dotyczącymi kwalifikowalności powoduje odrzucenie projektu podczas oceny formalnej lub zwrócenie wniosku Beneficjentowi w celu dokonania poprawek¹⁴. Na etapie oceny formalnej przedmiotem weryfikacji jest słuszność założeń dotyczących kwalifikowalności, a szczególnie ich zgodność z właściwymi dokumentami programowymi.

3.2.2 Sprawdzenie kwalifikowalności wydatków na etapie oceny merytorycznej

Na etapie oceny merytorycznej eksperci dokonują m. in. oceny poszczególnych zagadnień dotyczących projektu, w ramach których kluczowe znaczenie mają właściwości techniczne i ekonomiczne poszczególnych elementów projektu służących jego realizacji. Efektem ich oceny jest punktacja, którą uzyskuje dany projekt. Zasadniczo kwalifikowalność wydatków w projekcie nie jest przedmiotem prac ekspertów na etapie oceny merytorycznej, jednakże nie wyklucza się sytuacji, w której eksperci dostrzegą błędne zakwalifikowanie wydatków, przeoczone w trakcie oceny formalnej. W takim przypadku zaleca się powtórzenie oceny formalnej.

3.2.3 Ocena dokonywana przez Komitety Sterujące

Rekomendacji projektów po dokonanej ocenie formalnej i merytorycznej dokonuje Komitet Sterujący. Wykrycie przez Komitet Sterujący niepoprawnie zakwalifikowanych kosztów w projekcie może być przyczyną nieudzielenia rekomendacji dla takiego projektu przez Komitet to ciało.

3.2.4 Ocena wniosku o płatność

W celu otrzymania refundacji poniesionych wydatków w ramach projektu Beneficjent występuje do odpowiedniej instytucji z wnioskiem o płatność do którego dołącza dowody wydatków, które zamierza przedstawić do refundacji. Wzór wniosku o płatność został określony w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 22 września 2004 r. w sprawie trybu, terminów i zakresu sprawozdawczości dotyczącej realizacji Narodowego Planu Rozwoju, trybu kontroli realizacji Narodowego Planu Rozwoju oraz trybu rozliczeń (Dz. U. z dnia 4 października 2004 r.).

Na etapie weryfikacji wniosku o płatność ocenie poddawane są przedstawione przez Beneficjenta wydatki w odniesieniu do zasad kwalifikowalności oraz do

¹⁴ Tryb postępowania zależny jest od Programu Operacyjnego.

wydatków zapisanych we wniosku o dofinansowanie oraz umowie o dofinansowanie. W przypadku, gdy w wyniku weryfikacji stwierdzona zostanie niezgodność z przepisami prawa wspólnotowego, prawa krajowego, a także postanowieniami umowy o dofinansowanie projektu, refundacja takiego wniosku o płatność nie dojdzie do skutku.

3.2.5 Kontrola

Weryfikacja kwalifikowalności wydatków może być zrealizowana również w ramach kontroli na miejscu realizacji projektu, dokonywanej przez podmioty uprawnione do jej przeprowadzania. Na mocy Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 22 wrze-

śnia 2004 r. w sprawie trybu, terminów i zakresu sprawozdawczości dotyczącej realizacji Narodowego Planu Rozwoju, trybu kontroli realizacji Narodowego Planu Rozwoju oraz trybu rozliczeń¹⁵ kontrola ta obejmuje „weryfikację dokumentów dotyczących projektu w miejscu realizacji projektu” (§13 ust.2). Kontrola taka będzie miała na celu weryfikację wydatków w projekcie, sprawdzenie dokumentów poświadczających poniesienie wydatków oraz dowodów wydatków. Sprawdzona więc będzie realizacja poszczególnych prac w ramach projektu w odniesieniu do poszczególnych wydatków w ramach projektu. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości dotyczących kwalifikowalności wydatków w projekcie Beneficjent może być zmuszony do zwrotu kwestionowanej sumy środków uzyskanych w ramach refundacji.

¹⁵ Dz. U. nr 216, poz. 2205 i 2206.

4

KOMENTARZ DO ROZPORZĄDZENIA 448/2004

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 448/2004 porusza następujące zagadnienia pogrupowane w dwunastu Zasadach:

- **Zasada 1:** *Wydatki rzeczywiście ponoszone*
- **Zasada 2:** *Księgowanie wpływów*
- **Zasada 3:** *Oplaty finansowe i inne oraz wydatki prawne*
- **Zasada 4:** *Zakup sprzętu używanego*
- **Zasada 5:** *Zakup nieruchomości gruntowej*
- **Zasada 6:** *Zakup nieruchomości budynkowej*
- **Zasada 7:** *Podatek VAT i inne podatki oraz opłaty*
- **Zasada 8:** *Fundusze kapitału podwyższonego ryzyka i fundusze pożyczkowe*
- **Zasada 9:** *Fundusze gwarancyjne*
- **Zasada 10:** *Leasing*
- **Zasada 11:** *Koszty wynikające z zarządzania i uruchomienia funduszy strukturalnych.*
- **Zasada 12:** *Kwalifikowanie się projektów w zależności od miejsca*

Poniżej została przedstawiona treść wszystkich Zasad wraz z komentarzem do każdej z nich. Dołączone zostały także przykłady mające ukazać praktyczne stosowanie przepisów niniejszego rozporządzenia. Przykłady pochodzą z dotychczasowych wykładni Jednostki Monitorująco Kontrolnej Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego bądź zostały utworzone na potrzeby Wytycznych w celu lepszego zobrazowania poszczególnych Zasad.

Rozporządzenie 448/2004 zawiera tylko najważniejsze najbardziej problematyczne kwestie związane z kwalifikowalności wydatków.

4.1 Zasada nr 1: Wydatki rzeczywiście ponoszone

Zasada 1 opisuje następujące zagadnienia dotyczące kwalifikowalności:

- 1) płatności ponoszone przez Beneficjentów końcowych,
- 2) koszty amortyzacji,
- 3) wkład rzeczowy,
- 4) koszty ogólne,
- 5) dowody wydatków,
- 6) podwykonawstwo.

4.1.1 Płatności ponoszone przez Beneficjentów końcowych

Zgodnie z zasadą nr 1 pkt. 1 ust. 2 Rozporządzenia Komisji nr 448/2004 w przypadku systemów pomocy ustanowionych na podstawie art. 87 Traktatu oraz pomocy przyznanej przez organy wyznaczone przez Państwa Członkowskie, „**płatności dokonywane przez Beneficjentów Końcowych**” oznaczają pomoc wypłacaną przez Instytucje Wdrażające na rzecz Beneficjentów - instytucji publicznych lub prywatnych realizujących projekty zgłaszane do wspar-

cia w ramach poszczególnych działań Programów Operacyjnych (PO) i Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

Co do zasady jedynie wydatek faktycznie poniesiony i udokumentowany staje się ostatecznie kosztem kwalifikującym się do refundacji ze środków unijnych.

Koszty w projekcie ponoszone są co do zasady w formie płatności. Istnieje jednak odstępstwo od tej reguły - zgodnie z Rozporządzeniem Komisji nr 448/2004, wydatek kwalifikowalny w ramach tych płatności mogą stanowić również, przy zachowaniu zasad podanych w tym rozporządzeniu: koszty amortyzacji, koszty ogólne oraz wkład rzeczowy.

4.1.2 Koszty amortyzacji

Zgodnie z zasadą nr 1 ust. 1 pkt. 6 koszty amortyzacji nieruchomości lub wyposażenia mogą być uznane za wydatek kwalifikowalny tylko wtedy, kiedy są bezpośrednio powiązane z celami projektu oraz spełnione są następujące warunki:

- dotacja krajowa lub wspólnotowa nie służyła nabywaniu w całości środka trwałego; W ramach projektu zabronione jest amortyzowanie zarówno nieruchomości, jak i sprzętu, których zakup był współfinansowany ze środków EFRR. Koszty amortyzacji nie kwalifikują się do dofinansowania, jeżeli zakup był już przedmiotem dofinansowania z funduszy strukturalnych (nie można bowiem dwukrotnie dofinansować ze środków europejskich danego elementu majątku: po raz pierwszy przy jego zakupie i ponownie poprzez dofinansowanie kosztów amortyzacji).
- koszt amortyzacji jest obliczany zgodnie z właściwymi zasadami rachunkowości¹⁶;
- koszt odnosi się wyłącznie do okresu współfinansowania danego projektu.

Przykład: Na potrzeby projektu został zakupiony używany sprzęt (ksero) oraz dla wdrażania i realizacji projektu użytkowany jest komputer (zakupiony wcześniej ze środków własnych Beneficjenta). Koszt zakupu ksera jest kosztem kwalifikowalnym, jednak nie będzie można zaliczyć jego odpisów amortyzacyjnych do kosztów kwalifikowalnych. Zakup użytkownego komputera nie został sfinansowany ze środków z EFRR, zatem odpisy amortyzacyjne z tytułu spadku jego wartości mogą stanowić koszt kwalifikowalny.

¹⁶ Na gruncie prawa polskiego zasady te określa Ustawa o rachunkowości z dnia 29.09.1994 r. Zgodnie z art. 32:

1. Odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych od środka trwałego dokonuje się drogą systematycznego, planowego rozłożenia jego wartości początkowej na ustalony okres amortyzacji. Rozpoczęcie amortyzacji następuje nie wcześniej niż po przyjęciu środka trwałego do używania, a jej zakończenie - nie później niż z chwilą zrównania wartości odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych z wartością początkową środka trwałego lub przeznaczenia go do likwidacji, sprzedaży lub stwierdzenia jego niedoboru, z ewentualnym uwzględnieniem przewidywanej przy likwidacji ceny sprzedaży netto pozostałości środka trwałego.
2. Przy ustalaniu okresu amortyzacji i rocznej stawki amortyzacyjnej uwzględnia się okres ekonomicznej użyteczności środka trwałego, na określenie którego wpływają szczególnie:
 - 1) liczba zmian, na których pracuje środek trwały,
 - 2) tempo postępu techniczno-ekonomicznego,
 - 3) wydajność środka trwałego mierzona liczbą godzin jego pracy lub liczbą wytworzonych produktów albo innym właściwym miernikiem,
 - 4) prawne lub inne ograniczenia czasu używania środka trwałego,
 - 5) przewidywana przy likwidacji cena sprzedaży netto istotnej pozostałości środka trwałego.
3. Na dzień przyjęcia środka trwałego do używania należy ustalić okres lub stawkę i metodę jego amortyzacji. Poprawność stosowanych okresów i stawek amortyzacji środków trwałych powinna być przez jednostkę okresowo weryfikowana, powodując odpowiednią korektę dokonywanych w następnych latach obrotowych odpisów amortyzacyjnych.
4. W przypadku zmiany technologii produkcji, przeznaczenia do likwidacji, wycofania z używania lub innych przyczyn powodujących trwałą utratę wartości środka trwałego, dokonuje się - w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych - odpowiedniego odpisu aktualizującego jego wartość.
5. Odpisy, o których mowa w ust. 4, dotyczące środków trwałych, których wycena została zaktualizowana na podstawie odrębnych przepisów, zmniejszają odniesione na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny różnice spowodowane aktualizacją wyceny. Ewentualną nadwyżkę odpisu, o którym mowa w ust. 4, nad różnicami z aktualizacji wyceny zalicza się do pozostałych kosztów operacyjnych.
6. Dla środków trwałych o niskiej jednostkowej wartości początkowej można ustalać odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe w sposób uproszczony, przez dokonywanie zbiorczych odpisów dla grup środków zbliżonych rodzajem i przeznaczeniem lub jednorazowo odpisując wartość tego rodzaju środków trwałych.

Przykład: W jaki sposób obliczać i dokumentować koszty amortyzacji sprzętu używanego na potrzeby realizacji projektu, jeśli jest on używany również do innych celów? Należy opracować metodę stwierdzenia, w jaki sposób użytkowany jest sprzęt (analogicznie m.in. do karty czasu pracy pracownika zatrudnionego przy zadaniach związanych z projektem i innych). Wymagane jest dodatkowo, aby zakup sprzętu był bezpośrednio powiązany z celem projektu, a także aby spełnione zostały wszystkie warunki odnoszące się do kwalifikowania kosztu amortyzacji wymienione w zasadzie 1 rozporządzenia 448/2004.

4.1.3 Koszty ogólne

Zgodnie z zasadą nr 1 ust. 1 pkt 8 koszty ogólne (koszty ogólne związane z projektem to część kosztów stałych ponoszonych przez Beneficjenta na co dzień w związku z działalnością, np. opłata za energię, wodę, opłata czynszowa czy koszty utrzymania personelu, która została poniesiona w związku z realizacją projektu współfinansowanego przez EFRR) są kwalifikującymi się wydatkami, pod warunkiem że:

- ▶ oparte są na kosztach rzeczywistych, ponoszonych w związku z wykonywaniem projektu współfinansowanego z EFRR;
- ▶ zostaną wyodrębnione (obliczone) jako odpowiednia proporcja kosztów stałych związanych bezpośrednio z realizacją projektu, zgodnie z należycie uzasadnioną, rzetelną i bezstronną metodologią. Uzasadnienie zastosowanej proporcji kosztów musi zostać wskazane we wniosku o dofinansowanie projektu. Za ich określenie odpowiada Beneficjent.

Przykład: Beneficjent dzierżawi teren o powierzchni 1000 m² za 5000 zł miesięcznie. Projekt jest realizowany na powierzchni 250 m² czyli na 25% całkowitej powierzchni dzierżawionego terenu. Beneficjent przedstawia dowód opłacenia czynszu dzierżawy, z którego koszt kwalifikowalny stanowi 25%, czyli 1250 zł.

4.1.4 Wkład rzeczowy

Zgodnie z zasadą nr 1 ust. 1 pkt 7 Beneficjent może ponosić koszty na rzecz projektu również w postaci wkładu rzeczowego. Za wkład rzeczowy uważa się

wniesienie określonych składników majątku do projektu, nie powodujące powstania faktycznego wydatku pieniężnego. Jako wkład rzeczowy wnoszone mogą być: nieruchomości, wyposażenie lub materiały, badania, działalność zawodowa lub nieodpłatna, dobrowolna praca.

Przykład: W ramach projektu zakłada się budowę drogi na działce, która jest własnością Beneficjenta. Beneficjent wnosi tę działkę jako wkład rzeczowy do projektu. Koszt gruntu będzie kwalifikowalny, gdyż budowa drogi wyklucza wykorzystywanie działki w dotychczasowy sposób.

W przypadku wnoszenia na rzecz projektu wkładu rzeczowego konieczne jest przestrzeganie następujących warunków:

- ▶ wkłady rzeczowe nie są dokonywane w odniesieniu do działań inżynierii finansowej określonych w Zasadach 8-10 Rozporządzenia Komisji nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 r.;
Czyli w ramach Zasady nr 8: Kapitał podwyższonego ryzyka i fundusze pożyczkowe, Zasady nr 9: Funduszy gwarancyjnych, Zasady nr 10: Leasing.
- ▶ ich wartość będzie mogła być poddana niezależnej ocenie i audytowi niezależnej jednostki;

Beneficjent jest zobowiązany utworzyć i przedstawić w razie kontroli dowody potwierdzające wartość wkładu rzeczowego.

Przykład: W ramach projektu tytułem wkładu rzeczowego wnoszona jest praca wolontariuszy. Wykonywane na zasadach wolontariatu czynności związane są z obsługą szkolenia: zbieranie podpisów na liście, udzielanie informacji o szkoleniu przez jedną osobą przez 8h.:

Beneficjent zobowiązany jest przedstawić dowody zrealizowania wkładu rzeczowego i jego wysokości. Poświadczeniem wartości takiego wydatku jest: W części pierwszej: karta czasu pracy podpisana przez wolontariusza oraz jego przełożonego wraz z pieczęcią i datą. Z opisu pracy ma wynikać, iż wolontariusz brał udział w pracach związanych z wdrażaniem i realizacją projektu przez dany okres czasu.

W części drugiej: obliczenie stawki godzinowej dla wolontariusza w oparciu o stawki, które są przyjęte dla tego typu prac. Nie ma potrzeby dołączenia tak sporządzonego poświadczenia do wniosku płatność. Jest to dokument, który Beneficjent musi posiadać, aby w razie wątpliwości co do wysokości kosztów móc przedstawić go jako potwierdzenie.

Dowodem wydatku będzie dokument sporządzony przez Beneficjenta, w którym przedstawia przedmiot wkładu rzeczowego, czyli pracę wolontariusza (zakres obowiązków, wraz z liczbą godzin) oraz kwotę wkładu, która ma stanowić koszt kwalifikowalny czyli „liczby przepracowanych przez wolontariusza godzin” (wg Karty czasu pracy) x „stawka określona w dokumencie opisującym wyliczenie stawki”. Dokument taki jest odpowiednikiem dowodu księgowego. Tak sporządzony dowód wniesienia wkładu rzeczowego jest niezbędny w celu dołączenia do wniosku o płatność w celu otrzymania refundacji

- w przypadku udostępnienia gruntów lub budynków, ich wartość poświadczana jest przez niezależnego rzeczoznawcę majątkowego w rozumieniu Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami lub właściwy organ administracyjny;
- w przypadku wnoszenia nieruchomości jako wkładu rzeczowego niezbędne jest dokonanie wyceny takiej nieruchomości przez rzeczoznawcę nieruchomości. Koszt takiej wyceny jest kosztem kwalifikowalnym.
- w przypadku nieodpłatnej dobrowolnej pracy, wartość tej pracy jest ustalana z uwzględnieniem ilości spędzonego czasu oraz standardowej stawki godzinowej i dziennej za dany rodzaj wykonywanej pracy¹⁷;
- przepisy zasad 4-6 Rozporządzenia Komisji nr 448/2004 stosuje się tam, gdzie sytuacja tego wymaga.

Przykład: W przypadku wnoszenia do projektu tytułem wkładu rzeczowego nieruchomości niezabudo-

wanej obowiązuje ograniczenie wydatku kwalifikowalnego do 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych.

Przykład: W przypadku wnoszenia nieruchomości zabudowanej wymagane jest, aby dana nieruchomość w ciągu ostatnich dziesięciu lat nie otrzymywała krajowej ani wspólnotowej dotacji.

Przykład: Wkładem rzeczowym w projekcie ma być komputer. Komputer został zakupiony w roku 2003. Komputer ten może być wniesiony jako wkład rzeczowy do projektu realizowanego w okresie programowania 2004-2006 dla którego okres kwalifikowalności wydatków został określony pomiędzy 1 stycznia 2004 a 30 czerwca 2008 r.

W sytuacji, gdy wkłady rzeczowe są doliczane do kosztów ponoszonych przez Beneficjentów, udział EFRR w finansowaniu projektu nie może przekroczyć całkowitych wydatków kwalifikowalnych, nieuwzględniających wartości wkładu rzeczowego, obliczanych w chwili zakończenia projektu.

Dotacja z EFRR ≤ koszty kwalifikowalne – wkład rzeczowy

Przykład: Całkowity koszt kwalifikowalny projektu wynosi 100 jednostek. Współfinansowanie z EFRR może maksymalnie osiągnąć wielkość 75% (75 jednostek). Jednak okazuje się, że wniesiony przez Beneficjenta wkład rzeczowy zostaje wyceniony na 30 jednostek. Zgodnie z zasadą przedstawioną powyżej współfinansowanie projektu ze środków EFRR nie może być zatem większe niż 70 jednostek (70 %).

Dodatkowo należy pamiętać, że wkłady rzeczowe ocenia się nie tylko w świetle zasad kwalifikowalności wydatków z Rozporządzenia Komisji 448/2004, ale także w świetle celowości ich użycia w przypadku danego projektu.

¹⁷ Wycena nieodpłatnej dobrowolnej pracy musi uwzględniać wszystkie koszty, które zostałyby poniesione w przypadku jej odpłatnego wykonywania przez przedsiębiorstwo działające na zasadach rynkowych. Wycena uwzględnia zatem koszt świadczeń socjalnych oraz wszystkie pozostałe koszty wynikające z charakteru danego świadczenia pracy. Dokładna wycena pracy dobrowolnej wymaga także odwołania się do świadczenia pracy o tym samym charakterze i wykonanego w terminie możliwie jak najbardziej zbliżonym przez przedsiębiorstwa tego samego sektora, działające na zasadach konkurencji. Dodatkowo, służby oceniające wnioski (a następnie kontrolerzy) muszą ocenić przedstawione wyliczenia w oparciu o metodę porównawczą.

4.1.5 Dowody wydatków

Pomoc na rzecz Beneficjenta wypłacana jest w formie płatności okresowych i końcowej. Odnosi się do wydatków faktycznie poniesionych przez Beneficjenta - potwierdzonych przez niego za pomocą odpowiednich dokumentów. Co do zasady tymi dokumentami są otrzymane faktury z kopiami dowodów zapłaty (pokwitowane faktury). Jeśli nie jest to możliwe, płatności potwierdza się dokumentami rachunkowymi / księgowymi o równoważnej wartości dowodowej¹⁸. Dokument księgowy dołączany jest do wniosku o płatność. Bardziej szczegółowe zasady potwierdzania płatności mogą zostać ustalone przez Instytucje Zarządzające poszczególnymi Programami Operacyjnymi.

Przykład: Umowa o dofinansowanie projektu w ramach SPO Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (Działanie 2.4 - „Wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie dostosowywania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska”), w art. 8. ust. 1. określa warunki, które indywidualny Beneficjent musi spełnić, aby uzyskać wypłatę dotacji. Zgodnie z jego brzmieniem są to:

- ▶ prawidłowo wypełniony wniosek o refundację poniesionych wydatków kwalifikowalnych;
- ▶ kopie umów zawartych z wykonawcami;

- ▶ kopie faktur lub innych równoważnych dowodów księgowych wraz z kopiami dowodów zapłaty, potwierdzonych za zgodność z oryginałem;
- ▶ w przypadku wystąpienia o płatność okresową należy złożyć weksel in blanco, opłacony do kwoty przyznanej dotacji wraz z deklaracją wekslową.

4.1.6 Podwykonawstwo

Zgodnie z zasadą nr 1 ust. 3 koszty wynikające z umów podwykonawstwa stanowią **koszt kwalifikowalny**. Wyjątkiem od tej reguły są te umowy, które:

- ▶ podnoszą koszty wykonania projektu bez proporcjonalnego podniesienia jego wartości;
- ▶ określają płatność jako procent całkowitego kosztu projektu, chyba że płatność nie zostanie uzasadniona przez Beneficjenta w stosunku do rzeczywistej wartości wykonanej pracy lub świadczonych usług;
- ▶ dodatkowo, w przypadku wszystkich umów podwykonawstwa, w ramach których wydatki uznane zostaną za kwalifikowalne, podwykonawcy w celu zapewnienia przejrzystości swoich działań, zobowiązują się do dostarczenia organom audytu i kontroli wszystkich niezbędnych

¹⁸ Wg ustawy o rachunkowości z dnia 29.09.1994 r., zgodnie z art. 21. 1. Dowód księgowy powinien zawierać co najmniej:

- 1) określenie rodzaju dowodu i jego numeru identyfikacyjnego,
 - 2) określenie stron (nazwy, adresy) dokonujących operacji gospodarczej,
 - 3) opis operacji oraz jej wartość, jeżeli to możliwe, określoną także w jednostkach naturalnych,
 - 4) datę dokonania operacji, a gdy dowód został sporządzony pod inną datą - także datę sporządzenia dowodu,
 - 5) podpis wystawcy dowodu oraz osoby, której wydano lub od której przyjęto składniki aktywów,
 - 6) stwierdzenie sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja), podpis osoby odpowiedzialnej za te wskazania.
 - 1a. Można zaniechać zamieszczania na dowodzie danych, o których mowa w ust. 1. pkt 5. i 6., jeżeli wynikają one z techniki dokumentowania zapisów księgowych.
 2. Wartość może być w dowodzie pominięta, jeżeli w toku przetwarzania w rachunkowości danych wyrażonych w jednostkach naturalnych następuje ich wycena, potwierdzona stosownym wydrukiem.
 3. Dowód księgowy opiewający na waluty obce powinien zawierać przeliczenie ich wartości na walutę polską według kursu obowiązującego w dniu przeprowadzenia operacji gospodarczej. Wynik przeliczenia zamieszcza się bezpośrednio na dowodzie, chyba że system przetwarzania danych zapewnia automatyczne przeliczenie walut obcych na walutę polską, a wykonanie tego przeliczenia potwierdza odpowiedni wydruk.
 4. Jeżeli dowód nie dokumentuje przekazania lub przejęcia składnika aktywów, przeniesienia prawa własności lub użytkowania wieczystego gruntu albo nie jest dowodem zastępczym, podpisy osób, o których mowa w ust. 1. pkt 5., mogą być zastąpione znakami zapewniającymi ustalenie tych osób. Podpisy na dokumentach ubezpieczenia i emitowanych papierach wartościowych mogą być odtworzone mechanicznie.
 5. Na żądanie organów kontroli lub biegłego rewidenta należy zapewnić wiarygodne przetłumaczenie na język polski treści wskazanych przez nich dowodów, sporządzonych w języku obcym.
- Dodatkowo Art. 22. 1. stwierdza, że Dowody księgowe powinny być rzetelne, to jest zgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej, którą dokumentują, kompletne, zawierające co najmniej dane określone w art. 21., oraz wolne od błędów rachunkowych. Niedopuszczalne jest dokonywanie w dowodach księgowych wymazywania i przeróbek.

informacji dotyczących działań podlegających podwykonawstwu.

Zasada ta nie zakazuje podwyższania kosztów projektu w przypadku korzystania z zewnętrznych podwykonawców. Jej sens jest następujący: „w przypadku wzrostu kosztów, musi jednocześnie wzrosnąć proporcjonalnie poziom wartości dodanej w projekcie”. Zakazane jest wynagradzanie podwykonawcy w formie pewnego ułamka kosztów projektu, chyba że jest to uzasadnione rzeczywistą wartością zrealizowanych robót bądź usług. Tego rodzaju przypadki należy więc rozpatrywać całkowicie indywidualnie. Umowy podwykonawstwa są kontrolowane pod względem kwalifikowalności poszczególnych wydatków poniesionych w ramach takich umów.

4.2 Zasada nr 2: Księgowanie przychodów

W niniejszym rozdziale poruszono następujące kwestie:

1. Księgowanie przychodów osiągniętych w trakcie realizacji inwestycji do momentu jej rozliczenia.
 - a. Księgowanie przychodów w ramach działań inżynieri finansowej.
 - b. Wkład sektora prywatnego występujący obok wkładu publicznego.

2. Przychody netto osiągnięte podczas cyklu gospodarczego inwestycji.
 - a. znaczące przychody netto
 - b. „nieznaczące” przychody netto

W wyniku realizacji projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych dochodzi niejednokrotnie do sytuacji, w której Beneficjent osiąga ze swojego projektu korzyści. W związku z omawianą zasadą przedstawione zostały w tym podrozdziale różne aspekty uwzględniania osiągniętych wpływów przy obliczaniu wkładu EFRR w finansowanie projektu.

Istnieją dwa sposoby uwzględniania wpływów w projektach:

1. odejmowanie osiągniętych przychodów od kwoty refundacji (dotyczy to głównie projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego - EFS)
2. obniżenie poziomu współfinansowania wspólnotowego, gdy inwestycja generuje przychody netto (dotyczy głównie projektów współfinansowanych z EFRR)

Stosowany jest zawsze tylko jeden ze sposobów, zależnie od charakterystyki projektu, tzn. nie zachodzi sytuacja, w której obniżamy poziom współfinansowania, a następnie odejmujemy przychody od kwot refundacji.

Kiedy przychody, a kiedy przychody netto?

Poniższa tabela przedstawia porównanie stosowania obu metod uwzględniania wpływów:

	Przychody	Przychody netto
Do kiedy osiągamy wpływy w projekcie?	Do rozliczenia projektu	Po rozliczeniu projektu (wyjątkiem są projekty realizowane etapami – patrz poniżej)
W jaki sposób uwzględniamy wpływy przy obliczaniu wkładu funduszu?	Odejmujemy przychód w rozumieniu zasady 2 od wydatków kwalifikowalnych (przy rozliczaniu wniosków o płatność). Poziom dofinansowania pozostaje bez zmian	We wniosku o dofinansowanie projektu przewidujemy ex ante obniżony poziom dofinansowania wspólnotowego (np. 50%, a nie 75%). Kwoty refundacji określone we wnioskach płatniczych nie są pomniejszane o przychody.
Która metoda jest charakterystyczna dla którego funduszu?	EFS	EFRR

Badając wpływy w projekcie określamy, czy projekt generuje wpływy do momentu rozliczenia, czy też po rozliczeniu projektu. W pierwszej kategorii bierzemy pod uwagę przychody¹⁹ generowane w projekcie, a w drugiej przychód netto, zdefiniowany poniżej.

Nie można zaliczyć projektu zarówno do kategorii projektów generujących wpływy do momentu rozliczenia projektu, jak i po okresie jego rozliczenia. Jeżeli projekt generuje wpływy w okresie życia gospodarczego projektu, tzn. co do zasady po zakończeniu realizacji projektu – należy go zaliczyć do kategorii przychodu netto; jeżeli projekt generuje wpływy tylko w okresie realizacji projektu – do kategorii przychodów.

Uzasadnieniem niemożliwości zaliczenia projektu do obu kategorii jednocześnie jest ust. 1 zasady 2 rozporządzenia 448/2004. Według treści tego przepisu, przychody do celów zasady 2 obejmują różne kategorie przychodów, z **wyjątkiem** wpływów uzyskanych w ciągu cyklu gospodarczego współfinansowanych inwestycji, (a także wpływów osiągniętych w ramach działań inżynierii finansowej oraz wpłat sektora prywatnego, o których mowa poniżej). **Nie jest możliwe, aby dany przychód spełniał jednocześnie przesłanki zasady ogólnej i wyjątku od niej**²⁰.

Większość projektów generujących przychody do momentu rozliczenia projektu to projekty współfinansowane z EFS. W przypadku EFRR, co do zasady nie dochodzi do sytuacji generowania przez projekt wpływów do momentu rozliczenia inwestycji, za to często mamy do czynienia z przychodem netto.

Projekty realizowane etapami

Częstokroć w przypadku projektów realizowanych etapami obserwuje się wątpliwości, czy dany projekt

zaliczyć należy do grupy przychodu netto, czy też do grupy „przychodu”²¹. W takich projektach nadal obowiązuje zasada, iż nie można zaliczyć projektu do obu kategorii jednocześnie. Jeżeli projekt należy do grupy projektów infrastrukturalnych, należy do grupy przychodu netto, niezależnie od tego, że w trakcie współfinansowania realizowane są przychody generowane przez infrastrukturę powstałą w wyniku realizacji projektu. Jest tak dlatego, iż mamy w takim przypadku do czynienia z przychodami w rozumieniu ogólnym (ekonomicznym), a nie w rozumieniu zasady 2.

Przykład: Beneficjent będący przedsiębiorcą rozbudowuje w ramach projektu swój park maszynowy. Zakupuje jedno urządzenie, uruchamia je i przedsiębiorstwo zaczyna osiągać przychody (w zwykłym, ekonomicznym znaczeniu²²) związane z działaniem urządzenia. Następnie, kontynuując realizację projektu, Beneficjent dokupuje kolejną maszynę. Projekt taki należy do kategorii przychodu netto. W związku z tym poziom współfinansowania z EFRR jest albo z góry ograniczony do maks. 50% przez Program Operacyjny, albo musi być ustalony w wyniku sporządzonej przez Beneficjenta analizy przychodu netto. Przychody (znów chodzi o przychody w znaczeniu potocznym, ekonomicznym, a nie w znaczeniu zas. 2) osiąmane w związku z pracą maszyn **nie będą odejmowane** od kwot współfinansowania ani w okresie współfinansowania projektu, ani też po zakończeniu tego okresu.

4.2.1 Księgowanie przychodów osiągniętych w trakcie realizacji inwestycji do momentu jej rozliczenia – przypadek ogólny

Przepis Rozporządzenia 448/2004 dotyczący przychodów osiągniętych w trakcie realizacji inwestycji stosuje się do okresu od początku realizacji inwestycji²³ do momentu jej ostatecznego rozliczenia²⁴. Zasada 2. w tej postaci nie będzie znajdowała za-

¹⁹ Przychody w rozumieniu zasady 2 rozporządzenia 448/2004.

²⁰ Liczne błędne interpretacje mogą wynikać z niedoskonałości tłumaczenia przedmiotowego Rozporządzenia. W niniejszym wydaniu Wytucznych zamieszczono zweryfikowane tłumaczenie rozporządzenia 448/2004. Ponadto błędy mogą wynikać z posługiwania się terminem „przychód” w 2 różnych znaczeniach: po pierwsze w znaczeniu określonym w zasadzie 2, a po drugie w zwykłym znaczeniu ekonomicznym.

²¹ Mowa o przychodach w rozumieniu zasady 2.

²² Przychód rozumiany jako ogół środków finansowych uzyskanych ze sprzedaży towarów i usług w danym okresie czasu; w przeciwieństwie do przychodu netto przychód nie jest pomniejszony o koszty wytworzenia tych dóbr i usług.

²³ Początek ten może przypadać jeszcze przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu, a nawet przed złożeniem wniosku aplikacyjnego. Decyduje data początku kwalifikowalności wydatków w danym projekcie. Więcej na temat początku kwalifikowalności wydatków – patrz rozdział 2.2.1 Horyzont czasowy kwalifikowalności.

²⁴ Przez ostateczne rozliczenie rozumie się tu dokonanie płatności końcowej w projekcie.

stosowania w projektach współfinansowanych z EFRR. Nie przewiduje się, aby już w trakcie realizacji inwestycji infrastrukturalnych²⁵ powstawały przychody, w przeciwieństwie do projektów współfinansowanych z EFS, gdzie np.: pobierane są opłaty.

Dla zobrazowania różnic pomiędzy projektami współfinansowanymi z EFS i EFRR podano poniżej typowy przykład projektu generującego przychody do momentu rozliczenia.

Przykład EFS: Beneficjent realizuje projekt współfinansowany z EFS, polegający na przygotowaniu osób do wykonywania zawodu kucharza. W ramach szkolenia przygotowywane są posiłki, które następnie podawane są za niewielką opłatą gościom w restauracji. Opłaty te stanowią przychód wymagający odliczenia od kwoty dofinansowania przy rozliczaniu wniosków o płatność. Opłaty są wnoszone w trakcie realizacji projektu, zatem brak jest jakichkolwiek przychodów po rozliczeniu projektu. Nie ma obowiązku sporządzania analizy na okoliczność istnienia przychodu netto, gdyż jest to projekt współfinansowany z EFS i nie finansuje on budowy infrastruktury.

Jednakże również w EFRR mogą się sporadycznie zdarzać projekty, w których wystąpi przychód (np.: festiwal organizowany w ramach inicjatywy INTERREG, w ramach którego pobierane będą opłaty za wstęp). Suma przychodów²⁶ osiągniętych w projekcie w okresie jego współfinansowania²⁷ pomniejsza kwotę współfinansowania z funduszy strukturalnych. Zostają one odjęte od wydatków kwalifikowalnych w całości lub proporcjonalnie do tego, w jakim stopniu do ich osiągnięcia przyczyniły się wydatki kwalifikujące się do wsparcia z EFRR. Uzasadnieniem takiego rozwiązania jest to, aby środki, które powracają do projektu, nie stanowiły kosztu kwalifikowalnego. Rekomenduje się, aby Beneficjent deklarował przychód za każdym razem, gdy składa wniosek o płatność, z możliwością dokonania dostosowania przy płatności salda końcowego. Jeżeli Beneficjent nie jest w stanie wykazać, w jakim stopniu do osiągnięcia przychodu

w projekcie przyczyniły się wydatki kwalifikowalne, w stosunku do wydatków ogółem (kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych), przyjmuje się, że przychód został wygenerowany w całości poprzez wydatki kwalifikowalne.

4.2.2 Księgowanie przychodów w ramach instrumentów inżynieri finansowej

Wyjątkiem od zasady ogólnej, opisanej powyżej, są przychody osiągnięte w ramach działań inżynieri finansowej, określonych w zasadach 8, 9 i 10. Wszelkie przychody osiągnięte w ten sposób nie będą odejmowane od kwoty współfinansowania.

Specyfika instrumentów inżynieri finansowej (czyli na przykład funduszy pożyczkowych) polega na tym, iż udzielają one wsparcia (np. pożyczek) przedsiębiorstwom, charakteryzującym się podwyższonym ryzykiem. W optymalnej sytuacji przedsiębiorstwo spłaca pożyczkę z odsetkami, lecz nie można wykluczyć przypadków, w których przedsiębiorstwa nie zdołają spłacić pożyczki. Beneficjent prowadzący fundusz ponosi więc ryzyko niewywiązania się pożyczkobiorcy z umowy, a więc nakaz odejmowania przychodów (np. odsetek od spłacanych pożyczek) byłby zbyt dużym obciążeniem dla Beneficjenta.

4.2.3 Wkład sektora prywatnego występujący obok wkładu publicznego

Na mocy zasady 2 również wkład sektora prywatnego występujący obok wkładu publicznego nie jest odejmowany od kwoty współfinansowania z funduszy strukturalnych. O wkładzie sektora prywatnego mówimy wówczas, gdy został on uwzględniony w tabeli finansowej dotyczącej danego działania. Opłaty wnoszone przez ostatecznych odbiorców projektu nie stanowią wkładu sektora prywatnego, pomimo iż odbiorcy ci mogą należeć tego sektora gospodarki.

²⁵ Informacje na temat zakresu interwencji EFRR – patrz wstęp (na podstawie Rozporządzenia 1783/1999)

²⁶ Przyjmuje się, że chodzi o przychody bezpośrednio związane z celami projektu, a nie o przychody wygenerowane „przypadkowo”.

²⁷ Okres ten jest wyszczególniony w umowie dofinansowania projektu i kończy się wraz z uiszczeniem płatności końcowej.

4.2.4 Przychody netto osiągnięte podczas cyklu gospodarczego inwestycji infrastrukturalnych

4.2.4.1 Definicje

Poniżej przedstawiamy definicje dotyczące przychodu netto, zaczerpnięte z Noty kierunkowej Komisji Europejskiej w sprawie ustalania poziomu współfinansowania w przypadku inwestycji generujących przychód. Terminy te zostały wprowadzone na potrzeby stosowania art. 29 Rozporządzenia Rady nr 1260/1999, który stanowi wyjątek od zasady 2 Rozporządzenia Komisji nr 448/2004.

Projekt dotyczący inwestycji infrastrukturalnej – projekt składający się z niepodzielnej pod względem gospodarczym serii robót, spełniającej określoną funkcję techniczną, mający ściśle określone cele, w wyniku którego powstaje zakład lub infrastruktura użyteczności publicznej²⁸.

Przychód – Przychód oczekiwany w cyklu życia gospodarczego inwestycji osiągany w wyniku pobierania opłat, ustalania cen itp. w okresie referencyjnym, obejmujący wartość rezydualną (resztową), czyli wartość uzyskaną z jej całkowitej lub częściowej odsprzedaży, w granicach przewidzianych w art. 30 ust. 4 Rozporządzenia 1260/1999.

Przychód netto – przychód minus koszty operacyjne.

Stopa dyskontowa - stopa dyskontowa (będąca stopą procentową) jest to stopa, według której sprowadza się przyszłe przepływy pieniężne do ich obecnej wartości (strumieni pieniężnych). Koszty operacyjne – **Koszty poniesione** w związku z eksploatacją inwestycji, włącznie z kosztami planowanych i nieplanowanych prac remontowych, wyłączając odpisy amortyzacyjne²⁹ i koszty kapitałowe.

Wskaźnik samofinansowania – Stosunek zdyskontowanego przychodu netto do zdyskontowanych całkowitych kosztów inwestycyjnych.

Zaktualizowana wartość netto (NPV) - Zdyskontowana wartość przychodów operacyjnych pomniejszonych o zdyskontowane koszty operacyjne i powiększonych o zdyskontowaną wartość rezydualną.

Znaczący przychód netto – wskaźnik samofinansowania wyższy niż 25 %.

Przychody netto osiągnięte podczas cyklu gospodarczego inwestycji infrastrukturalnych stanowią najbardziej złożony aspekt zasady 2., ważny dla Programów współfinansowanych z EFRR. Rozporządzenie 448/2004 odsyła w tym przypadku do przepisu art. 29 pkt 4 rozporządzenia 1260/1999. Wyróżniamy dwa rodzaje przychodów netto generowanych przez projekt: znaczące przychody netto i „nieznaczące” przychody netto.

4.2.4.2 Znaczące przychody netto

W przypadku Polski w stosunku do inwestycji infrastrukturalnych generujących **znaczący** przychód netto możliwe jest współfinansowanie na poziomie najwyżej 50%. Polska jest krajem objętym Funduszem Spójności, a zatem przewidziane 40% powiększone jest o dodatkowych 10 punktów procentowych. W punkcie 40 uzasadnienia Rozporządzenia 1260/1999 znajduje się definicja znaczącego przychodu netto, który „powinien być wstępnie określony jako przychód wyższy niż co najmniej 25 % całkowitego kosztu danej inwestycji³⁰”. Przepisy o znaczących przychodach netto, a także ich interpretacja może mieć praktyczne znaczenie dla Programów Operacyjnych: ZPORR oraz Transport. W Programie Operacyjnym Pomoc Techniczna przychody tego rodzaju nie mogą powstać z samej natury Programu.

²⁸ Definicja ta jest rozszerzana również na projekty modernizacyjne. W ich przypadku obliczamy przychód na działalności operacyjnej, uwzględniając przychód, który został wytworzony przez modernizację (która stanowi projekt i w której partycypował EFRR), a nie przez całą istniejącą wcześniej infrastrukturę.

²⁹ Wliczanie odpisów amortyzacyjnych do kosztów jest uzasadnione dążeniem do odtworzenia wartości środków trwałych. Skoro współfinansował je EFRR, odtwarzanie ich wartości powodowałoby niedopuszczalne zwielokrotnienie pomocy.

³⁰ Dla uniknięcia wątpliwości należy wyjaśnić, że za koszt ten uznajemy sumę kosztów kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych.

Odrębne zagadnienie stanowi SPO WKP, w którym poziom współfinansowania wynosi 50% dla większości działań. Nie ma zakazu dofinansowywania projektów z EFRR na poziomie wyższym, pod warunkiem odpowiedniego zbilansowania środków w ramach całego działania. Jeżeli możliwość ta zostanie wykorzystana, czyli jeżeli zostanie zróżnicowany poziom współfinansowania wspólnotowego – w projektach o poziomie współfinansowania wyższym niż 50% należy stosować opisaną poniżej zasadę dotyczącą przychodów netto w projekcie.

4.2.4.3 „Nieznaczne” przychody netto

Na podstawie art. 29 ust.4 rozporządzenia 1260/1999 wkład funduszy strukturalnych do projektów generujących przychody jest ustalany na podstawie oczekiwanej wielkości samofinansowania projektu. Oznacza to, iż projekty o dodatnim wskaźniku samofinansowania, lecz niższym niż 25% (nazywanym dalej „nieznacznym” przychodem netto) również objęte są wymogiem obniżenia poziomu współfinansowania wspólnotowego.

Wymóg dostosowania współfinansowania wspólnotowego dotyczy wszystkich projektów generujących przychód netto. W przypadku projektów generujących znaczący przychód netto obniża się poziom współfinansowania do 50% kosztów kwalifikowalnych. W przypadku projektów generujących przychód netto 25% Instytucje Zarządzające powinny określić metodologię uwzględniania przychodu przy obliczaniu poziomu współfinansowania wspólnotowego danego projektu.

Rozporządzenie 1260/1999, choć zawiera w art. 29 ust.4 przepis zobowiązujący państwa członkowskie do uwzględniania każdego przychodu netto przy obliczaniu poziomu współfinansowania wspólnotowego, nie wskazuje jednak metodologii obniżania poziomu współfinansowania w przypadku wystąpienia „nieznacznego” przychodu netto. W celu określenia, czy inwestycja generuje „nieznacznym” przychód netto nie stosuje się żadnej szczególnej procedury. Poszczególne kroki procedury są takie same,

jak dla określania, czy inwestycja generuje znaczący przychód netto.

4.2.4.4 Obliczanie przychodu netto

W przeciwieństwie do przypadku ogólnej zasady 2., w którym pod uwagę brane są faktycznie osiągnięte w okresie współfinansowania przychody, w przypadku omawianym przychody są obliczane ex-ante i dotyczą cyklu gospodarczego projektu, czyli ustalonego dla danego typu inwestycji okresu następującego po oddaniu jej do eksploatacji. Podkreślić należy, że kontroli będzie podlegać rzetelność przeprowadzonej prognozy, a także jej zgodność z przyjętą metodologią oraz obowiązującymi standardami księgowymi, a nie faktycznie osiągnięte w poszczególnych latach eksploatacji inwestycji przychody netto. Jest tak dlatego, że przychody te powstają jeszcze długo po zakończeniu okresu współfinansowania. Nie dokonuje się żadnych korekt finansowych poziomu współfinansowania, w przypadku gdy analiza przewidziała niższe przychody i ustalono wyższy poziom współfinansowania, a po upływie okresu referencyjnego (patrz punkt następny) okaże się, że faktycznie osiągnięty przychód netto przekroczył 25% kosztów inwestycji. Korekty poziomu współfinansowania nie dokonuje się też na rzecz Beneficjenta w przypadku, gdy planowany uprzednio przychód miał przekroczyć 25% kosztów inwestycji i stosownie do tego obniżono na wstępie poziom współfinansowania, ale faktycznie takiego przychodu nie osiągnięto w okresie referencyjnym.

Określenie znaczącego przychodu netto wymaga więc sporządzenia analizy obejmującej:

- Przyjęcie okresu referencyjnego, za który zostanie sporządzona analiza
- Określenie całkowitych nakładów inwestycyjnych analizowanego projektu
- Określenie przychodów netto analizowanego projektu wraz z wartością rezydualną
- Określenie stopy dyskontowej służącej do zdyskontowania prognozowanych przepływów pieniężnych związanych w analizowanym projektem

4.2.4.5 Okres referencyjny

Horyzont czasowy, w którym rozpatruje się inwestycję na okoliczność wystąpienia przychodu netto, nazywany jest okresem referencyjnym. Jest on z reguły krótszy niż okres życia gospodarczego inwestycji. Zgodnie z rekomendacją DG Polityka Regionalna Komisji Europejskiej³¹ w perspektywie finansowej 2004-2006 przyjmuje się następujące okresy referencyjne według sektorów gospodarki, w których powstają projekty:

Rodzaj projektu (sektor gospodarki)	Okres referencyjny (w latach)
Przemysł energetyczny	25
Gospodarka wodna i środowiskowa	30
Kolejnictwo	30
Drogownictwo	25
Porty morskie i lotnicze	25
Sektor telekomunikacyjny	15
Przemysł	10
Inne usługi	15

Należy jednak pamiętać, że powyższe okresy referencyjne dotyczą przede wszystkim projektów polegających na budowie nowych obiektów, a także projektów dużych. W przypadku konieczności wyznaczenia okresu referencyjnego dla projektu mniejszego, należy opierać się również na okresach całkowitej amortyzacji środków trwałych.

W przypadku projektów polegających na zakupie sprzętu przyjmuje się okres referencyjny odpowiadający okresowi całkowitej amortyzacji danego środka trwałego, jednak nie mniej niż 5 lat.

4.2.4.6 Całkowite nakłady inwestycyjne

Całkowite nakłady inwestycyjne obejmują następujące pozycje:

1) Nakłady (koszty) inwestycyjne;

Koszty inwestycyjne są to nakłady niezbędne do przeprowadzenia inwestycji i obejmują w szczególności nakłady na:

- Grunty;
- Budynki;
- Nowe wyposażenie;
- Używane wyposażenie;
- Naprawy;
- Wartości niematerialne i prawne;

2) Zmiany w zapotrzebowaniu na kapitał obrotowy. Nakłady inwestycyjne powinny uwzględniać niezbędne podczas przyjętego okresu referencyjnego nakłady na kapitał obrotowy, kalkulowany jako różnica pomiędzy zaangażowanymi aktywami obrotowymi (środki pieniężne, zapasy, należności) i zobowiązaniami bieżącymi.

3) Wartość rezydualną

Zgodnie z Adnotacją Komisji z dnia 25 czerwca 2002, w zakresie zastosowania Artykułu 29 (4) Rozporządzenia Komisji Nr 1260/1999, na potrzeby kalkulacji znaczącego przychodu netto, wartość rezydualna nie powinna pomniejszać nakładów inwestycyjnych. Wartość ta powinna powiększać wartość przychodów netto.

4.2.4.7 Kalkulacja przychodu netto

Przychód netto jest to zdyskontowany, przy wykorzystaniu stopy dyskontowej, przychód netto z działalności operacyjnej, będący różnicą pomiędzy prognozowanymi przychodami a prognozowanymi kosztami operacyjnymi. Prognozowany przychód netto na potrzeby analizy należy skorygować o wartość rezydualną.

4.2.4.7.1 Przychody operacyjne generowane przez projekt

Niektóre projekty mogą generować własne przychody ze sprzedaży towarów i usług. Ich wartość określa się na podstawie prognoz wolumenu sprzedanych produktów i świadczonych usług i uwzględ-

³¹ Rekomendacja zawarta w: Analiza kosztów i korzyści projektów inwestycyjnych: Przewodnik (Funduszy strukturalny – EFRR, Funduszy Spójności i ISPA).

dnia jako składnik przychodów operacyjnych. Przychody te należy następnie dyskontować przy użyciu stopy dyskontowej.

Zazwyczaj przy szacowaniu przyszłych przychodów:

- ▶ Pomija się kwestie VAT-u;
- ▶ Pomija się kwestie wszelkich innych dotacji;
- ▶ Wszelkie inne podatki pośrednie uwzględnia się jedynie wtedy, gdy obciążają one inwestora.

Przychody przedstawione na potrzeby analizy przepływów pieniężnych powinny zawierać wpływy operacyjne wynikające z realizacji inwestycji, przewidziane w całym okresie referencyjnym **oraz wartość rezydualną inwestycji** oszacowaną na koniec tego okresu.

4.2.4.7.2 Koszty operacyjne projektu

Na potrzeby określenia przychodów netto należy obliczyć koszty działalności operacyjnej wynikające z realizacji inwestycji, przewidziane w całym okresie referencyjnym.

Koszty z całego okresu referencyjnego, podobnie jak przychody, należy dyskontować do wartości bieżącej. Do kosztów tych można przykładowo zaliczyć takie pozycje jak:

- ▶ Wynagrodzenia;
- ▶ Usługi obce;
- ▶ Zużycie materiałów i energii;
- ▶ Koszty sprzedaży;
- ▶ Koszty ogólnego zarządu;
- ▶ Koszty utrzymania (w tym nakłady odtworzeniowe).

Do kosztów operacyjnych nie zalicza się kosztów nie mających charakteru wydatków pieniężnych.

4.2.4.7.3 Wartość rezydualna

Z uwagi na fakt, iż po zakończeniu okresu referencyjnego większości inwestycji, mają one wciąż wartość, zwaną rezydualną, należy ją uwzględnić w analizie przepływów na potrzeby kalkulacji znaczącego przychodu netto.

Wartość rezydualna inwestycji prezentowana jest w ostatnim roku wybranego okresu referencyjnego.

Wartość rezydualną można obliczyć na dwa sposoby:

- ▶ Biorąc pod uwagę rezydualną wartość rynkową środków trwałych, jak gdyby miały być one sprzedane na koniec okresu referencyjnego;
- ▶ Jako wartość rezydualną aktywów netto (sumy wszystkich aktywów i pasywów).

W przypadku decyzji o likwidacji inwestycji na koniec okresu referencyjnego, należy skorygować wartość rezydualną o przewidywane koszty likwidacyjne. Podobnie, w przypadku konieczności usunięcia ewentualnych skutków realizacji inwestycji takich jak np. zanieczyszczenie środowiska, wartość rezydualną na koniec okresu referencyjnego należy pomniejszyć o przewidywane koszty.

Alternatywnie, zakładając, iż inwestycja nie będzie likwidowana, wartość rezydualna może być skalkulowana w wysokości przewidywanych przychodów wygenerowanych przez analizowaną inwestycję po upływie okresu referencyjnego, pomniejszonych o odpowiadające im koszty operacyjne oraz o zmianę w kapitale obrotowym, przy czym koszty powinny uwzględniać nakłady odtworzeniowe niezbędne do utrzymania inwestycji.

W takim przypadku do wyliczenia wartości rezydualnej należy posłużyć się następującym wzorem:

$$R = \frac{FCF}{i}$$

gdzie:

- R – Wartość rezydualna po zakończeniu okresu referencyjnego
- i – stopa dyskontowa

FCF – poziom wolnych przepływów pieniężnych obliczony jako suma przychodów operacyjnych z ostatniego roku okresu referencyjnego pomniejszony o sumę odpowiadających im kosztów operacyjnych (zawierających niezbędne nakłady odtworzeniowe) oraz skorygowany o zmianę kapitału obrotowego.

Wartość rezydualna powinna zostać przedstawiona w przepływach pieniężnych w formie zwiększenia przychodów (bez pomniejszania nakładów inwestycyjnych) w ostatnim roku wybranego okresu referencyjnego.

4.2.4.7.4 Stopa dyskontowa

Aby określić bieżącą wartość przyszłych przepływów finansowych, należy obliczyć ich zaktualizowaną wartość netto (NPV). Na potrzeby wyliczenia NPV niezbędne jest zdefiniowanie stopy dyskontowej.

Zaktualizowana wartość netto wyliczana jest według wzoru:

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{S_t}{(1+i)^t}$$

gdzie:

- NPV – zaktualizowana wartość netto przy założeniu, że przepływy następują na koniec każdego roku,
- S_t – saldo przepływów w roku t
- i – stopa dyskontowa
- t – rok w okresie referencyjnym (1, 2, 3 ... do n)
- n – okres referencyjny

Na potrzeby kalkulacji znaczącego przychodu netto, najlepszą metodą określenia stopy dyskontowej jest wybór stopy zwrotu z papierów dłużnych renomowanego emitenta, denominowanych w jednej z głównych walut wymiennalnych i zastosowanie w stosunku do wybranej stopy określonego mnożnika (zazwyczaj wartość mnożnika wynosi: 2).

Dla projektów współfinansowanych przez Unię Europejską wskaźnikiem odniesienia mogą być denominowane w euro długoterminowe obligacje emitowane przez Europejski Bank Inwestycyjny. Realną rentowność obligacji można określić na podstawie stopy zwrotu pomniejszonej o unijny wskaźnik inflacji.

W praktyce okazuje się, iż realna finansowa stopa dyskontowa w wysokości 6% nie różni się w sposób znaczący od dwukrotności realnej rentowności obligacji Europejskiego Banku Inwestycyjnego w okresie

2001 – 2006. Zatem, zgodnie z Przewodnikiem, jeśli nie występują szczególne i odpowiednio uzasadnione przez wnioskodawcę projektu okoliczności, taką wysokość stopy dyskontowej można stosować przy wyliczaniu bieżącej wartości przyszłych przepływów finansowych.

Stopa dyskontowa wyliczona na podstawie aktualnych danych i na podstawie powyższej metodologii, na lata 2005 – 2010, przedstawiałaby się następująco:

- Stopa zwrotu aktualnie wprowadzanych do obrotu 5 letnich obligacji Europejskiego Banku Inwestycyjnego za okres od 7 stycznia 2005 do 21 lipca 2010 wynosi 5,25% w skali roku.
- Inflacja rok do roku na obszarze Unii Europejskiej w marcu 2005 wyniosła 2,1%.
- Stopa dyskontowa wyliczona na podstawie powyższych danych zgodnie z przedstawioną metodologią wyniosłaby: $(5,25\% - 2,1\%) \cdot 2 = 6,3\%$.

Realna finansowa stopa dyskontowa powinna zostać ustalona na poziomie nie większym niż 6% (8% w przypadku projektów, których realizacja może spotkać się z trudnościami w fazie wdrażania, problemami w zakresie finansowania lub w przypadkach zaistnienia istotnych powodów wynikających z wytycznych Komisji).

4.2.4.7.5 Inne zagadnienia

Inflacja

Dla zapewnienia porównywalności prognoz dla różnych projektów należy założyć prognozowanie przepływów w cenach bazowych (realnych), tzn. po wyeliminowaniu wpływu inflacji.

Zastosowanie takiego podejścia jest zgodne z metodologią określania stopy dyskontowej.

Koszty amortyzacji oraz inne odpisy

Obliczając koszty operacyjne, należy pominąć wszystkie pozycje, którym nie odpowiada rzeczywisty wydatek pieniężny, nawet, jeśli są to pozycje, które normalnie ujmują się w sprawozdaniach finansowych. W szczególności należy pominąć następujące pozycje, jako niezgodne z metodologią liczenia zdyskontowanych przepływów pieniężnych:

- ▶ Spadek wartości oraz amortyzacja, gdyż nie są to wydatki pieniężne;
- ▶ Wszelkie rezerwy na zdarzenia warunkowe – ponieważ istnieje czynnik niepewności co do przyszłych przepływów pieniężnych.

4.2.4.8 Lista sprawdzająca w celu określenia poziomu współfinansowania

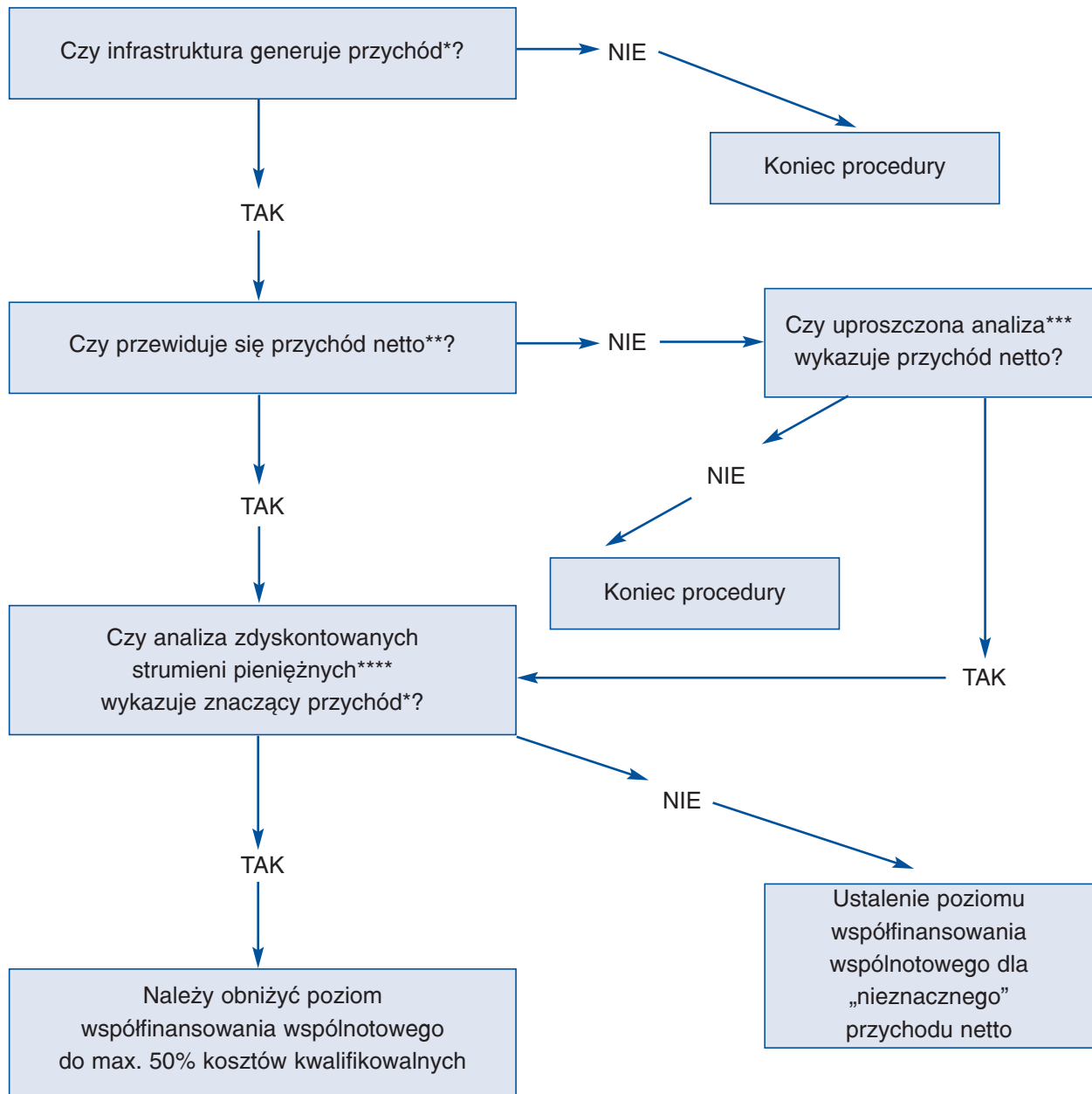
1. Czy inwestycja infrastrukturalna generuje w okresie referencyjnym jakikolwiek przychód? Jeśli odpowiedź jest negatywna, ustalenia w celu obliczenia wielkości pomocy nie są wymagane, np. budowa drogi dla rowerów.
2. Czy inwestycja infrastrukturalna generuje przychód netto?
Jeżeli inwestycja generuje przychody, choćby nieznaczne, lecz przewiduje się stratę netto, należy przeprowadzić uproszczoną analizę finansową. Jeśli jej wynik wykaże, że przychody nie będą generowane, procedura kończy się. Przykładem inwestycji, w której występować mogą straty, może być ośrodek kulturalny.

Jeśli wynik uproszczonej analizy wykaże, że – wbrew oczekiwaniom – możliwe jest osiągnięcie przychodu netto, należy zastosować analizę zdyskontowanych strumieni pieniężnych w danym okresie referencyjnym. Obliczenia należy wykonać zgodnie z obowiązującymi standardami księgowymi.

3. Czy inwestycja generuje znaczący przychód netto lub „nieznaczny” przychód netto?
Jeśli analiza określona w poprzednim punkcie wykazała, że mamy do czynienia ze znaczącym przychodem netto (patrz: definicje), należy obniżyć wskaźnik współfinansowania z EFRR do 50 % kosztów kwalifikowalnych.

Natomiast w przypadku gdy okaże się, że inwestycja będzie generowała „nieznaczny” przychód netto - czyli przychód netto mniejszy lub równy 25% wskaźnika samofinansowania - udział środków EFRR należy ustalić na poziomie odpowiadającym charakterystyce projektu, szczególnie wskaźnika samofinansowania brutto, którego można oczekiwać w normalnych warunkach przy podobnych inwestycjach, tak, aby dotacja z EFRR nie przyczyniła się do zwiększenia budżetu krajowego.

4.2.4.9 Schemat sprawdzania występowania znaczącego przychodu netto

* wpływ ze sprzedaży towarów i usług;

** przychód minus koszty operacyjne;

*** dowolna analiza należycie wykazująca, że koszty przewyższają przychody lub są im równe;

**** metoda opisana w *Analizie kosztów i korzyści projektów inwestycyjnych* (por. przypis 26 do niniejszych *Wytocznych*);

***** wskaźnik samofinansowania wyższy niż 25%;

4.3 Zasada nr 3: Opłaty finansowe i inne oraz wydatki prawne

Zasada 3 obejmuje zagadnienia dotyczące kwalifikowalności:

- 1) odsetek od debetu,
- 2) opłat od transakcji finansowych,
- 3) prowizji od wymiany walut i ujemnych różnic kursowych,
- 4) opłat bankowych za prowadzenie rachunków,
- 5) opłat za porady prawne,
- 6) opłat notarialnych,
- 7) kosztów ekspertyz technicznych i finansowych,
- 8) kosztów księgowości,
- 9) kosztów audytu,
- 10) kosztów gwarancji udzielanych przez bank lub inną instytucję finansową,
- 11) kosztów grzywien, kar finansowych oraz wydatków związanych ze sporami sądowymi,
- 12) innych wydatków finansowych.

4.3.1 Odsetki od debetu

Wszelkie koszty prowizji i odsetek ponoszonych w ramach zobowiązań finansowych, tj. obligacje komunalne, kredyty, w tym kredyty pomostowe, inwestycyjne, nie są kosztami kwalifikowalnymi. Od zasady tej przewidziano dwa odstępstwa:

- Rozporządzenie uznaje za kwalifikowalne tylko odsetki od debetu, które poniesione zostały jako wydatki na dopłaty do odsetek w celu zmniejszenia kosztów pożyczek dla przedsiębiorstw, w projektach realizowanych w ramach zatwierdzonego systemu pomocy państwa³².
- W przypadku dotacji globalnych, odsetki od debetu, wypłacone przez wyznaczonego pośrednika przed dokonaniem płatności ostatniej raty dofinansowania z EFRR, kwalifikują się, po odliczeniu odsetek od płatności dokonanych na rachunek.

Przykład: Firma niedysponująca wystarczającym kapitałem na pokrycie całości kosztów projektu występuje do banku o przyznanie kredytu pomostowego, w wysokości planowanego dofinansowania, na pokrycie kosztów inwestycji. Bank na podstawie analizy zdolności kredytowej firmy oraz podpisanej umowy o dofinansowanie przyznaje kredyt pozwalający na realizację projektu. Koszty zaciągnięcia takiego kredytu, czyli odsetki oraz prowizja, nie będą kosztem kwalifikowalnym.

4.3.2 Opłaty od transakcji finansowych

Wszelkie opłaty pobierane od dokonywanych transakcji finansowych nie są kosztami kwalifikowanymi.

Wyjątek stanowią opłaty od międzynarodowych transakcji finansowych realizowanych w ramach Inicjatyw Wspólnotowych. (W Polsce ze środków EFRR współfinansowana jest tylko inicjatywa INTERREG III.) Opłaty te stanowią koszt kwalifikowalny po odliczeniu odsetek otrzymanych od płatności dokonanych na rachunek.

4.3.3 Prowizje od wymiany walut i ujemne różnice kursowe

Prowizje pobierane w ramach operacji wymiany walut oraz ujemne różnice kursowe ponoszone w ramach realizacji projektu, a także związane z tym koszty operacji finansowych, np. transakcji typu forward, nie są kosztami kwalifikowalnymi.

4.3.4 Opłaty bankowe za prowadzenie rachunków

Opłaty bankowe za prowadzenie rachunków nie są kosztem kwalifikowalnym, chyba że współfinansowanie przez EFRR nakłada (np.: Program Operacyjny, Uzupelnienie Programu) na Beneficjenta obowiązek otwarcia jednego lub więcej rachunków bankowych,

³² Przykładem takiego działania byłby projekt, który pomoc dla np. sektora MSP przewiduje w formie tzw. preferencyjnych pożyczek, których część kosztów związanych z prowizją (odsetkami) pokrywają środki publiczne, których część stanowi wkład EFRR.

wtedy koszty otwarcia takiego rachunku i jego prowadzenia (np. miesięczne opłaty pobierane przez bank za jego obsługę) są kosztami kwalifikowalnymi. Nie stanowią natomiast kosztu kwalifikowalnego opłaty pobierane za przelewy w ramach konta, którego koszt otwarcia i prowadzenia jest kosztem kwalifikowalnym. Są to operacje finansowe, które uznaje się za wydatki niekwalifikowalne.

4.3.5 Porady prawne

Koszty porad prawnych świadczonych przez ekspertów w dziedzinie prawa są kosztami kwalifikowalnymi, jeżeli są bezpośrednio związane z działaniem lub poddziałaniem wyszczególnionym w Programie Operacyjnym lub Uzupełnieniu Programu, w ramach którego realizowany jest projekt, a ponadto są niezbędne do jego wdrażania i realizacji, tzn. bez ich przeprowadzenia i wykonania projekt nie zostałby zrealizowany.

4.3.6 Opłaty notarialne

Koszty opłat notarialnych kwalifikują się do współfinansowania ze środków EFRR, jeśli są bezpośrednio związane z działaniem lub poddziałaniem wymienionym w Programie Operacyjnym lub Uzupełnieniu Programu, w ramach których przedkładany jest projekt oraz są niezbędne do realizacji projektu.

Wysokość opłat notarialnych jest ustalana na podstawie obowiązujących przepisów, tj. na podstawie Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2004 r. w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej (Dz. U. nr148, poz.1564).

4.3.7 Koszty ekspertyz technicznych

Koszty ekspertyz technicznych związanych z przygotowaniem dokumentacji, w szczególności takiej jak: biznesplan, studium wykonalności projektu, mapy czy szkice lokalne sytuujące projekt, dokumentacja techniczna, ocena bądź raport oddziaływania na śro-

dowisko (jeśli wymaga tego prawo krajowe), są kosztami kwalifikowalnymi w ramach EFRR, jeżeli są:

- bezpośrednio związane z działaniem wymienionym w danym dokumencie programowym, w ramach którego realizowany jest projekt,
- wymienione jako niezbędny załącznik we wniosku o dofinansowanie,
- niezbędne do realizacji projektu.

Poprzez ekspertyzy techniczne i finansowe należy rozumieć wszystkie operacje prowadzone przez ekspertów lub inne podmioty w celu sporządzenia profesjonalnej dokumentacji, zawierającej analizę różnych aspektów niezbędnych dla realizacji projektu.

Koszty wypełnienia formularza wniosku o dofinansowanie nie są kwalifikowalne.

4.3.8 Koszty księgowości

Koszty księgowości są kwalifikowalne tylko wówczas, gdy konieczność ich poniesienia wynika z wymogów narzuconych przez Instytucję Zarządzającą Programem. Do kosztów księgowości można zaliczyć np. koszty pracy osób zajmujących się księgowością danego projektu.

4.3.9 Koszty audytu

Koszty przeprowadzenia audytu (także zlecenie podwykonawstwa w tym zakresie) są kosztami kwalifikowalnymi, jeśli przeprowadzenie audytu jest wymagane przez Instytucję Zarządzającą Programem.

4.3.10 Koszty gwarancji³³ udzielanych przez bank lub inną instytucję finansową

Koszty te kwalifikują się w sytuacji, kiedy uzyskanie gwarancji jest wymagane przez prawo krajowe, wspólnotowe, Program Operacyjny lub Uzupełnienie Programu.

³³ Koszty gwarancji są to zobowiązania banku lub innej instytucji finansowej do wypłacenia odbiorcy gwarancji określonej kwoty w sytuacji, gdy zlecający gwarancje nie wypełni świadczenia, do wykonania którego był zobowiązany.

4.3.11 Koszty kar finansowych oraz wydatków związanych ze sporami sądowymi

Koszty wszelkich kar finansowych np. odsetek karnych, mandatów, a także koszty procesów sądowych oraz koszty realizacji ewentualnych postanowień wydanych przez sąd nie kwalifikują się do wsparcia w ramach EFRR.

4.3.12 Inne wydatki finansowe

Wydatki takie jak: opłaty z tytułu transakcji finansowych, prowizje od wymiany walut i ujemnych różnic kursowych należy rozumieć jako wydatki finansowe. Wszelkie wydatki finansowe ponoszone w trakcie realizacji projektu nie są kwalifikowalne. Opłaty i prowizje związane z zakupem produktów bankowych ułatwiających i usprawniających realizację projektu również nie kwalifikują się do współfinansowania ze środków EFRR.

Przykład: Firma chce zakupić używany sprzęt (niezbędny dla realizacji projektu, którego koszt zakupu będzie kosztem kwalifikowalnym) od firmy zagranicznej. Dla przeprowadzenia operacji zakupu sprzętu użyta będzie akredytywa dokumentowa³⁴. Pomimo tego, że akredytywa jest wykorzystywana do zakupu urządzeń, których koszt jest kwalifikowalny, koszt akredytywy stanowi kosztu kwalifikowalnego.

Opłaty finansowe i inne oraz wydatki prawne ponoszone w ramach realizacji projektu muszą z zasady być niezbędne dla realizacji projektu, aby mogły zostać zaliczone do kosztów kwalifikujących się do współfinansowania ze środków EFRR.

4.4 Zasada nr 4:

Zakup używanego sprzętu

Zasada 4 obejmuje zagadnienia dotyczące kwalifikowalności kosztu zakupu używanego sprzętu.

4.4.1 Używany sprzęt

W ramach Zasady 4 zostały przedstawione warunki zakupu sprzętu używanego nabytego w ramach projektu. Sprzęt taki może zostać zakupiony w Polsce lub za granicą. Koszt zakupu używanego sprzętu **jest kosztem kwalifikującym**³⁵ się do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przy spełnieniu wszystkich niżej wymienionych warunków:

- Sprzedający sprzęt musi wystawić deklarację określającą pochodzenie sprzętu (zawierającą m.in. datę zakupu, miejsce zakupu, dane zakupującego - jego nazwę i adres);
- Sprzedający sprzęt potwierdza w deklaracji, że w okresie ostatnich siedmiu lat używany sprzęt nie został zakupiony ze środków pomocy krajowej lub wspólnotowej (jeżeli został zakupiony ze środków pochodzących z pomocy krajowej lub wspólnotowej w ciągu ostatnich siedmiu lat, wówczas koszt jego zakupu nie jest kosztem kwalifikującym się do wsparcia z EFRR);
- Cena zakupionego sprzętu używanego nie może przekraczać jego wartości rynkowej i musi być niższa niż koszt podobnego, nowego sprzętu; Problem może pojawić się przy wycenie wartości rynkowej sprzętu nabywanego z drugiej ręki, szczególnie jeżeli nie istnieją oficjalne notowania, tak jak w przypadku cen samochodów. Wartość tę można określić, odejmując od ceny zakupu odpisy z tytułu amortyzacji. W miarę możliwości należy uzyskać oficjalne potwierdzenie wartości rynkowej używanego sprzętu ze strony rzeczoznawcy. Akceptowalnym rozwiązaniem jest odniesienie się do ceny zakupu nowego sprzętu (na podstawie faktury zakupu) i pomniejszenie jej o kwotę amortyzacji księgowej, tak aby określić faktyczną wartość sprzętu w chwili poniesienia wydatku zakwalifikowanego do dofinansowania.
- Sprzęt musi posiadać właściwości techniczne niezbędne do wdrażania i realizacji projektu i odpowiadać stosowanym normom i standardom.

Przykład: Przedsiębiorstwo robót leśnych dokonuje zakupu używanego sprzętu na potrzeby obsługi robót leśnych. Należy sprawdzić, czy chodzi rzeczywiście o specjalistyczny ciągnik do robót leśnych, a nie zwykły ciągnik rolniczy. Rozporządzenia wspólnotowe nie wy-

³⁴ Pisemne zobowiązanie banku działającego na zlecenie zleceniodawcy do zapłaty lub zabezpieczenia zapłaty na rzecz kontrahenta, w zamian za złożenie przez niego, w przewidywanym terminie, dokumentów zgodnych z warunkami akredytywy.

³⁵ Używany sprzęt może być zakupiony zarówno w krajach Unii jak i znajdujących się poza UE

znaczącą pułapów ograniczających koszt zakupu używanego sprzętu jako procentowej części całkowitego kosztu kwalifikowalnego projektu (tak jak zostało określone w przypadku zakupu ziemi: Zasada 5). Jeżeli Program Operacyjny lub Uzupełnienie Programu również nie zawierają żadnych ograniczeń, kwalifikowalność zakupu używanego sprzętu, a także – w ujęciu bardziej ogólnym - każdego wydatku, należy oceniać odnosząc się do kontekstu, w jakim wydatek jest ponoszony, przy równoczesnym uwzględnieniu jego natury, kwoty, przestrzegania zasady właściwego użytkowania danego nabytku lub usługi, jak również charakteru dofinansowywanego projektu. Jeśli organ rozpatrujący ma wątpliwości co do wyceny sprzętu używanego, może poprosić Beneficjenta o przedstawienie kosztorysu zakupu sprzętu nowego lub sprawdzić te dane samodzielnie. Każdą sytuację należy rozpatrywać indywidualnie i podejmować pragmatyczne decyzje

Może zaistnieć przypadek, w ramach którego zakup używanego sprzętu nie będzie służył realizacji projektu (np.: zakup używanego rusztowania w celu ocieplenia budynku), lecz będzie istotą projektu (np.: mikroprzedsiębiorstwo modernizujące swój zakład produkcyjny poprzez zakupu używanej maszyny). W takiej sytuacji pamiętać należy o konieczności realizowania przez projekt standardu poprawy poziomu technologicznego. Należy zatem wykluczyć operacje ograniczające się do zastąpienia urządzeń wycofywanych przez urządzenia o identycznych parametrach i osiąгах.

4.5 Zasada nr 5: Zakup nieruchomości gruntowej

Zasada 5 obejmuje zagadnienia dotyczące kwalifikowalności:

- 1) kosztu zakupu nieruchomości gruntowej (niezabudowanej ziemi),
- 2) kosztu zakupu gruntu w projektach z zakresu ochrony środowiska.

4.5.1 Koszt zakupu nieruchomości gruntowej

Koszt zakupu gruntu (nieruchomości gruntowej) jest kosztem kwalifikowalnym pod warunkiem spełnienia następujących warunków:

- Zakup gruntu jest niezbędny do realizacji projektu.
- Koszt zakupu gruntu nie może przekroczyć 10 % całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu, chyba że Komisja Europejska zaakceptuje wyższy udział kosztów kwalifikowalnych gruntu w całkowitych kosztach kwalifikowalnych projektu.
- Koszt zakupu gruntu nie może przekraczać wartości rynkowej - musi zostać to potwierdzone w operacie szacunkowym sporządzonym przez rzeczoznawcę majątkowego w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

W przypadku działania objętego schematem pomocy publicznej, zatwierdzonym przez Komisję Europejską, do określenia kosztów kwalifikowalnych zakupu gruntu stosuje się ustalenia zawarte w schemacie pomocy publicznej.

Wnoszenie do projektu gruntów stanowiących już własność Beneficjenta lub nabytych przed rozpoczęciem okresu kwalifikowania wydatków jest traktowane jako wkład rzeczowy i może zostać zaliczone do kwalifikowanych kosztów projektu, pod warunkiem spełnienia wymogów określonych w punkcie 1.7 Zasady 1 rozporządzenia nr 448/2004.

4.5.1.1 Zasada obliczania kosztu kwalifikowalnego gruntu

Aby obliczyć maksymalną wysokość kosztu kwalifikowalnego gruntu, należy posłużyć się następującą metodą:

- Zsumowując wszystkie koszty kwalifikowalne oprócz kosztów zakupu gruntu – otrzymujemy wielkość „a”.
- Koszt kwalifikowalny ogółem stanowi niewiadomą „x”.
- Wiemy, że 90% kosztu kwalifikowalnego ogółem stanowi koszt kwalifikowalny bez kosztów gruntu, stąd:

$$a = 0,9 x$$

$$x = a/0,9$$

- ▶ Najwyżej 10 % tak otrzymanego kosztu kwalifikowalnego ogółem może stanowić koszt zakupu gruntu.

Przykład: W ramach projektu zakupiony grunt zostanie przeznaczony pod budowę drogi. Grunt ten będzie niezbędny dla wdrażania i realizacji projektu, tak więc koszt jego zakupu będzie kosztem kwalifikowalnym. Koszt zakupu gruntu wynosi 50 000 zł, a całkowite koszty kwalifikowalne projektu (bez kosztów gruntu) wynoszą 180 000 zł. Należy obliczyć koszt kwalifikowany gruntu, który jest objęty limitem 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu.

1. Obliczamy całkowity koszt kwalifikowalny projektu:

$$\begin{aligned} a &= 0,9x \\ \text{dla } a &= 180\ 000 \\ 0,9x &= 180\ 000 \\ x &= 180\ 000 : 0,9 \\ x &= 200\ 000. \end{aligned}$$

2. Obliczamy wysokość kosztów kwalifikowalnych zakupu gruntu:

Wyliczamy 10 % całkowitego kosztu kwalifikowalnego projektu i otrzymujemy wysokość kosztów kwalifikowalnych zakupu gruntu:

$$200\ 000 \cdot 10\% = 20\ 000$$

Koszt kwalifikowalny gruntu będzie wynosić 20 000 zł.

4.5.2 Koszt zakupu gruntu w projektach z zakresu ochrony środowiska

Na mocy zasady 5 koszt zakupu gruntu w projektach z zakresu ochrony środowiska może stanowić więcej niż 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych³⁶. Aby zakup gruntu w ramach projektów z zakresu ochrony środowiska był kwalifikowalny, wymagane jest spełnienie następujących warunków:

- ▶ Zakup gruntu został zatwierdzony w decyzji Instytucji Zarządzającej. Poprzez decyzję należy rozumieć również umowę dofinansowania projektu.

- ▶ Grunt będzie wykorzystywany do zamierzonych celów projektu przez okres ustalony w ww. decyzji.
- ▶ Zakupiony grunt nie będzie przeznaczony do celów rolniczych, z wyjątkiem uzasadnionych przypadków, zaakceptowanych przez Instytucję Zarządzającą.
- ▶ Zakup został dokonany przez instytucję publiczną lub w jej imieniu.

Przy spełnieniu ww. warunków koszt zakup gruntu w ramach projektów z zakresu ochrony środowiska jest kosztem kwalifikowanym.

4.6 Zasada nr 6: Zakup nieruchomości budynkowych

4.6.1 Zasada ogólna

Koszty zakupu nieruchomości budynkowej, tj. budynku oraz ziemi, na której został on wybudowany, kwalifikują się do współfinansowania ze środków EFRR, jeśli pomiędzy zakupem tej nieruchomości a celami projektu istnieje bezpośredni związek.

Ponadto muszą zostać spełnione wymogi określone w pkt. 2 Zasady 6. Jeśli istnieją bardziej rygorystyczne przepisy krajowe w tym zakresie, to również muszą być one zachowane. W przypadku, gdy nieruchomość jest własnością Skarbu Państwa lub Jednostki Samorządu Terytorialnego, zastosowanie ma dodatkowo Ustawa o gospodarce nieruchomościami z dnia 21 sierpnia 1997 r.

Należy pamiętać, że budynek i ziemia, na której został on wybudowany, traktowane są jako całość. Nie można dokonać rozróżnienia na budynek i niezabudowany grunt. Po zakupieniu nieruchomości w celu realizacji projektu nie będzie więc możliwe dokonanie podziału gruntu, wynajmu ani jego dzierżawy.³⁷

³⁶ W przypadku istnienia bardziej rygorystycznych uregulowań krajowych (np. w ramach ZPORR), moc wiążącą mają te ostatnie.

³⁷ Zgodnie z pkt. 4. art. 30 Rozporządzenia 1260/1999 projekt w okresie 5 lat od momentu podpisania umowy dofinansowania nie może podlegać znaczącym modyfikacjom. Więcej informacji na ten temat – patrz podrozdział 1.2.1 niniejszych Wytycznych.

4.6.2 Pozostałe warunki kwalifikowania

1. Beneficjent jest zobowiązany przedłożyć dokumenty poświadczające, że:

- cena zakupu nieruchomości nie przekracza jej wartości rynkowej,
- budynek odpowiada normom krajowym (przepisom budowlanym).

Dokumentem potwierdzającym cenę rynkową nieruchomości jest operat szacunkowy sporządzony przez rzeczoznawcę majątkowego w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

Zgodnie z art. 156 ww. Ustawy wycena nieruchomości ważna jest przez rok. W przypadku, gdy w danym regionie (lub w całym kraju) nastąpiły gwałtowne zmiany cen na rynku nieruchomości³⁸, Beneficjent powinien przed złożeniem wniosku dokonać aktualizacji wyceny nieruchomości, jeśli taką wycenę posiadał już wcześniej. Wówczas koszt aktualizacji wyceny jest kwalifikowalny. Należy pamiętać, że do współfinansowania kwalifikuje się koszt dokonania jednej wyceny.

Dokumentem poświadczającym fakt zgodności budynku z przepisami budowlanymi może być np. dokument potwierdzający oddanie budynku do eksploatacji. Jeśli budynek nie spełnia przepisów budowlanych, to należy podać obszary, w których przepisy nie są spełnione i jednocześnie określić, kiedy w trakcie realizacji projektu nastąpi skorygowanie tego stanu rzeczy.

2. W ciągu ostatnich dziesięciu lat budynek nie mógł otrzymywać krajowej ani wspólnotowej dotacji. Skutkowało to podwójnym udzieleniem dofinansowania w przypadku współfinansowania zakupu ze środków funduszy strukturalnych.

3. Nieruchomość powinna być wykorzystywana do celów i przez okres wyznaczony przez Instytucję Zarządzającą. Informacje te określone są w decyzji o udzieleniu wsparcia ze środków danego funduszu lub w umowie dofinansowania projektu.

4. Budynek może być wykorzystywany tylko zgodnie z celami projektu. W szczególności, budynek może być wykorzystywany do świadczenia usług przez administrację publiczną jedynie wówczas, gdy jest to zgodne z przedsięwzięciami dopuszczalnymi w ramach danego funduszu strukturalnego.

Cele projektu określone są we wniosku o współfinansowanie. Natomiast przedsięwzięcia wspierane przez EFRR określone zostały w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1783/1999 z 12 lipca 1999 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W przeciwieństwie do Zasady 5 rozporządzenia 448/2004, która ogranicza współfinansowanie kosztów zakupu nieruchomości gruntowych do 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu, w przypadku Zasady nr 6 nie ma takich ograniczeń.

Przykład: Beneficjent w celu realizacji projektu zamierza nabyć nieruchomość budynkową, a następnie wyburzyć budynek.

Koszt zakupu nieruchomości budynkowej w przypadku, gdy planowane jest wyburzenie budynku, kwalifikuje się do wsparcia, jednak nieruchomość będzie traktowana jak nieruchomość gruntowa. Beneficjent nie może bowiem osiągać korzyści takich, do jakich byłby uprawniony, gdyby wykorzystywał budynek do realizacji projektu. Koszt budynku w żadnym przypadku nie może być kosztem kwalifikowalnym.

Koszty kwalifikowalne należy obliczyć zgodnie z **Zasadą 5** Rozporządzenia 448/2004, co oznacza, że kwalifikowalny koszt zakupu nieruchomości podlega ograniczeniu do 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych.

Koszt wyburzenia budynku kwalifikuje się do współfinansowania, chyba że Uzupełnienie Programu wyraźnie stanowi, iż koszt ten nie może być kwalifikowalny.

Koszt zakupu nieruchomości jest w całości niekwalifikowalny, jeżeli w ciągu ostatnich 10 lat budynek był

³⁸ Zob. art. 154 Ustawy o gospodarce nieruchomościami, w którym określone są warunki ważności operatu szacunkowego.

wspierany z funduszy wspólnotowych lub krajowych, lub też, jeśli na przeszkodzie wyburzenia budynku stoją przepisy prawa polskiego (np. o ochronie zabytków).

W przypadku zakupu nieruchomości zabudowanych budynkami przeznaczonymi do wyburzenia, należy stosować zarówno Zasadę 6, jak i Zasadę 5 rozporządzenia 448/2004.

4.7 Zasada nr 7: Podatek VAT i inne podatki oraz opłaty

Zasada 7 obejmuje zagadnienia dotyczące kwalifikowalności:

1. Podatku VAT.
2. Innych podatków i opłat.

4.6.3 Podatek VAT jako koszt kwalifikowalny

Zgodnie z Zasadą 7 podatek VAT nie stanowi kosztu kwalifikowalnego, tzn. takiego, który może być sfinansowany ze środków EFRR. Jednak w sytuacji, gdy VAT jest przez podmiot realizujący projekt „prawdziwie i definitywnie” (ang. genuinely and definitively) poniesiony, wówczas stanowi on koszt kwalifikowalny. Z taką sytuacją będziemy mieli do czynienia wówczas, gdy podmiotowi finansującemu zakupy ze środków funduszu **nie będzie przysługiwało prawo do odliczenia** podatku naliczonego VAT z tytułu danego zakupu. Na przykład w sytuacji gdy dany podmiot nie będzie podatnikiem VAT-u, wówczas podatek zawarty w dokonywanych przez niego zakupach będzie stanowił koszt kwalifikowalny w rozumieniu rozporządzenia 448/2004³⁹. Warunki odliczania podatku VAT

Zgodnie z przepisami VI Dyrektywy Rady oraz ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów

i usług, znowelizowanej w dniu 23 kwietnia 2005 r., podatnikom VAT przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego w zakresie, w jakim nabywane towary lub usługi wykorzystywane są do wykonywania czynności opodatkowanych. Poniżej przedstawiono kolejno warunki, jakie musi spełnić podmiot otrzymujący dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, aby skorzystać z powyższego uprawnienia. Status podatnika VAT

Należy zauważyć, że prawo do odliczenia podatku naliczonego przysługuje **tylko podatnikom podatku VAT**. Zgodnie z przepisami Ustawy o podatku od towarów i usług z dnia 11 marca 2004 r. z późniejszymi zmianami, zwanej dalej ustawą o podatku VAT podatnikami są podmioty wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, bez względu na cel i rezultat tej działalności. Za podatników nie uznaje się natomiast organów władzy publicznej oraz urzędów obsługujących te organy w zakresie realizowanych zadań nałożonych odrębnymi przepisami prawa. W związku z powyższym prawo do odliczenia będzie przysługiwało tym podmiotom finansującym zakupy towarów i usług z funduszu, którym można przypisać status podatnika. Do podmiotów, które nie będą mogły skorzystać z tego prawa należeć będą na przykład powiaty i województwa, jako że nie mogą one prowadzić działalności gospodarczej. Tym samym, dla wskazanych podmiotów, VAT stanowił będzie koszt kwalifikowalny w rozumieniu wspomnianego Rozporządzenia Komisji. Podobnie nie będą mogły skorzystać z prawa do odliczenia podmioty działające na zasadzie non-profit, takie jak np. izby gospodarcze. Niemniej należy zauważyć, że w przypadku gdy podmioty działające na zasadzie non-profit w ramach statutowej działalności wykonują odpłatnie usługi bądź prowadzą działalność gospodarczą, wówczas traktowane są jako podatnicy podatku VAT.

Zgodnie z nowelizacją z dnia 23 kwietnia 2005 r. Ustawy o podatku VAT, podatnikami mogą być - za zgodą naczelnika urzędu skarbowego - również jednostki organizacyjne osoby prawnej, będącej organizacją pożytku publicznego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności po-

³⁹ Beneficjent realizujący projekt, który będzie współfinansowany ze środków EFRR, zobowiązany jest do załączenia do wniosku o dofinansowanie projektu oświadczenia o kwalifikowalności VAT lub do podpisania tego oświadczenia w momencie podpisywania umowy o dofinansowanie. Wzór oświadczenia o kwalifikowalności VAT dostępny jest w załączniku.

żytku publicznego i o wolontariacie prowadzące działalność gospodarczą, jeżeli samodzielnie sporządzają sprawozdanie finansowe. Przymiot podatnika może uzyskać np. jednostka organizacyjna fundacji, o ile jednostka ta prowadzi działalność gospodarczą. Warunkiem uzyskania statusu podatnika jest jednak sporządzanie przez taką jednostkę sprawozdania finansowego.

Przykład: Gmina realizuje projekt z zakresu budowy kanalizacji. Do projektu nie należy użytkowanie powstałej infrastruktury. Od momentu odbioru technicznego infrastruktury jej operatorem będzie należąca do gminy spółka komunalna (podatnik VAT), która będzie pobierać opłaty od użytkowników indywidualnych. W tym przypadku podatek VAT poniesiony przez gminę w związku z budową infrastruktury jest kosztem kwalifikującym się do wsparcia.

4.6.3.1 Związek zakupów z czynnościami opodatkowanymi

Prawo do odliczenia podatku naliczonego przysługuje wyłącznie wówczas, gdy zakupione towary i usługi **będą służyły czynnościom opodatkowanym**. Prawo do odliczenia nie przysługuje w zakresie, w jakim zakupy są związane z czynnościami zwolnionymi z podatku VAT. Z podatku tego zwolnione jest np. świadczenie usług naukowo-badawczych, a także usług w zakresie administracji publicznej. Z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości wynika, że związek zakupów z czynnościami opodatkowanymi powinien mieć, zasadniczo, charakter bezpośredni. Jednakże, w niektórych okolicznościach, prawo do odliczenia może przysługiwać nawet w przypadku braku konkretnej czynności opodatkowanej, o ile zakup związany jest z działalnością podatnika, która co do zasady, podlega opodatkowaniu. Beneficjent realizujący projekt ze środków EFRR będzie mógł odliczyć podatek VAT jedynie wówczas, gdy zakupy towarów i usług w ramach projektu związane będą bezpośrednio z wykonywanymi przez niego czynnościami opodatkowanymi.

Przykład: W przypadku realizacji projektu inwestycyjnego przez szkołę publiczną, świadczącą usługi w zakresie edukacji zwolnione z podatku VAT, nie będzie ona mogła odliczyć podatku VAT zawartego

w cenie zakupionych towarów i usług. W związku z tym, VAT stanowił będzie koszt kwalifikowalny.

Z drugiej strony, spółka komunalna zarządzająca np. metrem, będzie mogła, co do zasady, odliczyć podatek VAT, gdyż świadczone przez nią usługi transportu podlegają opodatkowaniu, co skutkować będzie niemożliwością zaliczenia podatku VAT do kosztów kwalifikowalnych.

Należy zaznaczyć, że opodatkowaniu VAT podlega jedynie odpłatne świadczenie usług. W związku z tym podmiot realizujący projekt ze środków EFRR związany np. z budową infrastruktury drogowej nie będzie mógł odliczyć VAT zawartego w cenie zakupionych towarów i usług. Użytkownicy tej infrastruktury korzystają bowiem z niej, co do zasady, nieodpłatnie. Dla takich podmiotów VAT będzie stanowił koszt kwalifikowalny. Jednakże odpłatne udostępnianie autostrad podlega opodatkowaniu VAT, toteż Beneficjent nie mógłby zaliczyć kosztów podatku VAT związanych z budową autostrady do kosztów kwalifikowalnych.

W każdym przypadku zakupu towarów i usług w ramach projektu finansowanego przez EFRR należy indywidualnie ocenić, czy zakupy te są bezpośrednio związane z czynnościami opodatkowanymi czy też nie.

4.6.3.2 Ograniczenia odliczalności podatku VAT

Art. 88 ustawy o podatku VAT zawiera katalog przypadków, w których podatnikowi nie będzie przysługiwało prawo do odliczenia podatku naliczonego. Podatku nie można będzie odliczyć nawet wówczas, gdy dany zakup będzie bezpośrednio związany z czynnościami podlegającymi opodatkowaniu. Odliczenia nie stosuje się do:

- ▶ importu usług, w związku z którymi zapłata należności dokonywana jest pośrednio lub bezpośrednio na rzecz podmiotu mającego siedzibę w tzw. raju podatkowym,
- ▶ paliw silnikowych, oleju napędowego, gazu wykorzystywanych do napędu samochodów osobowych,
- ▶ usług noclegowych i gastronomicznych,
- ▶ towarów i usług nabytych w drodze darowizny.

Ponadto, jak zakłada ustawa o podatku VAT, prawo do odliczenia podatku naliczonego zróżnicowane jest w stosunku do trzech grup pojazdów:

1. w przypadku zakupu (podobnie najmu i leasingu) samochodów osobowych podatnikowi przysługuje prawo do odliczenia 60% podatku naliczonego, nie więcej jednak niż 6000 zł;
2. w przypadku zakupu samochodów mających jeden rząd siedzeń, należących do kategorii wielozadaniowych lub van przysługuje prawo do odliczenia podatku w całości;
3. w przypadku samochodów ciężarowych spełniających kryteria techniczne określone w ustawie (dotyczące w szczególności długości części przeznaczonej do przewozu ładunków) przysługuje pełne prawo odliczenia;
4. pełne prawo do odliczenia przysługuje również w stosunku do następujących kategorii pojazdów: pojazdów samochodowych, które mają otwartą część przeznaczoną do przewozu ładunków, pojazdów samochodowych, które posiadają kabinę kierowcy i nadwozie przeznaczone do przewozu ładunków jako konstrukcyjnie oddzielne elementy pojazdu, pojazdów samochodowych będących pojazdami specjalnymi w rozumieniu przepisów prawa o ruchu drogowym o przeznaczeniach wymienionych w załączniku nr 9 do ustawy, pojazdów samochodowych konstrukcyjnie przeznaczonych do przewozu co najmniej 10 osób łącznie z kierowcą – jeżeli z dokumentów wydanych na podstawie przepisów prawa o ruchu drogowym wynika takie przeznaczenie.

Rozpatrując kwalifikowalność kosztu podatku VAT, należy stwierdzić, czy podatek ten jest przez Beneficjenta odliczalny. Aby tego dokonać, należy po pierwsze rozstrzygnąć, czy Beneficjent ma status podatnika VAT. Jeśli nie ma - podatek jest nieodliczalny, a więc kwalifikowalny. Jeśli natomiast Beneficjent jest podatnikiem VAT, to należy stwierdzić, czy zakup, w ramach którego Beneficjent opłacił VAT, ma bezpośredni związek z czynnościami opodatkowanymi. Jeśli nie, to podatek VAT nie podlega odliczeniu i stanowi dla Beneficjenta koszt kwalifikowalny. Jeśli natomiast zakup ma bezpośredni związek z czynnościami opodatkowanymi, to podatnikowi przysługuje prawo do odliczenia podatku VAT i jest on tym samym wy-

datkiem niekwalifikowalnym. Dotyczy to oczywiście sytuacji, w których zakupy dokonywane przez Beneficjenta nie podlegają ograniczeniom określonym w wyżej przytoczonym art. 88 ustawy o VAT.

Przykład: W projekcie rewitalizacji obszarów powojkowych uczestniczyć będą 3 podmioty: gmina, TBS Sp. z o.o. oraz Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Zgodnie z Uzupełnieniem ZPORR, w omawianym działaniu Beneficjentami mogą być: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, a także podmioty, których projekt został ujęty w Lokalnym Programie Rewitalizacji, takie jak:

- podmioty wykonujące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, w których 100 % udziałów lub akcji posiada gmina lub powiat,
- podmioty wybrane w drodze Ustawy Prawo Zamówień Publicznych,
- organizacje pozarządowe niedziałające dla zysku, stowarzyszenia, fundacje oraz kościoły i związki wyznaniowe (publiczne i nonprofit), osoby prawne prowadzące działalność pożytku publicznego, spółdzielnie mieszkaniowe, policja, publiczne szkoły wyższe i wspólnoty mieszkaniowe.

Gmina należy do pierwszej z przytoczonych grup. Poniesiony przez nią VAT jest kwalifikowalny, jeśli w związku z zakupem gmina nie będzie prowadzić działalności opodatkowanej (czyli na przykład udostępniać odpłatnie zrewitalizowanych obiektów). Natomiast spółki występujące w omawianym projekcie muszą działać na zlecenie gminy lub być wybrane w drodze PZP. W związku z tym, koszt podatku VAT ponosi ostatecznie gmina jako zamawiający (w przypadku PZP) lub jako zleceniodawca. Dlatego też, w omawianym projekcie gmina powinna wystąpić jako jedyny Beneficjent i rozliczać podatek VAT według ogólnej zasady omówionej na wstępie niniejszej wykładni.

Przykład: Zgodnie z zasadą nr 7 Rozporządzenia 448/2004, koszt poniesionego w ramach projektu współfinansowanego z EFRR podatku VAT, którego nie można odzyskać w żaden sposób, a który został ostatecznie poniesiony przez Beneficjenta, jest kwalifikowalny. Fakt, że dana Jednostka Samorządu Terytorialnego ma prawo do odliczenia podatku VAT

w odniesieniu do innych prowadzonych przez siebie działań, niezwiązanych z projektem współfinansowanym z EFRR, nie stanowi przesłanki umożliwiającej odliczenie VAT-u poniesionego w związku z działaniami wykonywanymi w ramach projektu.

Podatek VAT może być kosztem kwalifikowalnym zarówno w działaniach objętych schematami pomocy publicznej jak i tych, które nie są nimi objęte.

4.6.3.3 Odliczenie częściowe

Zgodnie z treścią VI Dyrektywy oraz art. 90 ustawy o podatku VAT, w przypadku gdy podmiot dokonuje zarówno transakcji zwolnionych, jak i transakcji opodatkowanych podatkiem VAT, powinien on przyporządkować podatek naliczony VAT na dokonywanych przez siebie zakupach do trzech grup:

- naliczonego VAT wynikającego z zakupów związanych wyłącznie z wykonywaniem czynności, w związku z którymi przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego VAT - podatek ten w całości podlega odliczeniu;
- podatku naliczonego VAT wynikającego z zakupów związanych wyłącznie z wykonywaniem czynności, w związku z którymi nie przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego VAT - podatek ten w całości nie podlega odliczeniu;
- podatku naliczonego VAT związanego zarówno z czynnościami, w związku z którymi przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego VAT, jak również z czynnościami, w związku z którymi prawo do odliczenia podatku naliczonego VAT nie przysługuje – w tym przypadku podmiot powinien:
 - albo wyodrębnić część kwoty podatku naliczonego VAT, która może podlegać odliczeniu, jeżeli to możliwe, albo
 - jeżeli takie wyodrębnienie nie jest możliwe, określić kwotę podatku naliczonego VAT podlegającego odliczeniu stosując tzw. współczynnik sprzedaży, o którym mowa w art. 90 ustawy o podatku VAT.

Zgodnie z art. 90 ustawy o podatku VAT proporcję (współczynnik), o której mowa, ustala się procentowo w stosunku rocznym jako udział rocznego obro-

tu z tytułu czynności, w związku z którymi przysługuje prawo do obniżenia podatku należnego, w całkowitym obrocie uzyskanym z tytułu czynności, w związku z którymi podatnikowi przysługuje prawo do obniżenia podatku należnego, oraz czynności, w związku z którymi podatnikowi takie prawo nie przysługuje.

Należy zauważyć, że dotacje inne niż wliczane do podstawy opodatkowania nie mają wpływu na rozliczenia VAT. Zasadniczo zatem, dotacje otrzymywane ze środków Funduszu nie będą wpływały na prawo do odliczenia podatku naliczonego, jeżeli podatnik rozlicza ten podatek w oparciu o metodę współczynnika.

W tym miejscu należy wskazać na problemy, które z otrzymaniem dotacji lub subwencji będą jeszcze miały wpływ na odliczenie podatku naliczonego metodą współczynnika. Wydaje się jednak, iż kryterium decydującym o tym, czy dana dotacja lub subwencja nie związana bezpośrednio z dostawą towarów lub świadczeniem, będzie miała wpływ na wysokość współczynnika powinna być data otrzymania subwencji. Wpływ na współczynnik powinny mieć zatem jedynie subwencje otrzymane przez podatnika przed 1 czerwca 2005 r.

Na uwagę zasługuje fakt, że dofinansowanie ze środków Funduszu nie ma zazwyczaj charakteru dotacji bezpośrednio związanej z ceną towarów lub usług. Środki wypłacane z Funduszu mają zwykle charakter dotacji inwestycyjnych (dofinansowane są poszczególne projekty). W związku z tym dotacje te nie są, co do zasady, włączane do podstawy opodatkowania VAT.

W przypadku gdy wartość współczynnika określonego wg powyższych zasad przekroczy 98%, odliczeniu podlega **cała kwota** podatku naliczonego, związanego zarówno z czynnościami, w stosunku do których przysługuje prawo do odliczenia podatku naliczonego, jak i z czynnościami, w stosunku do których prawo takie nie przysługuje (czyli trzecia grupa podatku naliczonego). Odliczeniu podlegać będzie tym samym kwota podatku naliczonego, równa sumie podatku naliczonego związanego wyłącznie ze sprzedażą opodatkowaną oraz kwoty podatku naliczonego, obliczonej wg opisanego powyżej współczynnika.

Przykład: Uczelnia świadcząca usługi w zakresie edukacji, zwolnione z podatku VAT, organizuje jednocześnie odpłatnie konferencje (np. wynajmuje sale wykładowe), co podlega opodatkowaniu podatkiem VAT. Uczelnia otrzymuje środki z Funduszu i buduje salę wykładową (stanowiącą dla uczelni środek trwały). Sala wykładowa będzie następnie wykorzystywana zarówno do świadczenia zwolnionych z podatku VAT usług edukacyjnych, jak i opodatkowanych podatkiem VAT usług konferencyjnych. W związku z tym uczelnia będzie musiała rozliczyć się stosując ww. współczynnik sprzedaży. W części (obliczonej za pomocą współczynnika sprzedaży), w jakiej podatek VAT jest odliczalny, nie stanowi on kosztu kwalifikowalnego i nie może być finansowany ze środków EFRR. Natomiast w pozostałej części podatek VAT nie podlega odliczeniu i ta część podatku VAT stanowi koszt kwalifikowalny.

Zgodnie z art. 90 ust. 4 ustawy o podatku VAT, wartość współczynnika sprzedaży podatnik powinien ustalić na podstawie danych dotyczących struktury transakcji z minionego roku. Po zakończeniu danego roku podatnik zobowiązany jest do ustalenia ostatecznej wielkości współczynnika sprzedaży, w oparciu o rzeczywistą strukturę przeprowadzonych transakcji oraz do dokonania odpowiedniej korekty kwoty podatku naliczonego VAT, podlegającej odliczeniu. Podatnicy zobowiązani są do dokonywania korekty podatku naliczonego odliczonego w trakcie roku podatkowego (korekta dokonywana jest w pierwszej deklaracji składanej w następnym roku). Zmiana wysokości współczynnika, poprzez zmianę wysokości podatku naliczonego podlegającego odliczeniu wpływa na wysokość podatku, który może być traktowany jako wydatek kwalifikowalny. Korekty podatku naliczonego nie dokonuje się, o ile różnica między proporcją wstępną (czyli tą, według której podatnik odliczał podatek naliczony w trakcie roku), a proporcją rzeczywistą (obliczoną po zakończeniu roku) nie przekracza dwóch punktów procentowych.

W przypadku środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, których wartość początkowa nie przekracza 15 000 zł, korekta podatku naliczonego dokonywana jest jednorazowo, w deklaracji podatkowej za pierwszy okres rozliczeniowy następujący po roku, w którym podatnik zakupił dany środek trwały lub wartość niematerialną i prawną. W przypadku wska-

zanych aktywów nie jest zatem dokonywana korekta podatku naliczonego przez 5 lub 10 lat tak jak w przypadku środków trwałych lub wartości niematerialnych lub prawnych, których wartość początkowa przekracza wskazaną kwotę. W przypadku środków trwałych o stosunkowo niskiej wartości zakres prawa do odliczenia nie będzie korygowany przez 5 lub 10 lat. Nie będzie w związku z tym zmieniało się z tego powodu prawo do odliczenia i w konsekwencji wysokość podatku traktowanego jako wydatek kwalifikowalny.

4.6.4 Ograniczenia w refundacji kosztów podatku VAT

Zgodnie z pkt. 4 Zasady 7 rozporządzenia 448/2004 „współfinansowanie ze strony Wspólnoty nie może przekroczyć całkowitych kosztów z wyłączeniem kosztów VAT-u”.

Przykład:

Całkowite koszty kwalifikowalne projektu = 120 000 zł.
w tym:

VAT = 15 000 zł

wkład rzeczowy = 35 000 zł

pozostałe koszty kwalifikowalne = 70 000 zł.

Przyznany poziom współfinansowania = 75% całkowitych kosztów kwalifikowalnych.

Zgodnie z przyjętymi założeniami potencjalna wielkość współfinansowania

$$\text{EFRR} = 120\,000 \text{ zł} \cdot 75\% = 90\,000 \text{ zł}.$$

Sprawdzamy czy spełniony jest warunek zawarty w pkt. 4 zasady 7:

$$120\,000 \text{ zł} - 15\,000 \text{ zł} = 105\,000 \text{ zł} > 90\,000 \text{ zł}$$

Kwotę podatku VAT odejmujemy od całkowitych kosztów kwalifikowalnych, wśród których uwzględniamy również wkład rzeczowy, ponieważ jest on kosztem kwalifikowalnym i nie ma powodu, aby go wyłączać z całkowitych kosztów kwalifikowalnych.

Jak wynika z powyższego równania, przyznana kwota współfinansowania w wysokości 90 000 zł nie przekracza kwoty otrzymanej w wyniku odjęcia kosztów VAT od sumy całkowitych kosztów kwalifikowalnych.

Analogicznie postępujemy sprawdzając – zgodnie z pkt. 5 Zasady 1 - czy współfinansowanie EFRR w momencie, kiedy realizacja projektu została zakończona, nie przekracza całkowitych kosztów kwalifikowalnych **z wyłączeniem wkładu rzeczowego**. Postępując się ww. przykładem otrzymujemy:

$$120\ 000\ \text{zł} - 35\ 000\ \text{zł} = 85\ 000\ \text{zł} < 90\ 000\ \text{zł}$$

Wartość wkładu rzeczowego odejmujemy od całkowitych kosztów kwalifikowalnych wśród których jest również VAT, ponieważ stanowi on w tym przykładzie koszt kwalifikowalny i nie ma powodu, aby go wyłączyć z całkowitych kosztów kwalifikowalnych.

Po sprawdzeniu okazało się, że potencjalna kwota współfinansowania ze środków EFRR (zgodnie z przyznanym poziomem wsparcia w wysokości 75%) będzie musiała ulec obniżeniu do 85 000 zł.

Powyższe zasady dotyczące niemożności współfinansowania VAT-u i wkładu rzeczowego ze środków EFRR powinny być rozpatrywane na poziomie projektu, a nie pojedynczych faktur. Oznacza to, że w przypadku VAT-u, jeszcze przed podpisaniem umowy dofinansowania projektu, należy sprawdzić czy współfinansowanie ze środków EFRR nie przekroczy całkowitych kosztów kwalifikowalnych po odjęciu od nich kosztów VAT.

W Polsce, w bieżącym okresie programowania, przy obowiązującej maksymalnej 22% stawce podatku VAT i maksymalnym możliwym poziomie współfinansowania projektu (ze środków wspólnotowych) w wysokości 75% całkowitych kosztów kwalifikowalnych, taka sytuacja nigdy nie będzie miała miejsca.

Jeśli przyjmiemy:

$$\text{całkowite koszty kwalifikowalne} = 100\ 000\ \text{zł},$$

to maksymalny możliwy udział VAT w tych kosztach wynosi 18 040 zł. (Wynik otrzymujemy z równania: $X + 22\%X = 100\ 000\ \text{zł}$.)

Maksymalna kwota dofinansowania ze środków EFRR może wynieść 75 000 zł ze względu na maksymalny możliwy poziom wsparcia = 75% całkowitych kosztów kwalifikowalnych.

Sprawdzamy więc:

$$100\ 000\ \text{zł} - 18\ 040\ \text{zł} = 81\ 960\ \text{zł} > 75\ 000\ \text{zł}.$$

Po podpisaniu umowy dofinansowania projektu, poszczególne faktury powinny być rozliczane zgodnie z przyznanym dla danego projektu poziomem wsparcia, **bez dokonywania rozróżnienia na źródła refundacji tych faktur.**

Podobnie, jak ma to miejsce w przypadku *wkładu rzeczowego*, w sytuacji gdy podatek VAT jest kosztem kwalifikowalnym, udział EFRR w finansowaniu projektu nie może przekroczyć całkowitych kosztów kwalifikowanych, z wyłączeniem wartości podatku VAT (całkowite koszty kwalifikowalne *minus* VAT). Na potrzeby tej zasady wkład rzeczowy oraz podatek VAT oceniane są osobno, a NIE łącznie.

4.6.5 Zaliczanie podatku VAT do kosztów uzyskania przychodu

Zgodnie ze stanowiskiem Ministra Finansów zawartym w piśmie z dnia 23 grudnia 2004 r. o sygnaturze PP8-901-149/04/MZE/ 3705 należy stwierdzić, iż odzyskanie podatku od towarów i usług oznacza odliczenie go od podatku należnego lub zwrot w określonych przypadkach, według warunków określonych przepisami **ustawy o podatku od towarów i usług**. Zaliczenie podatku VAT do kosztów uzyskania przychodu celem obniżenia podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym nie stanowi więc odliczenia ani uzyskania zwrotu podatku VAT. W związku z powyższym, podatek VAT, który został zaliczony do kosztów uzyskania przychodu celem obniżenia podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym, można uznać za koszt kwalifikowalny, przy zachowaniu pozostałych warunków określających kwalifikowalność podatku VAT.

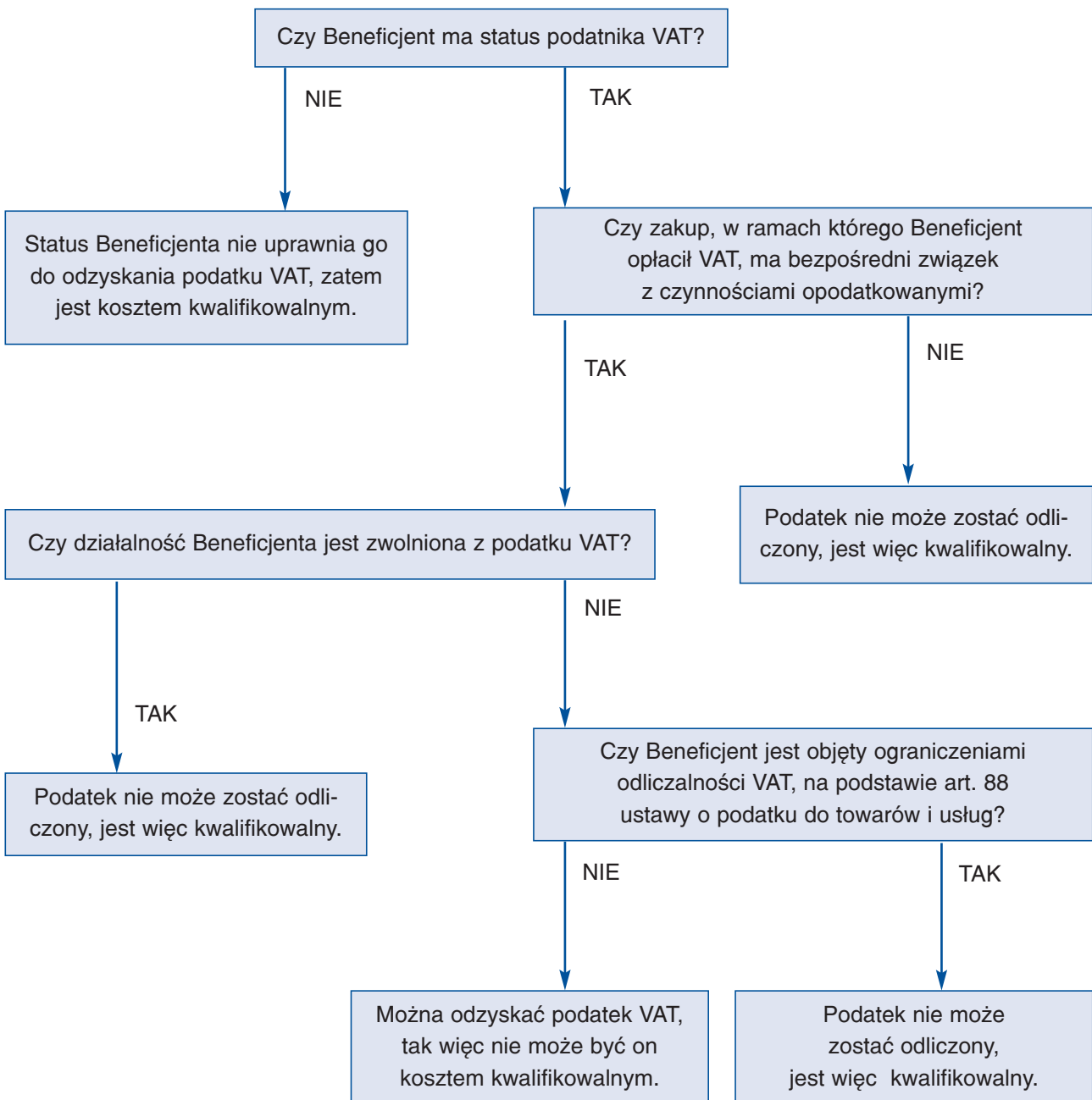
4.6.6 Inne podatki i opłaty

Inne podatki i opłaty (zwłaszcza podatki bezpośrednie oraz składki na ubezpieczenie społeczne od wynagrodzeń i pensji) wynikające ze współfinansowania przez EFRR, nie stanowią kwalifikujących się wydatków z wyjątkiem przypadków, gdy są one faktycznie i ostatecznie poniesione przez Beneficjenta.

4.6.7 Schemat stwierdzania kwalifikowalności VAT-u

Beneficjent w ramach realizacji projektu współfinansowanego z EFRR może dokonywać zakupów towa-

rów i usług, w cenie których zawarty jest podatek VAT. Zgodnie z Zasadą 7 rozporządzenia 448/2004, jeżeli Beneficjent może odzyskać podatek VAT, to nie może uwzględnić jego kosztu w kosztach kwalifikowalnych.

4.7 Zasada 8

Fundusze kapitału podwyższonego ryzyka i fundusze pożyczkowe, fundusze kapitału podwyższonego ryzyka.

4.7.1 Zasada ogólna

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego zgodnie z zasadą 8 mogą współfinansować:

- 1) fundusze kapitału podwyższonego ryzyka i fundusze pożyczkowe,
- 2) fundusze finansujące kapitał:
 - funduszy kapitału podwyższonego ryzyka.
 - funduszy pożyczkowych,

Zgodnie z Rozporządzeniem Komisji 448/2004 terminy te rozumiemy następująco:

Ad.1 fundusze kapitału podwyższonego ryzyka i fundusze pożyczkowe - nośniki inwestycji ustanowione specjalnie w celu zapewnienia równości lub inne formy ryzyka kapitałowego, w tym pożyczki dla małych i średnich przedsiębiorstw;

Ad.2 fundusze finansujące kapitał: funduszy kapitału podwyższonego ryzyka oraz funduszy pożyczkowych - oznaczają fundusze ustanowione w celu inwestowania w różne kapitały podwyższonego ryzyka oraz fundusze pożyczkowe.

4.7.2 Warunki przyznawania pomocy z EFRR

Beneficjent w celu uzyskania współfinansowania na utworzenie funduszu opisanego powyżej (w „Zasadzie ogólnej”) musi dołączyć do projektu przedkłada-

nego Instytucji Wdrażającej biznesplan, który powinien zawierać⁴⁰:

- charakterystykę rynku docelowego, do którego będzie skierowany fundusz,
- kryteria i warunki finansowania,
- budżet operacyjny funduszu,
- opis partnerów współfinansujących,
- opis, w jaki sposób zostanie zapewniona niezależność zarządzania funduszem,
- wielkość wkładu wniesionego przez partnerów współfinansujących,
- profesjonalizm, kompetencje i niezależność zarządzania⁴¹,
- przepisy wewnętrzne funduszu,
- uzasadnienie i przewidywane wykorzystanie udziału środków finansowych pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- politykę wychodzenia z inwestycji i przepisy dotyczące likwidacji funduszu, włącznie z ponownym wykorzystaniem zwrotów przypisanych do wkładu z EFRR;

Realizacja biznesplanu jest nadzorowana przez Instytucję Zarządzającą lub na jej odpowiedzialność przez Instytucję Pośredniczącą lub Instytucję Wdrażającą działanie, z którego współfinansowany jest fundusz.

Harmonogram inwestycji planowanych przez fundusz musi być zgodny z okresem udziału w nim środków z EFRR (tzn. jest to ten sam okres czasu). Koszty zarządzania nie mogą przekraczać 5 % kapitału wpłaconego w całości średnio raz w roku w czasie istnienia funduszu. Próg ten może jednak zostać przekroczony w uzasadnionych przypadkach, np. w sytuacji kiedy po rozstrzygnięciu przetargu, mającym wyłonić podmioty odpowiedzialne za zarządzanie funduszem, okaże się, że zaproponowane przez zwycięzcę koszty przekraczają 5 % całości kapitału funduszu. Zyski z inwestycji kapitałowych i pożyczek (pomniejszone proporcjonalnie o udział w kosztach zarządza-

⁴⁰ Szerzej: Rozporządzenie Komisji 448/2004

⁴¹ Fundusze powinny być zarządzane przez niezależne, profesjonalne zespoły z wystarczającym doświadczeniem w biznesie prezentującym niezbędne umiejętności i wiarygodność do zarządzania funduszem kapitału podwyższonego ryzyka. Zespół zarządzający powinien zostać wybrany na podstawie selekcji w drodze konkursu, przy uwzględnieniu poziomu przewidywanych opłat. Fundusz zostaje ustanowiony jako niezależny podmiot prawny zarządzany na podstawie umowy udziałowców lub też jako wydzielona jednostka finansowa w ramach istniejącej instytucji finansowej. W drugim przypadku, „fundusz” jest przedmiotem oddzielnej umowy wykonawczej, określającej w szczególności posiadanie oddzielnych rachunków, odróżniających nowe zasoby zainwestowane w

nia) mogą być preferencyjnie przeznaczone dla udziałowców sektora prywatnego, w zależności od poziomu wynagrodzeń określonych w umowie udziałowców funduszu, a następnie rozdzielone proporcjonalnie między wszystkimi udziałowcami. Zwroty do funduszu, odnoszące się do wkładu EFRR wykorzystywane są ponownie na rzecz działań rozwojowych dla małych i średnich przedsiębiorstw w tym samym kwalifikującym się obszarze. Warunki ponownego wykorzystania środków określa umowa zawarta między Beneficjentem a odpowiednią Instytucją Wdrażającą działanie, w ramach którego powołany jest fundusz.

Wszyscy uczestnicy funduszu wnoszą wkład w gotówce. Wkład finansowy sektora prywatnego powinien wynosić powyżej 30 % całości wkładu współfinansowanego przez EFRR.

Fundusze mogą inwestować wyłącznie w małe i średnie przedsiębiorstwa⁴² na etapie ich:

- ▶ zakładania,
- ▶ wczesnej działalności (włącznie z finansowaniem lub współfinansowaniem kapitału założycielskiego) lub
- ▶ dalszego rozwoju (również w przypadku, kiedy konieczne jest podwyższenie kapitału jednego z łączących się ze sobą przedsiębiorstw).

Fundusze mogą inwestować wyłącznie w działania, które osoby zarządzające funduszem uznają za gospodarczo rentowne. Ocena rentowności powinna uwzględniać wszystkie źródła przychodów danych przedsiębiorstw.

Fundusze nie mogą inwestować w przedsiębiorstwa przeżywające trudności w rozumieniu wspólnotowych wytycznych dotyczących pomocy państwa na rzecz wspomagania i restrukturyzacji przedsiębiorstw przeżywających trudności. Wytyczne co do rozumienia powyższego pojęcia („przedsiębiorstw przeżywających trudności”) znajdują się w zaleceniu KE z 9.10.1999, Dz.U. C 288, str. 2.

Wkład do funduszy z funduszy strukturalnych i innych źródeł publicznych, jak również inwestycje prowadzone przez fundusze w poszczególnych małych i średnich przedsiębiorstwach, podlegają zasadom dotyczącym pomocy państwa (w szczególności zasadzie „de minimis”⁴³, która została omówiona w rozdziale 2: Kwalifikowalność Projektów i Wydatków). Wkład funduszy strukturalnych podlega ograniczeniom ustanowionym w art. 29 ust. 3 i 4 rozporządzenia ogólnego⁴⁴.

⁴² W rozumieniu definicji z zalecenia Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczącego definicji małych i średnich przedsiębiorstw Dz.U. L 124 z 20.5.2003, str. 36.

⁴³ Zgodnie z zasadą „de minimis” programy pomocy ograniczone pod względem wysokości do 100 tys.

EURO, o ile nie są stosowane w sektorach uznanych przez Wspólnotę za wrażliwe i nie są przeznaczone na subsydia eksportowe, nie muszą być notyfikowane i podlegać kontroli Komisji Europejskiej. Zasada „de minimis” nie ma zastosowania do rolnictwa, rybołówstwa, przemysłu stoczniowego, transportu, wydobycia węgla, hutnictwa żelaza i eksportu, nie może też się kumulować z inną pomocą w ciągu 3 lat. W przypadku nadużycia pomocy przewidziane są procedury zwrotu. Zasada ta jest niezależna od wielkości przedsiębiorstwa, choć w założeniu odnosi się do małych i średnich przedsiębiorstw.

⁴⁴ Wkład funduszy jest ograniczony następującymi pułapami (zgodnie z art.29 ust. 3 i 4, Rozp. 1260/1999):

- a) maksymalnie 75 % całkowitych kosztów dopuszczalnych oraz, co do zasady, co najmniej 50 % kwalifikujących się wydatków publicznych w przypadku środków podejmowanych w regionach objętych Celem 1. W przypadku gdy regiony znajdują się w Państwie Członkowskim objętym Funduszem Spójności, wkład Wspólnoty może wzrosnąć, w wyjątkowych i należyście uzasadnionych przypadkach, maksymalnie do 80 % całkowitych kosztów dopuszczalnych oraz maksymalnie do 85 % całkowitych kosztów dopuszczalnych, w odniesieniu do odosobnionych wysp greckich, które znajdują się w niekorzystnej sytuacji z powodu ich odległego położenia;
- b) maksymalnie 50 % całkowitego kosztu dopuszczalnego i, co do zasady, co najmniej 25 % kwalifikujących się wydatków publicznych w przypadku środków realizowanych w obszarach objętych Celem 2 lub 3.

W przypadku inwestycji w firmach, wkład Funduszy jest dostosowany do pułapów dotyczących wielkości pomocy i łączenia pomocy, określonych w obszarze pomocy państwa.

W przypadku gdy w ramach danej pomocy finansowane są inwestycje generujące dochody, wkład funduszy dla tych inwestycji jest ustalony w świetle ich wewnętrznej charakterystyki, w tym wielkości samofinansowania, która jest oczekiwana dla danej klasy inwestycji w świetle warunków makroekonomicznych, w jakich mają być realizowane inwestycje, i bez zwiększania wydatków z budżetu krajowego jako rezultat wkładu funduszy.

W każdym przypadku wkład funduszy jest ograniczony następującymi pułapami:

- a) w przypadku inwestycji infrastrukturalnych generujących znaczące dochody netto, wkład nie może przekroczyć:
 - (I) 40 % całkowitego kosztu dopuszczalnego w regionach objętych Celem 1., który może zostać zwiększony o nie więcej niż dodatkowe 10 % w Państwach Członkowskich objętych Funduszem Spójności;
 - (II) 25 % całkowitego kosztu dopuszczalnego w obszarach objętych Celem 2;

Komisja Europejska nie może w sposób bezpośredni współfinansować funduszu. Konieczny jest w tym procesie udział Instytucji Wdrażającej (np. Jednostka Samorządu Terytorialnego) pełniącej w tym przypadku rolę pośrednika między KE a funduszem. Ta zasada znajduje swoje potwierdzenie w Rozporządzeniu 448/2004, które mówi, że: „Komisja nie może zostać partnerem ani udziałowcem funduszu”. W momencie zamykania działalności funduszu, kwalifikujące się wydatki funduszu stanowią kapitał funduszu, który został zainwestowany lub pożyczony małym i średnim przedsiębiorstwom, włączając poniesione koszty zarządzania. Okres wniesienia wkładu do funduszu powinien być taki sam dla środków z EFRR jak i pozostałych udziałowców. Fundusze, co do zasady nie powinny nabywać większości udziałów w firmach, ale dążyć do zrealizowania wszystkich inwestycji rozpoczętych podczas istnienia funduszu.

4.8 Zasada nr 9: Fundusze gwarancyjne

4.8.1 Zasada ogólna

Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego mogą współfinansować kapitał funduszy gwarancyjnych. Zgodnie z Rozporządzeniem Komisji 448/2004 termin ten rozumiemy następująco:

Fundusze gwarancyjne - oznaczają instrumenty finansowe gwarantujące kapitał podwyższonego ryzyka i fundusze pożyczkowe w rozumieniu Zasady nr 8 Rozporządzenia Komisji 448/2004 oraz inne programy finansowania ryzyka małych i średnich przedsiębiorstw (w tym pożyczki) względem strat wynikających z inwestycji w małe i średnie przedsiębiorstwa,

jak określono w zaleceniu Komisji 96/280/WE. Fundusze mogą być publicznie wspieranymi funduszami wzajemnymi, założonymi przez małe i średnie przedsiębiorstwa, funduszami komercyjnymi zrzeszającymi partnerów z sektora prywatnego lub funduszami w całości finansowanymi ze środków publicznych. Udział funduszy strukturalnych w funduszach może być wsparty częściowymi gwarancjami zapewnionymi przez inne instrumenty finansowania Wspólnoty.

4.8.2 Warunki przyznawania pomocy z EFRR

Beneficjent, w celu uzyskania współfinansowania na utworzenie funduszu opisanego powyżej (w „Zasadzie ogólnej”), musi przedstawić w projekcie (podobnie jak w przypadku zasady 8, biznesplan zawierający:

- ▶ charakterystykę rynku docelowego, do którego będzie skierowany fundusz,
- ▶ kryteria i warunki finansowania,
- ▶ budżet operacyjny funduszu,
- ▶ opis partnerów współfinansujących,
- ▶ opis, w jaki sposób zostanie zapewniona niezależność zarządzania funduszem,
- ▶ wielkość wkładu wniesionego przez (własność) partnerów współfinansujących,
- ▶ profesjonalizm, kompetencje i niezależność zarządzania⁴⁵,
- ▶ przepisy wewnętrzne funduszu,
- ▶ uzasadnienie i przewidywane wykorzystanie udziału środków finansowych pochodzących z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- ▶ politykę wychodzenia z inwestycji i przepisy dotyczące likwidacji funduszu, włącznie z ponownym wykorzystaniem zwrotów przypisanych do wkładu z funduszy strukturalnych.

(III) powyższe stawki mogą zostać zwiększone przez kwoty dla form finansowania innych niż pomoc bezpośrednia, pod warunkiem że wzrost ten nie przekracza 10 % całkowitego kosztu dopuszczalnego;

b) w przypadku inwestycji w firmach wkład nie może przekroczyć:

(I) 35 % całkowitego kosztu dopuszczalnego w regionach objętych Celem 1.;

(II) 15 % całkowitego kosztu dopuszczalnego w obszarach objętych Celem 2.;

(III) w przypadku inwestycji w małych i średnich przedsiębiorstwach wielkości te mogą zostać zwiększone przez kwoty dla form innych niż pomoc bezpośrednia, pod warunkiem że wzrost ten nie przekracza 10 % całkowitego kosztu dopuszczalnego.

⁴⁵ Fundusze powinny być zarządzane przez niezależne, profesjonalne zespoły z wystarczającym doświadczeniem w biznesie, prezentującym niezbędne umiejętności i wiarygodność do zarządzania funduszem kapitału podwyższonego ryzyka. Zespół zarządzający powinien zostać wybrany na podstawie selekcji w drodze konkursu, przy uwzględnieniu poziomu przewidywanych opłat. Fundusz zostaje ustanowiony jako niezależny podmiot prawny zarządzany na podstawie umowy udziałowców lub też jako wydzielona jednostka finansowa w ramach istniejącej instytucji finansowej. W drugim przypadku „fundusz” jest przedmiotem oddzielnej umowy wykonawczej, określającej w szczególności posiadanie oddzielnych rachunków, odróżniających nowe zasoby zainwestowane w fundusz (w tym wkład funduszy strukturalnych) oraz zasoby wstępnie dostępne w danej instytucji.

Realizacja biznesplanu jest nadzorowana przez Instytucję Zarządzającą lub na jej odpowiedzialność przez Instytucję Pośredniczą bądź też Instytucję Wdrażającą działanie, z którego współfinansowany jest fundusz.

Koszty zarządzania nie mogą przekraczać 2 % kapitału wpłaconego w całości średnio raz w roku w czasie istnienia funduszu. Próg ten może zostać przekroczony w uzasadnionych przypadkach, np. kiedy po rozstrzygnięciu przetargu, który ma wyłonić podmioty odpowiedzialne za zarządzanie funduszem, okaże się, że zaproponowane przez zwycięzcę koszty przekraczają 2 % całości kapitału funduszu. Wkład do funduszy z funduszy strukturalnych i innych źródeł publicznych, jak również inwestycje prowadzone przez fundusze w poszczególnych małych i średnich przedsiębiorstwach podlegają zasadom dotyczącym pomocy państwa (szczególnie zasadzie „de minimis”).

Fundusze nie mogą gwarantować inwestycji w przedsiębiorstwa przeżywające trudności w rozumieniu wspólnotowych wytycznych, dotyczących pomocy państwa na rzecz wspomagania i restrukturyzacji przedsiębiorstw przeżywających trudności. Wytyczne co do rozumienia powyższego pojęcia („przedsiębiorstw przeżywających trudności”) znajdują się w zaleceniu KE z 9.10.1999, Dz.U. C 288, str. 2.

Komisja Europejska nie może w sposób bezpośredni współfinansować funduszu⁴⁶. Konieczny jest w tym procesie udział Instytucji Wdrażającej (np. Jednostka Samorządu Terytorialnego) pełniącej w tym przypadku rolę pośrednika między KE a funduszem. Wkłady

do funduszy gwarancyjnych z funduszy strukturalnych i innych źródeł publicznych, jak również gwarancje dostarczane przez takie fundusze poszczególnym małym i średnim przedsiębiorstwom, podlegają zasadom dotyczącym pomocy państwa. Każda część wkładu środków EFRR pozostała po okresie trwania gwarancji jest ponownie wykorzystywana na działania związane z rozwojem małych i średnich przedsiębiorstw w tym samym kwalifikującym się obszarze, zgodnie z założeniami przedstawionymi przez Beneficjenta w ramach projektu powołującego fundusz.

4.9 Zasada nr 10: Leasing

Zasada 10. obejmuje następujące zagadnienia dotyczące kwalifikowalności:

1. Kwalifikowalność leasingu.
2. Warunki współfinansowania leasingu za pośrednictwem Leasingodawcy (finansującego).
3. Warunki współfinansowania leasingu bezpośrednio dla Leasingobiorcy (korzystającego).
4. Warunki współfinansowania leasingu zwrotnego.

4.9.1 Kwalifikowalność leasingu⁴⁷ (zasada ogólna)

Zgodnie z zasadą 10 pkt.1 Rozporządzenia Komisji nr 448/2004, wydatki poniesione w związku leasingiem kwalifikują się do współfinansowania z EFRR. Rozporządzenie Komisji nr 448/2004 dopuszcza:

- ▶▶ Pomoc dla Leasingodawcy (finansującego).
- ▶▶ Pomoc dla Leasingobiorcy (korzystającego).

Przy zastosowaniu formy:

- ▶▶ Leasingu finansowego,
- ▶▶ Leasingu operacyjnego,
- ▶▶ Leasingu Zwrotnego⁴⁸.

⁴⁶ pkt. 2.3 zasady 9. mówi, że: „Komisja nie może zostać partnerem ani udziałowcem funduszu”

⁴⁷ Zgodnie z art. 7091 z Ustawą Kodeks Cywilny z dnia 23.04.1964 r. (Dz. U. 18.5.1964r.): „Przez umowę leasingu finansujący zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, nabyć rzecz od oznaczonego zbywcy na warunkach określonych w tej umowie i oddać tę rzecz korzystającemu do używania albo użytkowania i pobierania pożytków przez czas oznaczony, a korzystający zobowiązuje się zapłacić finansującemu w uzgodnionych ratach wynagrodzenie pieniężne, równe co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansującego”.

⁴⁸ Leasing zwrotny jest odmianą leasingu finansowego. Jego istotą jest powiązanie umowy leasingu z poprzedzającą ją umową sprzedaży. Leasingobiorca sprzedaje posiadane środki inwestycyjne firmie leasingowej i równocześnie zastrzega dla siebie prawo jego dalszego użytkowania na warunkach ustalonych w umowie leasingu (następuje w ten sposób zmiana właściciela określonego dobra – od chwili zawarcia umowy sprzedaży jest nim leasingodawca). Dzięki takiej operacji podmiot, który sprzedał daną rzecz leasingodawcy, nadal z niej korzysta, a uzyskane w ten sposób środki może przeznaczyć na inne cele.

Poniżej opisane zostały warunki, na jakich wydatki poniesione leasing w ramach powyższych form, można uznać za koszty kwalifikowalne zgodnie z prawem wspólnotowym.

4.9.2 Warunki współfinansowania leasingu na rzecz Leasingodawcy (finansującego)

W przypadku tej formy pomocy, bezpośrednim odbiorcą współfinansowania z EFRR jest finansujący. Otrzymane przez niego współfinansowanie wykorzystywane jest do obniżenia wielkości rat, które podmiot korzystający z usługi leasingu zobowiązał się spłacać. Należy pamiętać, iż mimo, że współfinansowanie unijne trafia do Leasingodawcy, tak naprawdę korzysta z niego Leasingobiorca, będący Beneficjentem i realizatorem projektu. Zgodnie z pkt 2.2. zasady 10. w ten sposób współfinansowany z EFRR może być tylko koszt rat leasingowych wynikających z umów leasingu, charakteryzujących się głównymi cechami tzw. leasingu finansowego⁴⁹. Na powyższe ograniczenie wskazuje następujące sformułowanie zawarte w tekście rozporządzenia:

„Umowy leasingu, dla których wypłacana jest pomoc wspólnotowa zawierają opcję nabycia lub też przewidują minimalny okres leasingowy, odpowiadający okresowi użytkowania aktywów, które są przedmiotem umowy”. „Opcja nabycia” oraz „okres leasingowy odpowiadający okresowi użytkowania” są podstawowymi cechami wyróżniającymi ten rodzaj leasingu.

Z uwagi na fakt, że umowy leasingowe funkcjonujące na polskim rynku dość często zawierają w sobie elementy charakterystyczne dla kilku rodzajów leasingu (np. łączy się elementy leasingu operacyjnego z leasingiem finansowym, pośrednim lub bezpośrednim itp.) stwierdzić należy, iż kosztem kwalifikowalnym w omawianej formie udzielania pomocy (czyli za pośrednictwem finansującego) będzie koszt poniesiony na działania wynikające

z umów leasingowych zawierających jeden z powyżej przedstawionych elementów, czyli umowa leasingu zawierać będzie bądź „Opcję nabycia” bądź „okres leasingowy odpowiadający okresowi użytkowania aktywa”.

Finansujący, aby mógł się starać o zwrot poniesionych kosztów, musi przedstawić odpowiedniej instytucji (Instytucji Wdrażającej lub Instytucji Pośredniczącej) fakturę⁵⁰ lub inny dowód księgowy potwierdzający dokonanie zakupu danego aktywu. Tylko tak udokumentowany wydatek zostanie uznany za koszt faktycznie poniesiony, podlegający refundacji z EFRR. W odniesieniu do kwoty refundacji, należy pamiętać, że maksymalna kwota kwalifikowana do współfinansowania przez EFRR nie może przekroczyć wartości rynkowej leasingowanych aktywów. Oznacza to, że stopień współfinansowania powinien być naliczony nie od ceny umowy leasingu danego aktywu, którą proponuje finansujący, lecz od wysokości ceny rynkowej danego zakupu. Ograniczenie to zostało wprowadzone po to, by wyraźnie podkreślić, że do kosztów kwalifikowalnych nie można zaliczyć żadnych innych kosztów oprócz tych, które są bezpośrednio związane z przedmiotem leasingu i realizacją projektu. W związku z powyższym, za kwalifikowalne nie można uznać kosztów związanych z umową leasingu (pkt. 2.5 zasady 10), a szczególnie:

- podatku,
- marży finansującego,
- odsetek od refinansowania kosztów,
- kosztów ogólnych,
- opłat ubezpieczeniowych.

Finansujący ma obowiązek przekazać całą otrzymaną pomoc z EFRR na rzecz korzystającego, poprzez jednolite obniżenie wszystkich rat leasingowych, które, na mocy zawartej umowy, ma płacić korzystający z leasingu. Zabezpieczeniem, że otrzymane współfinansowanie zostanie w całości przekazane korzystającemu, jest np. ustanowienie podziału płatności rat leasingowych (określony odsetek pokrywa

⁴⁹ Cechą wyróżniającą leasing finansowy jest to, że czas jego trwania jest z reguły zbliżony do normalnego okresu zużycia przedmiotu leasingu oraz przewiduje wykup aktywa po zakończeniu okresu leasingu. W okresie trwania leasingu przedmiot ten ulega całkowitej amortyzacji i następuje całkowita spłata jego wartości początkowej. W przeciwieństwie do leasingu operacyjnego, leasing finansowy zawiera klauzulę o wykupie przedmiotu przez leasingobiorcę na zakończenie okresu umowy (po spłacie ostatniej raty, własność przedmiotu zostaje przeniesiona na leasingobiorcę).

⁵⁰ Spełniającą wymogi zasady 1 rozporządzenia 448/2004.

korzystający, resztę, w zależności od tego, jaki poziom współfinansowania EFRR został określony w Uzupelnieniu Programu Operacyjnego w odniesieniu do danego działania, pokrywa budżet UE). Można też zastosować równoważne metody zabezpieczeń.

4.9.3 Warunki współfinansowania leasingu bezpośrednio dla Leasingobiorcy (korzystającego)

W przypadku zastosowania tej formy pomocy, bezpośrednim odbiorcą współfinansowania wspólnotowego jest leasingobiorca, czyli podmiot realizujący projekt współfinansowany z EFRR. Zgodnie z pkt 3.3 oraz 3.5 zasady 10. współfinansowany ze środków EFRR może być środek trwały leasingowany w ramach zarówno umowy charakteryzującej się głównymi cechami leasingu finansowego, jak i leasingu operacyjnego (rozporządzenie mówi o *umowach leasingu, które nie przewidują opcji nabycia i których trwanie jest krótsze niż okres użytkowania aktywów*)⁵¹.

4.9.4 Zasady współfinansowania kosztów rat leasingowych wynikających z umów leasingowych charakteryzujących się głównymi cechami leasingu finansowego:

- ▶ maksymalna kwota kwalifikująca się do współfinansowania z EFRR nie może przekroczyć wartości rynkowej leasingowanych aktywów;

Kwalifikowalny wydatek to ten, który jest ujęty w fakturze lub innym dowodzie księgowym o równoważnej wartości, potwierdzającym cenę nabytego przez Leasingodawcę, aktywu.

- ▶ inne koszty związane z umową leasingu (szczególnie podatek, marża finansującego, odsetki od refinansowania kosztów, koszty ogólne, opłaty ubezpieczeniowe) nie mogą być kwalifikującymi wydatkami;
- ▶ w przypadku gdy okres obowiązywania umowy leasingu przekracza końcową datę rozliczenia płatności pomocy wspólnotowej (w odniesieniu do beneficjentów przypadku większości działań jest to 30.06.2008 r.), jedynie wydatki powiązane z ratami leasingowymi przypadającymi do zapłaty i rzeczywiście zapłaconymi przez korzystającego do momentu końcowej daty płatności z tytułu pomocy (czyli do 31.12.2008 r.) mogą być uważane za kwalifikujące się;
- ▶ współfinansowanie z EFRR wypłacane jest na rzecz korzystającego w jednej lub kilku transzach (zgodnie z harmonogramem płatności uzgodnionym i zapisanym w umowie dofinansowania, którą Beneficjent zawarł z Instytucją Wdrażającą/Instytucją Pośredniczącą).

4.9.5 Zasady współfinansowania kosztów rat leasingowych płaconych w ramach umów leasingowych, charakteryzujących się głównymi cechami leasingu operacyjnego:

- ▶ za okres kwalifikowalności wydatków na współfinansowanie rat leasingowych w tym przypadku można uznać jedynie okres realizacji projektu, do momentu ostatecznego jego rozliczenia (do wypłacenia płatności końcowej). W rozporządzeniu okres ten nazwany jest okresem kwalifikowalności projektu;
- ▶ korzystający musi być w stanie wykazać⁵², że leasing był najbardziej efektywną pod względem kosztów metodą pozyskania wyposażenia. W przypadku gdy koszty mogłyby być mniejsze

⁵¹ Umowa leasingu operacyjnego sprowadza się do czasowego przekazania w użytkowanie określonego dobra, przy czym czas ten jest krótszy niż okres gospodarczej używalności rzeczy leasingowanej. Czas trwania leasingu operacyjnego jest krótszy od okresu amortyzacji przedmiotu leasingu, a zatem w czasie trwania okresu leasingu nie następuje pełna spłata ceny nabycia czy wyprodukowania rzeczy. W związku z tym, przedmiotem leasingu operacyjnego są zazwyczaj dobra, które mogą być używane przez wielu użytkowników. Umowy tego typu są zawierane z reguły na okres do 6 lat, z ewentualną możliwością wcześniejszego rozwiązania. Po wygaśnięciu umowy przedmiot leasingu zwracany jest właścicielowi (leasingodawcy). Umowa leasingu operacyjnego nie zawiera zapisu o wykupie przedmiotu leasingu przez leasingobiorcę po jej zakończeniu.

⁵² Beneficjent powinien wykazać ten fakt już na etapie studium wykonalności projektu lub w innej dokumentacji projektowej, tak by panel ekspertów nie miał wątpliwości co do słuszności poniesienia tego rodzaju wydatków.

gdyby zastosowano metodę alternatywną (na przykład wynajem wyposażenia), dodatkowe koszty, poniesione ze względu na fakt użytkowania danego aktywów poprzez leasing operacyjny, zostaną odliczone od kwalifikujących się wydatków.

Korzystający, aby móc starać się o zwrot poniesionych kosztów, musi przedstawić odpowiedniej instytucji (Instytucji Wdrażającej lub Instytucji Pośredniczącej) fakturę⁵³ lub inny dowód księgowy potwierdzający opłacenie na rzecz finansującego rat leasingowych, wynikających z umowy zawartej między nimi. Tylko tak udokumentowany wydatek zostanie uznany za koszt faktycznie poniesiony, podlegający refundacji z EFRR.

4.9.6 Leasing Zwrotny

Raty leasingowe płacone przez korzystającego w ramach programów sprzedaży i leasingu zwrotnego są kwalifikującymi się wydatkami zgodnie z zasadami wymienionymi w części opracowania poświęconej **warunkom współfinansowania leasingu bezpośrednio dla Leasingobiorcy (korzystającego)**. Należy pamiętać jednak, że w żadnym wypadku współfinansowanie wspólnotowe nie może posłużyć do ponownego nabycia danego aktywów.

4.10 Zasada nr 11: Koszty wynikające z zarządzania i uruchomienia funduszy strukturalnych

Zasada nr 11 obejmuje następujące zagadnienia:

1. Kategorie kosztów kwalifikujących się do wsparcia przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego pod warunkiem spełnienia określonych wymogów.
2. Warunki kwalifikowania tych wydatków w ramach pomocy technicznej.
3. Inne wydatki w ramach pomocy technicznej.

⁵³ Patrz przypis 4.

⁵⁴ Tj. monitorowaniem wdrażania współfinansowania z EFRR przyznanego Polsce przez Komisję Europejską.

4. Wydatki administracji publicznej związane z realizacją projektów.

4.10.1 Wydatki w ramach pomocy technicznej - zasada ogólna

Co do zasady, koszty ponoszone przez Państwa Członkowskie w związku z zarządzaniem, wdrażaniem, monitorowaniem i kontrolą Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) nie kwalifikują się do współfinansowania. Wyjątek stanowią niżej wymienione kategorie kosztów, pod warunkiem jednak, że spełniają one wymogi przedstawione w pkt. 5.4.2.:

- Wydatki związane z przygotowaniem, selekcją, sprawdzaniem i monitorowaniem pomocy⁵⁴ i projektów (z wyłączeniem wydatków na nabycie i instalację systemu komputerowego służącego zarządzaniu, monitorowaniu i ocenie, które nie podlegają wymogom wymienionym w pkt. 5.4.2).
- Wydatki związane ze spotkaniami komitetów monitorujących i podkomitetów związanych z wdrażaniem programów pomocowych. Wydatki takie mogą również zawierać koszty ekspertów i innych uczestników w komitetach, włącznie z uczestnikami z krajów trzecich, jeśli przewodniczący komitetu uzna ich obecność za konieczną dla efektywnego wdrażania programów pomocowych.
- Wydatki związane z audytem oraz wizytacją projektów.

4.10.2 Warunki kwalifikowania wydatków w ramach pomocy technicznej

Wydatki te kwalifikują się pod następującymi warunkami:

- Wydatki związane z wynagrodzeniami, włącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne, kwalifikują się do wsparcia wyłącznie w przypadku:
 - urzędników służby cywilnej i innych urzędników państwowych oddelegowanych na mocy w pełni uzasadnionej decyzji wydanej

przez właściwe władze w celu realizacji zadań, o których mowa w Zasadzie ogólnej (pkt. 5.4.1).

- innych pracowników zatrudnionych w celu realizacji zadań, o których mowa w Zasadzie ogólnej (pkt. 5.4.1.); okres oddelegowania lub zatrudnienia nie może przekraczać końcowej daty kwalifikowania wydatków wyznaczonej w decyzji akceptującej program pomocowy.

➔ Udział EFRR w wydatkach powinien być ograniczony do maksymalnej kwoty, która została wyznaczona w programie pomocowym zaakceptowanym przez Komisję Europejską i nie powinien przekraczać następujących limitów:

- dla wszystkich programów pomocowych z wyjątkiem Inicjatyw Wspólnotowych⁵⁵ limity powinny być sumą wielkości obliczanych w następujący sposób:
 - 2,5 % tej części udziału EFRR, która jest mniejsza lub równa 100 mln EUR,
 - 2,00 % tej części udziału EFRR, która przewyższa 100 mln EUR i jest mniejsza lub równa 500 mln EUR,
 - 1,00 % tej części udziału EFRR, która przewyższa 500 mln EUR i jest mniejsza lub równa 1 000 mln EUR,
 - 0,5 % tej części udziału EFRR, która przewyższa 1 000 mln EUR.
- W przypadku Inicjatyw Wspólnotowych⁵⁶ limit powinien wynosić 5 % całkowitego udziału EFRR. W przypadku gdy program pomocowy angażuje więcej niż jedno Państwo Członkowskie, limit ten może zostać podwyższony ze względu na wyższe koszty realizacji i zarządzania programem i jest on wówczas ustalany decyzją Komisji Europejskiej.

W celu obliczenia wielkości wynikających z powyższych limitów, całkowity udział EFRR powinien być sumą udziałów w każdym Programie Operacyjnym zaakceptowanym przez Komisję Europejską. Realizacja ww. warunków niniejszej Zasady powinna być uzgodniona pomiędzy Komisją Europejską a Państwem Członkowskim oraz zawarta w Programie

Operacyjnym. Poziom udziałów powinien zostać określony zgodnie z art. 29. ust. 7. Rozporządzenia 1260/1999.

4.10.3 Inne wydatki w ramach pomocy technicznej

Poza wymienionymi w Zasadzie ogólnej (pkt. 5.4.1) kategoriami kosztów, w ramach pomocy technicznej mogą być realizowane również takie przedsięwzięcia jak:

- ➔ studia,
- ➔ seminaria,
- ➔ akcje informacyjne,
- ➔ ewaluacja oraz
- ➔ nabycie i instalacja systemu komputerowego do celów zarządzania, monitorowania i oceny.

Powyższe wydatki kwalifikują się do współfinansowania i nie są przedmiotem przedstawionych w pkt. 5.4.2 wymogów. **Jednakże wydatki na wynagrodzenia dla urzędników służby cywilnej lub innych pracowników publicznych zajmujących się tego typu działaniami nie są kwalifikowane.**

4.10.4 Wydatki administracji publicznej związane z realizacją Projektu

Zgodnie z zasadą dodatkowości, środki wspólnotowe nie mogą zastępować środków krajowych. Podmioty administracji publicznej otrzymują z budżetu państwa środki na wykonywanie swoich - określonych w ustawach oraz statucjach - zadań. **Zadania takie nie mogą być współfinansowane ze środków pochodzących z funduszy strukturalnych.** Wszelkie prace wynikające ze statutowych obowiązków administracji publicznej nie stanowią zatem kosztu kwalifikowalnego w projekcie. Wydatki podmiotu administracji publicznej muszą wychodzić poza standardowy zakres obowiązków tej instytucji, aby mogły zostać uznane za kwalifikowane. Koszty te często związane są z wydatkami osobowymi. Pracownicy

⁵⁵ Z wyjątkiem specjalnego programu PACE II i działań innowacyjnych, które nie występują w Podstawach Wsparcia Wspólnoty dla Polski na lata 2004-2006.

⁵⁶ Z wyjątkiem specjalnego programu PACE II i akcji innowacyjnych.

takiej instytucji muszą więc zostać oddelegowani na podstawie odrębnej umowy do pełnienia funkcji związanych wyłącznie z realizacją projektu. Odrębna umowa zapewni, iż wykonywane zadania w ramach projektu nie będą kolidowały z dotychczasowymi obowiązkami wykonywanymi w ramach obowiązków służbowych. Dokumentami potwierdzającymi oddelegowanie są: umowa, lista płac i dokumenty potwierdzające odprowadzanie składki na ubezpieczenie społeczne.

Przykład: Gmina jako Beneficjent realizuje projekt. Poszczególne koszty, które stanowią koszt wygenerowany przez administrację publiczną i mają stanowić koszt kwalifikowalny, powinny zostać przedstawione jako dodatkowy koszt, poniesiony poza dotychczasowym zakresem obowiązków i działań instytucji administracji publicznej - w tym przypadku gminy. Wszystkie przedstawione przez Beneficjenta prace muszą być dodatkowe w stosunku do dotychczasowych działań i być podejmowane ze względu na realizację projektu. Muszą one być także różne od działań podejmowanych do tej pory w ramach statutowych obowiązków administracji publicznej.

Przykład: Beneficjentem jest Jednostka Samorządu Terytorialnego. W trakcie realizacji projektu JST ponosi dodatkowe koszty związane z następującymi wydatkami na wynagrodzenia pracowników:

- wydatki na wynagrodzenia dla nowo zatrudnionej osoby na potrzeby projektu: pracownik został zatrudniony na czas określony wynikający z okresu realizacji projektu w ramach umowy o pracę;
- wydatki na wynagrodzenie wynikające z umowy o dzieło dla pracownika księgowości JST: pracownik prowadzi odrębną księgowość projektu poza swoim zwykłym czasem pracy, zakres jego czynności służbowych nie obejmuje tego zadania;

4.11 Zasada nr 12: Kwalifikowanie się projektów w zależności od miejsca

Cały obszar Polski jest objęty Celem 1, Zasada 12. nie ma praktycznego zastosowania.

5

KOSZTY PROMOCJI PROJEKTU

Beneficjent realizując projekt jest zobowiązany do jego promocji, której koszty stanowią wydatek kwalifikowalny zgodnie z rozporządzeniem 1159/2000 z dnia 30 maja 2000 r. w sprawie prowadzenia przez Państwa Członkowskie działań informacyjnych i reklamowych dotyczących pomocy udzielanej z funduszy strukturalnych. Szczegółowe zasady dotyczące kwalifikowalności można znaleźć w *Practical Guide to communicating on the Structural Funds 2000-2006*.

5.1 Wytyczne IZ PWW w zakresie oznaczenia na materiałach promocyjnych:

Na mocy rozporządzenia Komisji nr 1159/2000 materiały promocyjne nie należą do obowiązkowych narzędzi promocji w ramach funduszy strukturalnych. Instytucja Zarządzająca PWW stoi jednakże na sta-

nowisku, iż umieszczenie flagi Uni Europejskiej na materiałach promocyjnych przyczynia się do realizacji zadania Instytucji Zarządzającej w zakresie informowania o roli Wspólnoty w finansowaniu danej pomocy.

Praktyczny Przewodnik po komunikacji w funduszach strukturalnych 2000-2006 opublikowany przez Dyрекcję Generalną ds. Polityki Regionalnej mówi, iż opcjonalne narzędzia promocji powinny analogicznie traktować wkład finansowy Uni, jak narzędzia obowiązkowe (takie jak tablice pamiątkowe, itp.) Ponadto, praktyka innych państw członkowskich wskazuje, iż materiały promocyjne oprócz godła danego Programu Operacyjnego, zawierają także flagę Uni Europejskiej.

6

INNE ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE KWALIFIKOWALNOŚCI WYDATKÓW

6.1 Kwalifikowanie kosztów zakupu pojazdów

Rozporządzenie 448/2004 nie reguluje kwestii zakupu pojazdów w sposób bezpośredni. Kwalifikowalność wydatków z tego tytułu należy oceniać w świetle zasad właściwej gospodarki finansowej (w tym szczególnie zasady rachunku ekonomicznego) oraz wskaźnika koszt/skuteczność. W oparciu o powyższe kryteria Komisja Europejska określiła w nocy z dnia 30 lipca 1998 r., następującą metodę oceny kwalifikowania zakupu pojazdów:

- Koszty nabycia pojazdów w zasadzie są wyłączone z dofinansowania funduszy strukturalnych, w szczególności z uwagi na trudności w zagwarantowaniu, że pojazd będzie użytkowany wyłącznie w celach, dla jakich został zakupiony i wyłącznie w granicach strefy zakwalifikowanej do objęcia pomocą.
- Równocześnie jednak, w wyjątkowych sytuacjach dopuszcza się dofinansowanie projektu, pod warunkiem łącznego spełnienia następujących warunków:
 - zagwarantowanie, że pojazdy będą używane wyłącznie w granicach strefy zakwalifikowanej do objęcia pomocą;
 - zagwarantowanie, że pojazdy będą używane jedynie dla celów określonych w chwili zakupu;
 - uzyskanie od Beneficjenta pisemnego zapewnienia, że przestrzega wymienionych wyżej warunków, pod kontrolą instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie Programu.

W razie niedotrzymania powyższych warunków, Beneficjent zostaje zobligowany do zwrotu otrzymanej dotacji.

Przykład: Zakup pojazdu budowlanego przez ośrodek szkoleniowy prowadzący szkolenia operatorów maszyn i pojazdów budowlanych został zaakceptowany. Beneficjent zobowiązał się pisemnie do użytkowania pojazdu jedynie dla potrzeb szkoleń praktycznych uczestników kursów. Porównanie zestawienia godzin zajęć praktycznych ze stanem licznika pojazdu pozwala na sprawdzenie, czy Beneficjent wywiązuje się z przyjętych zobowiązań.

Przykład: W przypadku pojazdów do sprzedaży obwoźnej (dla piekarzy lub rzeźników obsługujących miejscowości nieposiadające sklepów), do współfinansowania zakwalifikowano jedynie wewnętrzne wyposażenie pojazdu, ze względu na brak możliwości sprawdzenia, czy pojazd porusza się rzeczywiście jedynie w obrębie strefy zakwalifikowanej.

Zakwalifikowanie sprzętu ruchomego w projekcie jest zadaniem trudnym gdyż na Beneficjencie spoczywa odpowiedzialność zapewnienia, iż dany sprzęt ruchomy: samochód, laptop wszelkie rzeczy nie związane trwale z projektem nie będą używane w sposób niezgodny z projektem. W przypadku samochodu zachodzi podejrzenie, iż może on zostać użyty również do innych celów przy okazji użytkowania dla celów projektu.

6.2 Pochodzenie sprzętu i urządzeń wykorzystywanych w projektach

W ramach projektów współfinansowanych z EFRR mogą być wykorzystywane urządzenia i sprzęt produkowany oraz zakupiony zarówno w krajach Unii Europejskiej, jak i w krajach spoza Unii. Ważne jest, aby zakupiony sprzęt posiadał właściwości i cechy niezbędne dla wdrażania i realizacji projektu, a także spełniał normy unijne krajowe.

6.3 Kwalifikowalność opłat administracyjnych

Zgodnie z zasadą 3 rozporządzenia 448/2004, wydatki takie jak: odsetki od debetu opłaty z tytułu transakcji finansowych, prowizje od wymiany walut i ujemnych różnic kursowych należy rozumieć jako wydatki finansowe. Wszelkie inne wydatki finansowe ponoszone w trakcie powstawania projektu, nie są kwalifikowalne. Opłaty administracyjne nie są traktowane jako inne wydatki finansowe w rozumieniu rozporządzenia 448/2004, tak więc przy kwalifikowaniu wydatków związanych z opłatami administracyjnymi należy brać pod uwagę podstawową zasadę dotyczącą kwalifikowalności, wiążącą się z wymaganiem niezbędności wydatku dla wdrażania i realizacji projektu. Ponadto zgodnie z zasadą 7 rozporządzenia 448/2004 opłaty, które wynikają ze współfinansowania przez fundusze strukturalne nie stanowią wydatków kwalifikowanych z wyjątkiem przypadków, gdy są one faktycznie i definitywnie poniesione przez Beneficjenta, tzn. nie jest wydatkiem kwalifikowanym opłata, która zostanie odzyskana przez Beneficjenta. Opłaty administracyjne wiążą się bezpośrednio z czynnościami i pracami realizowanymi w ramach projektu. Implikuje to sytuację, w ramach której dana czynność skutkuje koniecznością uiszczenia niezbędnej w projekcie opłaty administracyjnej, co powoduje, iż opłata jest kosztem kwalifikowalnym.

W ramach wycinki drzew i krzewów opłata administracyjna pobierana za ich usunięcie jest kosztem kwalifikowalnym, jeśli jest to opłata. W przypadku

kar, np. wynikających z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 maja 2003 r. w sprawie jednostkowych stawek kar za usuwanie drzew (Dz. U. z dnia 4 czerwca 2003 r.) koszt ich poniesienia nie jest kosztem kwalifikowalnym - na podstawie zasady 3 rozporządzenia 448/2004 koszty kar nie są wydatkiem kwalifikowalnym.

W przypadku wyłączenia gruntu z produkcji leśnej lub rolnej, wydatki związane z taką operacją są kwalifikowalne jeżeli dane wyłączenie gruntu z produkcji jest niezbędne dla wdrażania i realizacji projektu. Poniesienie tych opłat związanych z wyłączeniem z produkcji jest wymagane przepisami prawa krajowego, tak więc ich koszt jest kwalifikowalny. Na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r o ochronie gruntów rolnych i leśnych art. 12, osoba, która uzyskała zezwolenie na wyłączenie gruntów z produkcji, jest obowiązana uiścić należność i opłaty roczne. Obowiązek taki powstaje od dnia faktycznego wyłączenia gruntów z produkcji. Wydatki obejmujące opłatę za należność i opłaty roczne kwalifikują się tylko w odniesieniu do okresu współfinansowania danego projektu. Tzn. jednorazowa opłata - należność jest kwalifikowana. Poszczególne opłaty roczne także są kwalifikowalne o ile dotyczą okresu współfinansowania projektu. Okres ten rozpoczyna się z dniem podpisania umowy o dofinansowanie, natomiast kończy z dniem płatności końcowej w projekcie. W przypadku częściowego udziału gruntu w projekcie poszczególne koszty dotyczące opłat powinny zostać obliczane na zasadzie pro rata odpowiednio do proporcjonalnie do wykorzystania gruntu w projekcie powinna być przedstawiona wysokość kosztów kwalifikowalnych opłat.

7

INFORMACJE NIE DOTYCZĄCE KWALIFIKOWALNOŚCI

7.1 Archiwizacja dokumentów

Zgodnie z art. 38 rozporządzenia nr 1260/1999/WE wszystkie dokumenty związane z zatwierdzeniem i realizacją przedsięwzięć dofinansowywanych z funduszy strukturalnych muszą być przechowywane przez okres do 3 lat po dokonaniu przez Komisję Europejską płatności końcowej dla danego okresu programowania.

Jeżeli państwo członkowskie przedstawi Komisji Europejskiej wniosek o płatność końcową, raport oraz

poświadczenie zamknięcia pomocy 30.06.2009 należy przypuszczać, że płatność końcowa Komisji nie zostanie zrealizowana przed rokiem 2010. Oznacza to, że wszelka dokumentacja związana z dofinansowanym projektem musi być przechowywana do roku 2013. W przypadku wydłużenia się terminu realizacji płatności końcowej przez Komisję Europejską wydłuża się odpowiednio również termin przechowywania dokumentacji. W zależności od miejsca przechowywania dokumentacji (np.: dokumentacja księgową, przetargową) należy nałożyć na odpowiednie jednostki obowiązek ich kontroli.

8

UZYSKIWANIE ODPOWIEDZI W ZAKRESIE KWALIFIKOWALNOŚCI

W przypadku pytań i wątpliwości w zakresie kwalifikowalności w ramach funduszy strukturalnych należy kierować je do odpowiednich Instytucji zgodnie z podanymi niżej wytycznymi. Poniższy podział jest uzasadniony koniecznością realizacji zasady subsydiarności i optymalizacji pracy poszczególnych Instytucji, jak i całego systemu zarządzania i wdrażania funduszy strukturalnych.

1. Beneficjent kieruje pytania do Instytucji Wdrażającej.
2. Instytucja Wdrażająca kieruje pytania do Instytucji Pośredniczącej lub w przypadku jej braku do Instytucji Zarządzającej.
3. Instytucja Pośrednicząca kieruje pytania do Instytucji Zarządzającej.
4. Instytucja Zarządzająca kieruje pytania do Instytucji Zarządzającej PWW.

8.1 Adresy kontaktowe

**Departament Koordynacji i Zarządzania
Podstawami Wsparcia Wspólnoty**

**Wydział Systemu Kontroli
i Kwalifikowalności Wydatków:**

**Agnieszka Karsz (naczelnik wydziału),
agnieszka.karsz@mrr.gov.pl**

**Dariusz Kamiński,
dariusz.kaminski@mrr.gov.pl**

**Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
ul. Wspólna 2/4
00-926 Warszawa
Tel: (022) 693-73-01,
Fax: (022) 693-47-62
www.kwalifikowalnosc.gov.pl**

9

ZAŁĄCZNIKI

9.1 Lista załączników

1. Rozporządzenie 448/2004 (zweryfikowane).
2. Oświadczenie o kwalifikowalności VAT.

9.2 Rozporządzenie 448/2004

Tłumaczenie zweryfikowane

ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (WE) nr 448/2004 z dnia 10 marca 2004 r.

zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1685/2000 ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 w odniesieniu do warunków, jakie muszą spełniać wydatki na działania współfinansowane z funduszy strukturalnych i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1145/2003

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,⁵⁷ uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. ustanawiające ogólne przepisy w sprawie funduszy strukturalnych, w szczególności jego art. 30 ust 3 i art. 53 ust. 2,

po konsultacjach z Komitetem na podstawie art. 147 Traktatu, Komitetem ds. Struktury Agrarnej i Rozwo-

ju Wsi oraz Komitetu ds. Struktur Rybołówstwa i Akwakultury,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Wspólny zestaw zasad dotyczących kwalifikowania wydatków jest zawarty w załączniku do rozporządzenia Komisji (WE) nr 1685/2000⁵⁸. Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 5 sierpnia 2000 r.
- (2) Jednakże, jak wykazało doświadczenie, zasady kwalifikowania wydatków wymagają zmiany w odniesieniu do kilku kwestii.
- (3) W szczególności, należy uznać kwalifikowanie wydatków z tytułu międzynarodowych transakcji finansowych w związku z pomocą udzielaną w ramach Peace II i inicjatyw wspólnotowych, w związku z potrąceniem odsetek otrzymywanych od wpłat na konto.
- (4) Ponadto, należy zaznaczyć, że płatności dokonywane na rzecz kapitału podwyższonego ryzyka, funduszu pożyczkowego i gwarancyjnego są wydatkami rzeczywiście poniesionymi.
- (5) Należy wyraźniej zaznaczyć, że kwalifikowanie podatku VAT do współfinansowania nie jest uzależnione od tego, czy beneficjent końcowy jest podmiotem publicznym czy prywatnym.
- (6) W odniesieniu do rozwoju obszarów wiejskich, należy zaznaczyć, że należy stosować zasadę, zgodnie, z którą dowód poniesienia wydatków może mieć formę otrzymanych faktur, lecz bez

⁵⁷ Dz.U. L 161 z 26.06.1999, str. 1. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 1105/2003 (Dz.U. 158 z 27.06.2003, str. 3).

⁵⁸ Dz.U. L 193 z 29.07.2000, str. 39. Rozporządzenie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 1145/2003 (Dz.U. L 160 z 28.06.2003, str. 48).

uszczerbku dla szczególnych zasad ustanowionych w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 445/2002 z dnia 26 lutego 2002 ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/1999 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich ze środków Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR)¹, według których należy ustalić standardowe koszty jednostkowe dla niektórych inwestycji w sektorze leśnictwa.

- (7) Dla większej przejrzystości i wygody, należy zmienić w całości brzmienie załącznika do rozporządzenia (WE) nr 1685/2000.
- (8) Przepisy wykonawcze regulujące kwestię płatności w ramach kapitału podwyższonego ryzyka, funduszy pożyczkowych i gwarancyjnych, jak również kwalifikowanie podatku VAT, stwarzają trudności interpretacyjne.
- (9) Uwzględniając w odpowiedni sposób zasadę równego traktowania i biorąc pod uwagę koszty, które można zakwalifikować jako opłaty z tytułu transakcji międzynarodowych, odpowiednie zasady należy stosować z mocą wsteczną.
- (10) Rozporządzenie (WE) nr 1685/2000 zostało odpowiednio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 1145/2003. Jednakże, przyjmując to rozporządzenie, nie zachowano w pełni wymogów dotyczących procedury komitetu, w związku z czym rozporządzenie (WE) nr 1145/2003 należy uchylić. Niniejsze rozporządzenie należy, zatem stosować od dnia wejścia w życie rozporządzenia (WE) nr 1145/2003.
- (11) Środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu są zgodne z opinią Komitetu ds. Rozwoju i Konwersji Regionów,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Rozporządzenie (WE) nr 1145/2003 traci moc.

Artykuł 2

Załącznik do rozporządzenia (WE) nr 1685/2000 zastępuje się tekstem zawartym w załączniku do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 3

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem jego opublikowania w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 5 lipca 2003 r.

Od dnia 5 sierpnia 2000 r., obowiązują następujące punkty w Załączniku:

- (a) w odniesieniu do zasady 1, punkty 1.3, 2.1, 2.2 i 2.3;
- (b) w odniesieniu do zasady 3, punkt 1;
- (c) w odniesieniu do zasady 7, punkty 1-5.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia 10 marca 2004 r.

W imieniu Komisji
Michel BARNIER
Członek Komisji

ZAŁĄCZNIK

ZASADY KWALIFIKOWANIA WYDATKÓW

Zasada nr 1: Wydatki rzeczywiście ponoszone

1. PŁATNOŚCI PONOSZONE PRZEZ KOŃCOWYCH BENEFICJENTÓW

- 1.1. Płatności poczynione przez końcowych beneficjentów, w rozumieniu art. 32, ust. 1 akapit trzeci rozporządzenia (WE) nr 1260/1999 (zwanego dalej „rozporządzeniem ogólnym”) dokonywane są w postaci gotówkowej, z uwzględnieniem wyjątków określonych w pkt. 1.5.

¹ Dz.U. L 74 z 15.3.2002, str. 1. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 963/2003 (Dz.U. 138, 5.6.2003, str. 32).

- 1.2. W przypadku systemów pomocy na podstawie art. 87 Traktatu oraz pomocy przyznawanej przez podmioty określone przez Państwa Członkowskie, „płatności końcowych beneficjentów” oznaczają pomoc wypłacaną indywidualnym odbiorcom przez podmioty, które przyznają pomoc. Płatności pomocy końcowych beneficjentów muszą zostać uzasadniane przez odniesienie do warunków i celów pomocy.
- 1.3. Płatności dokonywane na rzecz kapitału podwyższonego ryzyka, funduszu pożyczkowego i gwarancyjnego (w tym funduszu kapitału podwyższonego ryzyka) traktuje się jako „wydatki rzeczywiście poniesione” w rozumieniu trzeciego akapitu art. 32, ust. 1 rozporządzenia ogólnego pod warunkiem, że fundusz taki spełnia wymagania określone odpowiednio w zasadach 8 i 9.
- 1.4. W przypadkach innych niż określone w pkt. 1.2, „płatności końcowych beneficjentów” oznaczają płatności ponoszone przez podmioty publiczne lub prywatne firmy określone w uzupełnieniu programu zgodnie z art. 18 ust. 3 lit. b) rozporządzenia ogólnego bezpośrednio odpowiadają za zlecenie poszczególnych działań.
- 1.5. Zgodnie z warunkami określonymi w pkt. 1.6 - 1.8, amortyzacja, wkład rzeczowy i koszty ogólne mogą również kształtować część płatności określonych w pkt.1.1. Jednakże współfinansowanie działań przez fundusze strukturalne nie powinno przekraczać całkowitych wydatków kwalifikowanych, z wyłączeniem wkładu rzeczowego, po zakończeniu operacji.
- 1.6. Koszty amortyzacji nieruchomości lub wyposażenia, dla których istnieje bezpośrednie powiązanie z celami działań są wydatkami kwalifikowanymi, pod warunkiem że:
- przyznana pomoc krajowa lub wspólnotowa nie służyła nabyciu tej nieruchomości albo wyposażenia;
 - koszt amortyzacji jest w powiązaniu z odpowiednimi zasadami rachunkowości; oraz
 - koszty odnoszą się wyłącznie do okresu współfinansowania omawianych działań.
- 1.7. Wkłady rzeczowe są wydatkami kwalifikowanymi pod warunkiem, że:
- polegają na udostępnieniu ziemi, nieruchomości, wyposażenia i materiałów, badań i działań specjalistycznych lub bezpłatnej dobrowolnej pracy;
 - nie są dokonywane na zasadach środków inżynierii finansowej, określonych w zasadach 8, 9 i 10;
 - ich wartość może być niezależnie oceniona i poddana audytowi;
 - w przypadku udostępnienia ziemi lub nieruchomości, jej wartość jest poświadczana przez niezależnego, wykwalifikowanego eksperta lub też należyście uprawniony właściwy organ;
 - w przypadku bezpłatnej dobrowolnej pracy, wartość pracy jest określana przy wzięciu pod uwagę ilości spędzonego czasu oraz standardowej stawki godzinowej lub dziennej za wykonywaną pracę; oraz
 - przepisy zasad 4, 5 i 6 stosuje się tam, gdzie sytuacja tego wymaga.
- 1.8. Koszty ogólne są wydatkami kwalifikowanymi, pod warunkiem, że oparte są na faktycznych kosztach, które odnoszą się do wprowadzania w życie działań współfinansowanych przez fundusze strukturalne oraz są przeznaczone pro rata do działań zgodnie z należyście uzasadnioną, rzetelną i bezstronną metodologią.
- 1.9. Przepisy pkt 1.5-1.8 stosuje się w odniesieniu do indywidualnych odbiorców określonych w pkt 1.2 w przypadku planów pomocy zgodnych z art. 87 Traktatu oraz pomocy przyznanej przez podmioty określone przez Państwa Członkowskie.
- 1.10. Państwa Członkowskie mogą stosować bardziej restrykcyjne przepisy krajowe określające wydatki kwalifikowane dotyczące pkt 1.6 – 1.8..

2. DOWODY WYDATKÓW

- 2.1 Przyjmuje się ogólną zasadę, że płatności poczynione przez końcowych beneficjentów, zgłaszane jako płatności okresowe i płatności salda końcowego, winny być potwierdzone otrzymaną fakturą. Jeśli nie jest to możliwe, płatność potwierdza się dokumentami rachunkowymi o równoważnej wartości dowodowej.

2.2. W odniesieniu do rozwoju obszarów wiejskich, bez naruszenia szczegółowych zasad ustanowionych w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 445/2002 ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/1999 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich ze środków Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej, przy ustalaniu standardowego kosztu jednostkowego dla niektórych inwestycji w sektorze leśnictwa, stosuje się przepis pkt. 2.1.

2.3. Ponadto, gdy działania są realizowane w ramach procedur udzielania zamówień publicznych, płatności poczynione przez końcowych beneficjentów, deklarowane jako płatności okresowe i płatności salda końcowego są potwierdzone otrzymaną fakturą wystawioną zgodnie z podpisanymi umowami. W pozostałych przypadkach, włącznie z przyznawaniem dotacji państwowych, płatności końcowych beneficjentów, deklarowane jako płatności okresowe i płatności salda końcowego, muszą być uzasadnione wydatkami faktycznie poniesionymi (w tym wydatkami, o których mowa w pkt. 1.5) przez dane organy i przedsiębiorstwa państwowe lub prywatne firmy uczestniczące w realizacji działania.

3. PODWYKONAWSTWO

3.1. Bez uszczerbku dla bardziej rygorystycznych przepisów krajowych, do współfinansowania z Funduszy Strukturalnych nie kwalifikują się wydatki dotyczące następujących umów o podwykonawstwo:

- a) podwykonawstwo, które podnosi koszty wykonania działania bez odpowiedniego podniesienia jego wartości;
- b) umowy podwykonawstwa z podmiotami pośredniczącymi lub konsultantami, w których płatność jest określona jako procent wartości całkowitej działania, dopóki płatność taka nie zostanie uzasadniona przez końcowego beneficjenta w stosunku do wartości rzeczowej pracy lub usług.

3.2. Dla wszystkich umów podwykonawstwa, podwykonawcy podejmują działania zapewniające audyt i kontrolę podmiotów wraz ze wszystkimi nie-

zbędnymi informacjami odnoszącymi się do działań podlegających podwykonawstwu.

Zasada nr 2: Księgowanie wpływów

1. „Wpływy” dla celów niniejszej zasady obejmują przychody z tytułu sprzedaży, dzierżawy, usług, rejestracji/opłat lub innych równoważnych wpływów uzyskanych w ramach realizacji działania w okresie jego współfinansowania lub w okresie dłuższym, do momentu zakończenia pomocy, ustalonym przez Państwa Członkowskie, z wyjątkiem:
 - a) przychodów uzyskiwanych podczas cyklu gospodarczego współfinansowanych inwestycji, które są podmiotem szczegółowych przepisów art. 29 ust. 4 rozporządzenia ogólnego;
 - b) przychodów uzyskiwanych w ramach środków inżynierii finansowej określonych w zasadach 8, 9 i 10;
 - c) wkładu sektora prywatnego w celu współfinansowania działań, które występują obok wkładów publicznych w tabelach finansowych ważnych środków pomocowych.
2. Przychody określone w pkt 1, przedstawiają dochód, o który pomniejsza się kwotę współfinansowania z funduszy strukturalnych, wymaganą w omawianych działaniach. Przed skalkulowaniem wkładu z funduszy strukturalnych i nie później niż w momencie zamykania pomocy są one potrącane z kwalifikowanych wydatków na działanie w całości lub też pro rata, w zależności od tego, czy będą uzyskiwane w całości, czy jedynie w części współfinansowanego działania.

Zasada nr 3: Opłaty finansowe i inne oraz wydatki prawne

1. OPLĄTY FINANSOWE
Oprocentowanie debetu (inne niż wydatki na dopłaty do oprocentowania w celu zmniejszenia kosztów pożyczek dla przedsiębiorstw, realizowane w ramach zatwierdzonego programu pomocy państwowej), opłaty z tytułu transakcji finansowych, prowizje od wymiany walut i ujemne róż-

nice kursowe oraz inne wydatki finansowe nie kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych. Jednakże, opłaty z tytułu międzynarodowych transakcji finansowych w ramach pomocy z programu Peace II i Inicjatyw Wspólnotowych (Interreg III, Leader+, Equal i Urban II) kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych po uprzednim potrąceniu oprocentowania kredytu na zaliczki. Ponadto, w przypadku dotacji globalnych, kwoty odsetek od debetu zapłacone przez wyznaczonego pośrednika przed płatnością końcowego salda pomocy, zostają zakwalifikowane, po uprzednim potrąceniu oprocentowania kredytu na zaliczki.

2. OPŁATY BANKOWE ZA PROWADZENIE RACHUNKU

W przypadku gdy współfinansowanie przez fundusze strukturalne wymaga otwarcia odrębnego rachunku lub rachunków w celu wykonania działania, opłaty bankowe za otwarcie oraz prowadzenie rachunku kwalifikują się.

3. OPŁATY ZA PORADY, OPŁATY NOTARIALNE, KOSZTY EKSPERTYZ TECHNICZNYCH I FINANSOWYCH, KOSZTY KSIĘGOWOŚCI ORAZ AUDYTU

Koszty tego rodzaju kwalifikują się, jeśli są bezpośrednio związane z działaniem oraz są konieczne do jego przygotowania lub wykonania lub też w przypadku kosztów księgowych lub kosztu audytu, kwalifikują się, jeżeli związane są z wymaganiami organu zarządzającego.

4. KOSZTY GWARANCJI UDZIELONYCH PRZEZ BANK LUB INNE INSTYTUCJE FINANSOWE

Koszty tego rodzaju kwalifikują się w przypadkach, gdy gwarancje wymagane są prawem krajowym i wspólnotowym albo decyzją Komisji zatwierdzającą pomoc finansową.

5. GRZYWNY, KARY FINANSOWE ORAZ WYDATKI ZWIĄZANE ZE SPORAMI SĄDOWYMI

Wydatki te nie kwalifikują się.

Zasada nr 4: Zakup sprzętu używanego

Zakup używanego sprzętu kwalifikuje się do współfinansowania przez fundusze strukturalne, bez uszczerbku bardziej rygorystycznych prze-

pisów krajowych pod warunkiem spełnienia trzech następujących kryteriów:

- a) sprzedający sprzęt dostarczy deklarację określającą jego pochodzenie oraz potwierdzi, że w okresie ostatnich siedmiu lat sprzęt nie został zakupiony z pomocy przyznanej na szczeblu krajowym lub wspólnotowym;
- b) cena sprzętu nie przekracza jego rynkowej wartości i jest niższa od ceny podobnego nowego sprzętu; oraz
- c) sprzęt posiada właściwości techniczne niezbędne dla realizacji działania oraz odpowiada obowiązującym normom.

Zasada nr 5: Zakup ziemi

1. ZASADA OGÓLNA

1.1. Koszty zakupu niezabudowanej ziemi kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych, bez uszczerbku dla bardziej rygorystycznych przepisów krajowych, pod warunkiem spełnienia trzech następujących kryteriów:

- a) istnieje bezpośredni związek pomiędzy zakupem gruntu i celem współfinansowanego działania;
- b) wyjątkiem przypadków opisanych w pkt 2, zakup ziemi nie może stanowić więcej niż 10 % wszystkich kwalifikowanych wydatków na dane działanie, chyba że wyższy udział pomocy zostanie zaakceptowany przez Komisję;
- c) należy uzyskać zaświadczenie od niezależnego, uprawnionego eksperta lub należycie upoważnionego urzędowego organu, potwierdzające, że cena zakupu nie przekracza rynkowej wartości.

1.2. W przypadku programów pomocy na podstawie art. 87 Traktatu, kwalifikowanie wydatków związanych z zakupem ziemi powinno być ocenione przy wzięciu pod uwagę programu pomocy jako całości.

2. DZIAŁANIA Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA

W działaniach z zakresu ochrony środowiska, w celu zakwalifikowania wydatków, należy spełnić wszystkie wymienione poniżej warunki:

- zakup jest przedmiotem pozytywnej decyzji organu zarządzającego,

- ziemia jest przeznaczona do wykorzystania przez okres określony w decyzji,
- ziemia nie jest przeznaczona do celów rolniczych, z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków zatwierdzonych przez organ zarządzający,
- zakup jest dokonany przez lub w imieniu instytucji publicznej lub przez podmiot podlegający prawu publicznemu,

**Zasada nr 6:
zakup nieruchomości**

1. ZASADA OGÓLNA

Koszty zakupu nieruchomości, takich jak wybudowanych już budynków i ziemi, na której są one zbudowane, kwalifikują się do współfinansowania z funduszy strukturalnych, jeśli istnieje bezpośrednie powiązanie pomiędzy zakupem i celem działania, przy uwzględnieniu warunków określonych w pkt 2 bez uszczerbku dla bardziej rygorystycznych przepisów krajowych.

2. WARUNKI KWALIFIKACJI

2.1. Należy uzyskać zaświadczenie od niezależnego, wykwalifikowanego rzeczoznawcę lub należycie upoważnionego urzędowego organu, potwierdzające, że cena zakupu nie przekracza rynkowej wartości jak również zaświadczenie, iż budynek odpowiada normom krajowym lub też wyszczególnić punkty, z którymi nie jest zgodny, w przypadku gdy ich sprostowanie przez końcowego użytkownika jest przewidywane w ramach działań.

2.2. Budynek nie otrzymał, w okresie ostatnich 10 lat, krajowej lub wspólnotowej dotacji, która skutkowałaby podwójnym udzieleniem pomocy w przypadku współfinansowania jego zakupu z funduszy strukturalnych

2.3. Nieruchomości są wykorzystywane przez okres oraz do celów określonych przez organ zarządzający.

2.4. Budynki mogą być wyłącznie wykorzystywane zgodnie z celami działania. W szczególności bu-

dynki mogą być używane przez administrację publiczną jedynie wówczas, gdy takie stosowanie jest zgodne z dopuszczalnymi działaniami w określonym funduszu strukturalnym.

**Zasada nr 7:
VAT i inne podatki oraz opłaty**

1. Podatek VAT nie jest wydatkiem kwalifikowanym z wyjątkiem przypadków, gdy jest on faktycznie i ostatecznie wytworzony przez końcowego beneficjenta lub indywidualnego odbiorcę w ramach programu pomocy zgodnie z art. 87 Traktatu oraz w przypadku pomocy finansowanej przez instytucję wyznaczoną przez Państwo Członkowskie. VAT, który podlega zwrotowi, przy zastosowaniu jakichkolwiek środków, nie może być uznany za wydatek kwalifikowany nawet, jeżeli końcowy beneficjent lub indywidualny odbiorca nie odzyska go w danym momencie. Przy ustalaniu, czy VAT stanowi wydatek kwalifikowany zgodnie z zapisami niniejszych zasad, nie jest brany pod uwagę publiczny lub prywatny status beneficjenta końcowego lub odbiorcy.

2. Podatek VAT, którego zwrotu beneficjent końcowy lub odbiorca końcowy nie może uzyskać na mocy określonych przepisów krajowych, stanowi wydatek kwalifikowany tylko wtedy, gdy takie przepisy są pod każdym względem zgodne z Szóstą Dyrektywą Rady nr 77/388/EWG w sprawie VAT¹.

3. W przypadku gdy końcowy beneficjent lub indywidualny odbiorca podlega programowi pomocy zryczałtowanej, zgodnie z tytułem XIV szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG w sprawie VAT, dla potrzeb pkt. 1, zapłacony VAT dla celów pkt 1 jest uznawany jako podlegający zwrotowi.

4. Bez naruszania przepisów art. 29 ust. 6 rozporządzenia ogólnego, współfinansowanie ze strony Wspólnoty nie może przekroczyć całkowitych kosztów kwalifikowanych, z wyłączeniem podatku VAT.

5. Inne podatki i opłaty (zwłaszcza podatki bezpośrednie oraz składka na ubezpieczenie społecz-

¹ Dz.U. L 145 z 13.6.1977, str. 1.

ne, wynagrodzenia i pensje), które wynikają ze współfinansowania przez fundusze strukturalne nie stanowią wydatków kwalifikowanych z wyjątkiem przypadków, gdy jest on faktycznie i defini- tywnie wytworzony przez końcowego benefi- cjenta lub indywidualnego odbiorcę.

**Zasada nr 8:
kapitał podwyższonego ryzyka
i fundusze pożyczkowe**

1. ZASADA OGÓLNA

Fundusze strukturalne mogą współfinansować kapitał kapitału podwyższonego z kapitału ryzyka i/lub funduszy pożyczkowych lub funduszy kapitału podwyższonego ryzyka (zwanych dalej „funduszami”), jeśli spełniają one warunki określone w pkt 2. Do celów niniejszej zasady „fundusze kapitału podwyższonego ryzyka oraz fundusze pożyczkowe” oznaczają nośniki inwestycji stworzone specjalnie w celu zapewnienia równości lub inne formy ryzyka kapitałowego, w tym pożyczki dla małych i średnich przedsiębiorstw; określone zaleceniu Komisji 96/280/WE[9]. „Fundusze kapitału podwyższonego ryzyka” oznaczają fundusze utworzone w celu inwestowania w różne kapitały podwyższonego ryzyka oraz fundusze pożyczkowych. Uczestnictwo funduszy strukturalnych w funduszach mogą towarzyszyć współpłatność lub gwarancje pochodzące z innych instrumentów finansowych Wspólnoty.

2. WARUNKI

2.1. Rozsądny plan operacyjny zostaje przedstawiony przez podmioty współfinansujące lub sponso- rów funduszu określając, między innymi, wska- zany rynek, kryteria, terminy i warunki finanso- wania, budżet operacyjny funduszu, własność oraz partnerów współfinansujących, profesjona- lizm, kompetencje oraz niezależność zarządza- nia, przepisy wewnętrzne funduszu, uzasadnie- nie oraz zamierzone wykorzystanie wkładów funduszy strukturalnych, politykę wychodzenia z inwestycji, przepisy o likwidacji funduszu, w tym ponowne wykorzystanie zwrotów przypisanych do wkładu z funduszy strukturalnych.

Plan operacyjny zostaje szczegółowo oceniony, a jego wykonanie jest nadzorowane przez lub na odpowiedzialność organu zarządzającego.

2.2. Fundusz zostaje powołany jako niezależna oso- ba prawna zarządzana na podstawie umowy udziałowców lub też jako wydzielona jednostka finansowa w ramach istniejącej instytucji finan- sowej. W tym ostatnim przypadku fundusz jest przedmiotem oddzielnej umowy wykonawczej, wymagającej zwłaszcza posiadania oddzielnych rachunków odróżniających nowe zasoby zain- westowane w fundusz (w tym wkład funduszy strukturalnych) oraz źródła wstępnie dostępne w danej instytucji. Wszyscy uczestnicy funduszu wnoszą swój wkład w gotówce.

2.3. Komisja nie może zostać partnerem ani udzia- lowcem funduszu.

2.4. Wkład z funduszy strukturalnych podlega ogra- niczeniom ustanowionym w art. 29 ust. 3 i ust. 4 rozporządzenia ogólnego.

2.5. Fundusze mogą inwestować wyłącznie w małe i średnie przedsiębiorstwa na etapie ich powsta- nia, wczesnej działalności (włącznie z kapita- łem założycielskim) lub rozwoju i wyłącznie w działania, które osoby zarządzające fundu- szem uznają za gospodarczo rentowne. Ocena rentowności powinna brać pod uwagę wszystkie źródła dochodów danego przedsiębiorstwa. Fundusz nie inwestuje w przedsiębiorstwa, które znajdują się w trudnej sytuacji w rozumieniu wy- tycznych Wspólnoty dotyczących zasad udziela- nia pomocy państwa na ratowanie i restruktury- zację przedsiębiorstw znajdujących się w trud- nej sytuacji¹.

2.6. Należy podjąć wszelkie środki ostrożności, aby minimalizować zakłócenia konkurencji na rynku kapitału podwyższonego ryzyka i pożyczek. Złuszczza zyski z inwestycji w akcje lub udziały oraz z pożyczek (pomniejszony pro rata o udział w kosztach zarządzania) mogą być preferencyj- nie przeznaczone dla udziałowców sektora pry- watnego w zależności od poziomu wynagrodzeń określonych w umowie udziałowców, zaś na-

¹ Dz.U. C 288 z 9.10.1999, str. 2.

- stępnie powinny być przyznane proporcjonalnie pomiędzy udziałowców i fundusze strukturalne. Zwroty do funduszu odnoszące się do wkładu funduszy strukturalnych używa się ponownie na rzecz działań rozwojowych dla małych i średnich przedsiębiorstw w tych samych kwalifikowanych obszarach.
- 2.7. Koszty zarządzania nie mogą przekraczać 5 % kapitału wpłaconego w całości średnio raz w roku w czasie trwania programu pomocowego, chyba że po przetargu wyższy procent okaże się niezbędny.
- 2.8. W okresie zamykania działania, wydatki kwalifikowane funduszu (końcowego beneficjenta) stanowią kapitał funduszu, który został zainwestowany lub pożyczony małym i średnim przedsiębiorstwom, włączając poniesione koszty zarządzania.
- 2.9. Wkłady do funduszy z funduszy strukturalnych i innych źródeł publicznych, jak również inwestycje prowadzone przez fundusze w poszczególnych małych i średnich przedsiębiorstwach, podlegają przepisom dotyczącym pomocy państwa.
- 3. ZALECENIA**
- 3.1. Komisja zaleca standardy dobrej praktyki określone w ppkt 3.2.-3.6. funduszom, w których mają udziały fundusze strukturalne. Komisja będzie traktować wypełnianie zaleceń jako pozytywny element przy sprawdzaniu zgodności funduszy z przepisami dotyczącymi pomocy państwa. Zalecenia nie są wiążące do celów kwalifikowania wydatków.
- 3.2. Finansowy wkład sektora prywatnego powinien być znaczący i wynosić ponad 30 %.
- 3.3. Fundusze powinny być wystarczająco duże i odnosić się do wystarczająco dużej docelowej grupy ludności, aby ich działania zapewniały potencjalną gospodarczą rentowność, harmonogram inwestycji zgodny z okresem funkcjonowania funduszy strukturalnych oraz ich skupienie na obszarach niedoborów rynkowych.
- 3.4. Okres wniesienia wkładu do funduszu powinien być taki sam dla funduszy strukturalnych i dla udziałowców oraz pro rata do udziałów subskrybowanych.
- 3.5. Fundusze są zarządzane przez niezależne profesjonalne zespoły z odpowiednim doświadczeniem w biznesie prezentującym niezbędne umiejętności i wiarygodność do zarządzania funduszem kapitału podwyższonego ryzyka. Zespół zarządzający wybierany jest na podstawie procesu selekcji, przy uwzględnieniu poziomu przewidywanych opłat.
- 3.6. Fundusze co do zasady nie powinny nabywać większości udziałów w firmach i powinny dążyć do zrealizowania wszystkich inwestycji podczas istnienia funduszu.

Zasada nr 9:

Fundusze gwarancyjne

1. ZASADA OGÓLNA

Fundusze strukturalne mogą współfinansować kapitał funduszy gwarancyjnych zgodnie z warunkami określonymi w pkt 2. Do celów niniejszej zasady „fundusze gwarancyjne” oznaczają instrumenty finansowe, które gwarantują kapitał ryzyka oraz fundusze pożyczkowe w rozumieniu zasady nr 8 oraz inne programy finansowania ryzyka małych i średnich przedsiębiorstw (w tym pożyczki) przeciwko stratom wynikłym z inwestycji w małe i średnie przedsiębiorstwa, jak określono w zaleceniu 96/280/WE, ostatnio zmienionym zaleceniem Komisji z dnia 6 maja 2003 r. Fundusze mogą być publicznie wspieranymi funduszami wzajemnymi założonymi przez małe i średnie przedsiębiorstwa, fundusze komercyjne z partnerami z sektora prywatnego lub funduszami całkowicie finansowanymi ze środków publicznych. Uczestnictwo w funduszu funduszy strukturalnych może być wsparte częściowymi gwarancjami zapewnionymi przez inne instrumenty finansowania Wspólnoty.

2. WARUNKI

- 2.1. Współfinansujący lub sponsorzy funduszu przedstawiają rozsądny plan operacyjny w taki sam sposób jak dla funduszy podwyższonego

ryzyka (zasada nr 8), mutatis mutandis, określający gwarantowany portfel docelowy. Plan operacyjny jest szczegółowo oceniany, a jego wykonanie jest nadzorowane przez lub na odpowiedzialność instytucji zarządzającej.

- 2.2. Fundusz zostaje powołany jako niezależna osoba prawna zarządzana na podstawie umowy udziałowców lub też jako wydzielona jednostka finansowa w ramach istniejącej instytucji finansowej. W tym ostatnim przypadku fundusz jest przedmiotem oddzielnej umowy wykonawczej, wymagającej zwłaszcza posiadania oddzielnych rachunków odróżniających nowe zasoby zainwestowane w fundusz (w tym wkład funduszy strukturalnych) oraz zasoby wstępnie dostępne w danej instytucji.
- 2.3. Komisja nie może zostać partnerem ani udziałowcem w funduszu.
- 2.4. Fundusze mogą gwarantować wyłącznie inwestycje w działania oceniane jako potencjalnie gospodarczo rentowne. Fundusze nie zapewniają gwarancji przedsiębiorstwom, które znajdują się w trudnej sytuacji w rozumieniu wytycznych Wspólnoty dotyczących zasad udzielania pomocy państwa na ratowanie restrukturyzacji przedsiębiorstw zagrożonych.
- 2.5. Każda część wkładu funduszy strukturalnych pozostała po okresie gwarancji jest wykorzystywana ponownie na działania związane z rozwojem małych i średnich przedsiębiorstw na tym samym kwalifikowanym obszarze.
- 2.6. Koszty zarządzania nie mogą przekroczyć 2 % kapitału wpłaconego w całości średnio raz w roku podczas trwania programu pomocowego, chyba, że przeprowadzony przetarg wykaże konieczność podwyższenia tego pułapu.
- 2.7. W okresie zamykania działania, wydatki kwalifikowane funduszu (końcowego beneficjenta) są równe kwocie kapitału wpłaconego w całości funduszu niezbędnego, na podstawie niezależnego badania, w celu objęcia gwarancji, włącznie z poniesionymi kosztami zarządzania.
- 2.8. Wkłady do funduszy gwarancyjnych z funduszy strukturalnych i innych źródeł publicznych, jak

również gwarancje dostarczane przez takie fundusze małym i średnim przedsiębiorstwom, podlegają zasadom dotyczącym pomocy państwa.

Zasada nr 10: leasing

1. ZASADY OGÓLNE

Wydatki poniesione w związku z operacjami leasingowymi są kwalifikowane do współfinansowania przez fundusze strukturalne pod warunkiem spełnienia wymogów określonych w pkt 2-4.

2. POMOC ZA POŚREDNICTWEM LEASINGODAWCY

- 2.1. Leasingodawca jest bezpośrednim odbiorcą współfinansowania wspólnotowego, które zostaje wykorzystane na obniżenie rat leasingowych płaconych przez leasingobiorcę w odniesieniu do aktywów objętych umową leasingu.
- 2.2. Umowy leasingowe, dla których wypłacana jest pomoc wspólnotowa zawierają opcję nabycia lub też zapewniają minimalny okres leasingowy odpowiadający okresowi użytkowania środków trwałych, które są przedmiotem umowy.
- 2.3. W przypadku gdy umowa leasingowa wygasa przed upływem minimalnego okresu leasingowego bez uprzedniego zatwierdzenia właściwych władz, leasingodawca podejmuje działania mające na celu zwrot odpowiednim władzom krajowym (jako kredyt do właściwego funduszu) część pomocy wspólnotowej, odpowiadającą pozostałemu okresowi leasingowemu.
- 2.4. Nabycie mienia przez leasingodawcę, udokumentowane potwierdzoną fakturą lub dokumentem rachunkowym o równoważnej wartości dowodowej, stanowi wydatek kwalifikowany do współfinansowania. Maksymalna kwota kwalifikowana do współfinansowania przez Wspólnotę nie przekracza wartości rynkowej leasingowanego mienia.
- 2.5. Koszty związane z umową leasingową (zwłaszcza podatek, marża leasingodawcy, odsetki od refinansowania kosztów, narzuty, opłaty ubezpieczeniowe), inne niż wydatki określone w ppkt 2.4, nie są wydatkami kwalifikowanymi.

2.6. Pomoc wspólnotowa wypłacona leasingodawcy jest wykorzystywana na rzecz leasingobiorcy, w drodze jednolitego obniżenia wszystkich rat leasingowych podczas okresu leasingowego.

2.7. Leasingodawca musi wykazać, iż pomoc wspólnotowa będzie w całości przekazana leasingobiorcy, poprzez ustanowienie podziału płatności rat lub poprzez alternatywną metodę dającą równoważne zabezpieczenie.

2.8. Koszty określone w ppkt 2.5, wykorzystanie jakichkolwiek korzyści fiskalnych wynikających z operacji leasingowej oraz pozostałe warunki kontraktu są równoważne do stosowanych w przypadku braku interwencji finansowej Wspólnoty.

3. POMOC DLA LEASINGOBIORCY

3.1. Leasingobiorca jest bezpośrednim odbiorcą wspólnotowego współfinansowania.

3.2. Raty leasingowe płacone na rzecz leasingodawcy przez leasingobiorcę, udokumentowane potwierdzoną fakturą lub dokumentem rachunkowym o równoważnej wartości dowodowej, stanowią wydatek kwalifikowany do współfinansowania.

3.3. W przypadku umów leasingowych, które zawierają opcję nabycia lub, które przewidują minimalny okres leasingowy odpowiadający okresowi użytkowania mienia, którego dotyczy umowa, maksymalna kwota współfinansowania kwalifikowanego przez Wspólnotę nie przekracza wartości rynkowej leasingowanego mienia. Pozostałe koszty związane z umową leasingową (zwłaszcza podatek, marża dzierżawiącego, odsetki od refinansowania kosztów, narzuty, opłaty ubezpieczeniowe) nie są wydatkami kwalifikowanymi.

3.4. Pomoc wspólnotowa w przypadku umów leasingowych, określonych w ppkt 3.3 jest wypłacana na rzecz leasingobiorcy w jednej lub więcej transzach, stosownie do efektywnie płaconych rat leasingowych. W przypadku gdy okres umowy leasingowej przekracza końcową datę rozliczenia płatności pomocy wspólnotowej, jedynie wy-

datki powiązane z ratami leasingowymi przypadającymi do zapłaty oraz zapłaconymi przez leasingobiorcę do momentu końcowej daty płatności z tytułu pomocy, mogą być rozważane jako kwalifikowane.

3.5. W przypadku kontraktów leasingowych, które nie przewidują opcji kupna i których trwanie jest krótsze niż okres życia aktywu, którego dotyczy umowa, raty leasingowe są kwalifikowane do współfinansowania przez Wspólnotę proporcjonalnie do okresu kwalifikowanego działania. Jednakże leasingobiorca musi być w stanie wykazać, iż leasing był najbardziej efektywną metodą pozyskania wyposażenia. W przypadku gdy koszty mogłyby być mniejsze, jeśli zostałaaby zastosowana metoda alternatywna (np. wynajem wyposażenia), dodatkowe koszty określa się na podstawie wydatków kwalifikowanych.

3.6. Państwa Członkowskie mogą stosować bardziej rygorystyczne przepisy krajowe określania wydatków kwalifikowanych na mocy pkt. 3.1 - 3.5.

4. SPRZEDAŻ I LEASING ZWROTNY

Raty leasingu płacone przez leasingobiorcę w ramach programu sprzedaży lub leasingu zwrotnego są wydatkami kwalifikowanymi zgodnie z zasadami wymienionymi w pkt. 3. Koszty nabycia mienia nie są kwalifikowane do współfinansowania przez Wspólnotę.

Zasada nr 11:

koszty wynikające z zarządzania i uruchomienia funduszy strukturalnych

1. ZASADA OGÓLNA

Koszty ponoszone przez Państwa Członkowskie, a związane z zarządzaniem, wykonywaniem, nadzorem i kontrolą funduszy strukturalnych nie są kosztami kwalifikowanymi do współfinansowania z wyjątkiem przypadków wymienionych w pkt 2 oraz zgodnie z kategoriami określonymi w pkt 2.1.

2. KATEGORIE KOSZTÓW ZARZĄDZANIA, REALIZACJI, WYKONYWANIA ORAZ KONTROLI KWALIFIKOWANYCH DO WSPÓLFINANSOWANIA

- 2.1. Następujące kategorie wydatków są kwalifikowane do współfinansowania ze środków pomocowych, zgodnie z warunkami określonymi w pkt 2.2-2.7:
- wydatki związane z przygotowaniem, selekcją, sprawdzaniem i nadzorowaniem pomocy i działań (z wyłączeniem wydatków na nabycie i instalację systemu komputerowego służącego zarządzaniu, nadzorowaniu i ocenie),
 - wydatki związane ze spotkaniami komitetów nadzorujących i podkomitetów związanych z wykonywaniem programów pomocowych. Wydatki takie mogą również zawierać koszty biegłych i innych uczestników w komitetach, w tym uczestników z państw trzecich, jeśli przewodniczący komitetu uzna ich obecność za niezbędną dla efektywnego wykonywania pomocy,
 - wydatki związane z audytem oraz kontrolami działań na miejscu,
- 2.2. Wydatki na wynagrodzenia, w tym składki na ubezpieczenia społeczne są kwalifikowane jedynie w następujących przypadkach:
- (a) urzędnicy służby cywilnej lub inni urzędnicy publiczni oddelegowani, na mocy należycie udokumentowanej decyzji, przez właściwe władze w celu prowadzenia zadań, określonych w pkt 2.1;
 - (b) inni pracownicy zatrudnieni w celu prowadzenia zadań, określonych w pkt 2.1;
- Okres oddelegowania lub zatrudnienia nie może przekraczać ostatecznego terminu kwalifikowania wydatków wyznaczonej w decyzji zatwierdzającej pomoc.
- 2.3. Wkład funduszy strukturalnych w wydatki określone w pkt 2.1 jest ograniczony do maksymalnej kwoty, która zostanie wyznaczona w pomocy zatwierdzonej przez Komisję i nie przekracza ograniczeń określonych w pkt 2.4 i 2.5.
- 2.4. Dla każdej pomocy z wyjątkiem Inicjatyw Wspólnotowych, specjalnego programu PEACE II i działań innowacyjnych, ograniczenia stanowią sumę następujących kwot:
- 2.5 % całkowitego wkładu funduszy strukturalnych mniejszego lub równego 100 milionów EUR
 - 2 % całkowitego wkładu funduszy strukturalnych, większego niż 100 milionów EUR, ale mniejszego lub równego 500 milionów EUR,
 - 1 % całkowitego wkładu funduszy strukturalnych, większego niż 500 milionów EUR, ale mniejszego lub równego 1 miliardowi EUR,
 - 0.5 % całkowitego wkładu funduszy strukturalnych, większego niż 1 miliard EUR.
- 2.5. Dla Inicjatyw Wspólnotowych, działań innowacyjnych i specjalnego programu PEACE II ograniczenie powinno wynosić 5 % całkowitego udziału funduszy strukturalnych. W przypadku gdy taka pomoc angażuje udział więcej niż jednego Państwa Członkowskiego, ograniczenie to może wzrosnąć, przy uwzględnieniu wyższych kosztów wykonania i zarządzania programem i zostanie ono ustalone decyzją Komisji.
- 2.6. Do celów obliczenia kwoty ograniczeń określonych w ppkt 2.4 i 2.5, całkowity wkład funduszy strukturalnych jest stały w każdej pomocy zatwierdzonej przez Komisję.
- 2.7. Wykonanie ppkt 2.1-2.6 niniejszej zasady jest uzgodnione pomiędzy Komisją i Państwami Członkowskimi i ustanowione w ramach pomocy. Poziom udziałów powinien być obliczony zgodnie z art. 29 ust. 7 rozporządzenia ogólnego. Do celów nadzoru, koszty określone w ppkt 2.1, będą przedmiotem oddzielnego działania lub częściowego działania w ramach pomocy technicznej.
3. **INNE WYDATKI W RAMACH POMOCY TECHNICZNEJ**
- Działania w ramach pomocy technicznej, które mogą być współfinansowane, inne niż określone w pkt 2 (takie jak studia, seminaria, akcje informacyjne, ocena oraz nabycie i instalacja systemu komputerowego do celów zarządzania, monitorowania i oceny) nie są przedmiotem warunków określonych w ppkt 2.4-2.6. Wydatki na wynagrodzenia dla urzędników służby cywilnej lub innych pracowników publicznych, którzy zajmują się tego typu działaniami nie są kwalifikowane.
4. **WYDATKI ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ DZIAŁAŃ**
- Następujące wydatki administracji publicznej kwalifikują się do współfinansowania poza po-

mocą techniczną, jeśli związane są z wykonaniem działań, pod warunkiem, iż nie wynika to ze statutowych kompetencji władz publicznych lub zadań związanych z codziennym zarządzaniem, nadzorem i kontrolą:

- (a) koszty profesjonalnych usług wykonywanych przez służby publiczne w trakcie wykonywania działania. Koszty te muszą być zafakturowane na końcowego beneficjenta (publicznego lub prywatnego) lub poświadczane na podstawie dokumentów o równoważnej wartości dowodowej, które umożliwiają identyfikację kosztów rzeczywiście poniesionych przez służby publiczne w odniesieniu do tej operacji;
- (b) koszty wykonania działania, w tym wydatki związane ze świadczeniem usług, ponoszone przez organy publiczne, które są końcowym beneficjentem i które realizują działanie na swój własny rachunek bez pomocy zewnętrznych inżynierów i innych firm. Rozważane wydatki muszą odnosić się do wydatków aktualnie i bezpośrednio ponoszonych na współfinansowanie działań i muszą być stwierdzone na podstawie dokumentów, które umożliwią identyfikację faktycznych kosztów poniesionych przez owe służby publiczne w odniesieniu do omawianego działania.

Zasada nr 12:

kwalifikowanie działań w zależności od miejsca

1. ZASADA OGÓLNA

Jako zasadę ogólną przyjmuje się, że działania współfinansowane przez fundusze strukturalne są umieszczane w regionach, do których odnosi się pomoc.

2. WYJĄTEK

- 2.1. W przypadku gdy region, którego dotyczy pomoc, korzysta w całości lub częściowo z działań umiejscowionych poza tym regionem, działania te mogą zostać zaakceptowane przez instytucję zarządzającą do współfinansowania z zastrzeżeniem, że zostaną spełnione wszystkie warunki określone w ppkt 2.2-2.4. W pozostałych przypadkach działanie może być uznane za kwalifikujące się do współfinansowania zgodnie z procedurą określoną w pkt 3. Dla działań finansowanych w ramach instrumentu finansowego

orientacji rybołówstwa zawsze musi być stosowana procedura określona w pkt 3.

- 2.2. Działanie musi być umiejscowione na obszarze NUTS III Państwa Członkowskiego, bezpośrednio przylegającego do regionu, którego dotyczy pomoc.
- 2.3. Maksymalna kwota wydatków kwalifikowanych na działanie jest ustalana pro rata na podstawie proporcji korzyści z działania, które są przewidziane jako wzrastające w regionie i są oparte na ocenie instytucji niezależnej od władzy zarządzającej. Korzyści są oceniane, przy uwzględnieniu szczególnej pomocy oraz jej spodziewanych wyników. Działanie nie może zostać zaakceptowane do współfinansowania, jeżeli proporcjonalna korzyść jest mniejsza niż 50 %.
- 2.4. Do każdego środka pomocy, kwalifikowane wydatki na działania zaakceptowane na mocy ppkt 2.1 nie przekraczają 10 % całkowitych wydatków kwalifikowanych. Ponadto wydatki kwalifikowane wszystkich działań w programie pomocowym zaakceptowane w ppkt 2.1 nie przekraczają 5 % wszystkich wydatków kwalifikowanych do pomocy.
- 2.5. Działania zaakceptowane przez instytucję zarządzającą określone w ppkt 2.1, są wskazane w rocznych i końcowych sprawozdaniach z wykonania pomocy.

3. POZOSTAŁE PRZYPADKI

W przypadku działań zlokalizowanych poza regionem, do którego odnosi się program pomocowy, ale które nie spełniają kryteriów określonych w pkt 2 oraz działań finansowanych w ramach instrumentu finansowego orientacji rybołówstwa, akceptacja działania do współfinansowania jest przedmiotem uprzedniej zgody Komisji w odniesieniu do poszczególnych przypadków, poprzedzonego wnioskiem Państwa Członkowskiego, przy uwzględnieniu zwłaszcza bliskości działań w stosunku do regionu, poziomu korzyści, które mogą być przewidziane dla regionu oraz wysokości wydatków w odniesieniu do wydatków całkowitych w ramach danego działania i pomocy. W przypadku pomocy dotyczącej regionów peryferyjnych stosuje się procedurę opisaną w niniejszym punkcie.

9.2.1.1.1 ZAŁĄCZNIK II

Tabela korelacji

Rozporządzenie (WE) nr 1685/2000	Rozporządzenie zmieniające
Artykuł 1	Artykuł 1, zmodyfikowany
Artykuł 2	Artykuł 2, zmodyfikowany
Załącznik	Załącznik 1
Zasada 1	Zasada 1, zmodyfikowana
Punkt 1.1	Punkt 1.1, zmodyfikowany
	Punkt 1.3, nowy
Punkt 1.3	Punkt 1.4
Punkt 1.4	Punkt 1.5
Punkt 1.5	Punkt 1.6
Punkt 1.6	Punkt 1.7
Punkt 1.7	Punkt 1.8
Punkt 1.8	Punkt 1.9
Punkt 1.9	Punkt 1.10
Punkt 2	Punkt 2, zmodyfikowany
Punkt 3	Punkt 3, niezmieniony
Zasada 2	Zasada 2, niezmieniona
Zasada 3	Zasada 3, zmodyfikowana
Punkt 1	Punkt 1, zmodyfikowany
Punkty 2 do 5	Punkty 2 - 5, niezmienione
Zasada 4	Zasada 4, niezmieniona
Zasada 5	Zasada 5, niezmieniona
Zasada 6	Zasada 6, niezmieniona
Zasada 7	Zasada 7, zmodyfikowana
Punkt 1	Punkt 1, zmodyfikowany
	Punkt 2, nowy
Punkt 2	Punkt 3, zmodyfikowany
Punkt 3	Punkt 4, zmodyfikowany
Punkt 4	Punkt 5, zmodyfikowany
Zasada 8	Zasada 8, niezmieniona
Zasada 9	Zasada 9, niezmieniona
Zasada 10	Zasada 10, niezmieniona
Zasada 11	Zasada 11, niezmieniona
Zasada 12	Zasada 12, niezmieniona
	Załącznik II, nowy

9.3 Oświadczenie o kwalifikowalności VAT

Oświadczenie powinno być załączane do umowy przez każdego beneficjenta, który w ramach realizowanego przez siebie projektu, wskaże koszt VAT jako kwalifikowalny. Oświadczenie składa się z dwóch integralnych części. W ramach części pierwszej beneficjent oświadcza, iż w chwili podpisywania umowy nie może odzyskać w Saden sposób poniesionego kosztu VAT (fakt ten decyduje o kwalifikowalności VAT). W części drugiej natomiast, beneficjent zobowiązuje się do ewentualnego zwrotu zrefundowanej ze środków unijnych części VAT w przypadku gdy zaistnieją przesłanki umożliwiające jego odzyskanie.

Wprowadzenie takiego oświadczenia jako załącznika do umowy o dofinansowanie jest konieczne ze względu na fakt, iż polskie prawo dopuszcza możliwość dokonywania korekty deklaracji podatkowej VAT przez Beneficjenta. W związku z powyższym może wystąpić sytuacja, w której pomimo, iż w momencie podpisywania umowy o dofinansowanie (w przypadku funduszy strukturalnych) lub w momencie podjęcia decyzji o dofinansowaniu przez Komisję Europejską (w przypadku Funduszu Spójności) Beneficjent nie miał prawnych możliwości odzyskania VAT (może więc zaliczyć VAT do kosztów kwalifikowanych) to jednak w przyszłości może zaistnieć sytuacja, w związku z którą prawo takie nabędzie (VAT przestanie być kosztem kwalifikowanym).

9.4 Wzór Oświadczenia o kwalifikowalności VAT

Załącznik nr..... do umowy nr.....z dnia.....o dofinansowanie projektu.....(nazwaprojektu).

Nazwa i adres beneficjenta

(miejsce i data)

OŚWIADCZENIE O KWALIFIKOWALNOŚCI VAT

W związku z ubieganiem się.....(*nazwa beneficjenta oraz jego status prawny*)..... o przyznanie dofinansowania ze środków.....(*nazwa funduszu*)..... w ramach (*nazwa Programu Operacyjnego*) na realizację projektu.....(*nazwa projektu*).....(*nazwa beneficjenta*)..... oświadcza, iż realizując powyższy projekt nie może odzyskać w żaden sposób poniesionego kosztu podatku VAT, którego wysokość została określona w kategorii wydatki kwalifikowane w.....(*nr tabeli we wniosku/pkt wniosku*).

Jednocześnie.....(*nazwa beneficjenta*)..... zobowiązuję się do zwrotu zrefundowanej w ramach projektu.....(*nazwa projektu*)..... części poniesionego VAT, jeżeli zaistnieją przesłanki umożliwiające odzyskanie tego podatku* przez.....(*nazwa beneficjenta*).....

.....

(podpis i pieczęć)

* Por. z art. 91 ust. 7 Ustawy o podatku od towarów i usług z dnia 11 marca 2004r. z późniejszymi zmianami

9.5 Przykłady obliczenia znaczącego przychodu netto dla wybranego projektu

9.5.1 Budowa oczyszczalni ścieków

Beneficjent zamierza wybudować oczyszczalnię ścieków, korzystając z funduszy Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Przepływy środków pieniężnych oraz kalkulacja znaczącego przychodu netto dla tego przykładu zostały przedstawione w tabeli 1 stanowiącej załącznik nr 1 do niniejszej ekspertyzy.

9.5.2 Założenia

Zgodnie z punktem 4.1 „Okres referencyjny” niniejszej ekspertyzy w przypadku projektów inwestycyjnych dotyczących gospodarki wodnej i ochrony środowiska należy przyjmować 30 letni okres referencyjny.

Zgodnie z punktem 4.5 „Stopa dyskontowa” niniejszej ekspertyzy, stopa dyskontowa na potrzeby dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych została ustalona na poziomie 6%.

Płatności jak również wydatki oraz nakłady dokonywane są na koniec każdego okresu.

Po okresie referencyjnym beneficjent planuje dalsze wykorzystywanie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne będą ponoszone w okresie 3 pierwszych lat od czasu rozpoczęcia inwestycji.

Przepływy w całym okresie referencyjnym przedstawione zostały w cenach realnych.

9.5.3 Obliczenie wskaźnika samofinansowania

Wskaźnik samofinansowania wyliczamy poprzez podzielenie *przychodu netto* przez *zdyskontowaną całkowitą wartość inwestycji*.

W przypadku omawianej inwestycji oszacowany *przychód netto* w okresie referencyjnym wyniósł 242 tys. złotych (pozycja C tabeli 1).

Zdyskontowane przychody operacyjne, oszacowane na poziomie 808 tys. złotych (pozycja A tabeli 1) zawierają wartość rezydualną inwestycji obliczoną przy założeniu kontynuowania działalności po okresie referencyjnym, zgodnie ze wzorem przedstawionym w punkcie 4.4.

$$R = \frac{(35+15+20) - 15 + 0}{0,06}$$

Zdyskontowane koszty operacyjne zostały oszacowane na poziomie 566 tys. złotych (pozycja B tabeli 1), przy czym zawarte są w nich nakłady odtworzeniowe niezbędne dla utrzymania inwestycji.

Zdyskontowana całkowita wartość inwestycji wynosząca w naszym przykładzie 2 409 tys. złotych (pozycja I tabeli 1) równa się sumie *zdyskontowanych nakładów inwestycyjnych* wynoszących 2 396 tys. złotych (pozycja E tabeli 1) oraz *zdyskontowanej zmiany kapitału obrotowego* z poszczególnych lat analizy w całym okresie referencyjnym wynoszącej w naszym przykładzie 13 tys. złotych (pozycja G tabeli 1).

Wskaźnik samofinansowania został obliczony w następujący sposób:

$$\text{Wskaźnik samofinansowania} = \frac{242}{2409} \cdot 100\% = 10.05\%$$

Otrzymany wynik oznacza, iż nie został wygenerowany znaczący przychód netto w rozumieniu punktu 40 Rozporządzenia Rady (WE) NR 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r.

9.6 Rozbudowa przystani jachtowej w miejscowości od 5 tys. do 20 tys. mieszkańców

Beneficjent (przedsiębiorstwo) posiada przystań jachtową. Korzystając z funduszy Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego planuje rozbudowę przystani o dodatkową bazę noclegową,

dodatkowe miejsca do cumowania oraz hangary służące zimowaniu jachtów. Kalkulacja znaczącego przychodu netto dla tego przykładu została przedstawiona w tabeli 2 stanowiącej załącznik nr 2 do niniejszej ekspertyzy.

9.6.1 Założenia

Przedstawione przepływy operacyjne dotyczą wyłącznie przepływów bezpośrednio związanych z realizacją inwestycji. Oznacza to, iż przepływy generowane przez infrastrukturę posiadaną przez beneficjenta w momencie rozpoczynania inwestycji nie zostały ujęte.

Zgodnie z punktem 4.1 „Okres referencyjny” niniejszej ekspertyzy, w przypadku projektów inwestycyjnych dotyczących budowy portów przyjmuje się 25 letni okres referencyjny. W związku z faktem, iż inwestycja w przystań jachtową jest przedsięwzięciem o innym charakterze i innym okresie użyteczności niż inwestycje w porty morskie lub lotnicze, wydaje się zasadnym uznać ją za inwestycję z zakresu innych usług, w przypadku których, zgo nie z *Przewodnikiem analizy kosztów i korzyści projektów inwestycyjnych*, przyjmuje się 15 letni okres referencyjny.

Zgodnie z punktem 4.5 „Stopa dyskontowa” niniejszej ekspertyzy, stopa dyskontowa na potrzeby dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych została ustalona na poziomie 6%.

Płatności jak również wydatki oraz nakłady dokonywane są na koniec każdego okresu.

Po okresie referencyjnym beneficjent planuje zamknięcie i likwidację przystani jachtowej, w związku z czym określono wartość rezydualną zgodnie z metodologią przedstawioną w punkcie 4.4. przewidując konieczność poniesienia kosztów likwidacji inwestycji.

Nakłady inwestycyjne będą ponoszone w okresie 2 pierwszych lat od czasu rozpoczęcia inwestycji.

Przepływy w całym okresie referencyjnym przedstawione zostały w cenach realnych.

9.6.2 Obliczenie wskaźnika samofinansowania

Wskaźnik samofinansowania wyliczamy poprzez podzielenie *przychodu netto* przez *zdyskontowaną całkowitą wartość inwestycji*.

W przypadku omawianej inwestycji oszacowany *przychód netto* w okresie referencyjnym wyniósł 1 531 tys. złotych (pozycja C tabeli 2).

Zdyskontowane przychody operacyjne, oszacowane na poziomie 3 895 tys. złotych (pozycja A tabeli 2) zawierają wartość rezydualną inwestycji obliczoną jako różnica pomiędzy przewidywaną wartością rynkową środków trwałych będących przedmiotem inwestycji na koniec okresu referencyjnego [2 000 tys. złotych] i przewidywanym kosztem usunięcia negatywnych skutków realizacji inwestycji [500 tys. złotych].

$$R = 2000 - 500 = 1500$$

Zdyskontowane koszty operacyjne zostały oszacowane na poziomie 2 364 tys. złotych (pozycja B tabeli 2).

Zdyskontowana całkowita wartość inwestycji wynosząca w naszym przykładzie 6 025 tys. złotych (pozycja I tabeli 2) równa się sumie *zdyskontowanych nakładów inwestycyjnych* wynoszących 5 944 tys. złotych (pozycja E tabeli 2) oraz *zdyskontowanej zmiany kapitału obrotowego* w poszczególnych latach analizy w całym okresie referencyjnym wynoszącej w naszym przykładzie 81 tys. złotych (pozycja G tabeli 2).

Wskaźnik samofinansowania został obliczony w następujący sposób:

$$\text{Wskaźnik samofinansowania} = \frac{1531}{6025} \cdot 100\% = 25,41\%$$

Otrzymany wynik oznacza, iż został wygenerowany znaczący przychód netto w rozumieniu punktu 40 Rozporządzenia Rady (WE) NR 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r.